

WEST-VLAANDEREN WERKT

toeristische kwaliteitszorg

Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Charter 99 Milieuverklaring

ontsluiting haven van Zeebrugge via de binnenvaart

WES

A black and white photograph of an astronaut in a full space suit floating in space. The astronaut is holding a tool or instrument. The background shows the surface of the moon with its craters.

EEN VOLMAAKT RUIMTEPAK
VOLSTAAT NIET OM NIEUWE
WERELDEN TE ONTDEKKEN

Er zijn astronauten, wetenschappers, techniekers, coaches nodig om alle functies te sturen, te controleren, en af te stellen.

Winnen doe je niet alleen met techniek, maar vooral met een team.

EEN ALZIEND OOG
VOLSTAAT NIET
OM UW BEDRIJF
TE BEVEILIGEN

U hebt nood aan vakmanschap, kennis en een professioneel team voor de beste beveiliging.

HET TEAM MET
OOG VOOR
BEVEILIGING

de klare kijk op veiligheid

Hoofdzetel

Ind. park Waggelwater
Dirk Martensstraat 10 A

8200 Brugge

tel. 050/45.40.10
fax 050/45.40.29

Filiaal

Zonneken 5
9100 Sint-Niklaas
tel. 03/766 11 35
fax 03/776 53 52

Filiaal

Brusselsestwg. 300a
9090 Gent (Melle)
tel. 09/252 34 47
fax 09/252 50 63

Inbraakbeveiliging

Omtrekbeveiliging

Branddetectie

Toegangscontrole

Camerabewaking

Reddingswegtechniek

A&E
SECURITY

TOT 10 JAAR GARANTIE

Erkend installateur B.V.V.O. NR. A.I. V. 129
Min. Bin. Zak. 20 00 65 16

Westvlaams
Economisch
Studiebureau vzw
Baron Ruzettelaan 33
8310 Brugge-Assebroek
Telefoon: 050/36.71.36
Telefax: 050/36.31.86
Postrekening: 000-0125243-16
BTW: 408.382.668
e-mail wes@innet.be

Abonnement 1997:
595 fr. (BTW en port
inbegrepen)
Postrekening:
000-0125243-16
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Ontwerp lay-out
Johan Mahieu, Brugge
Drukkerij
Groeninghe, Kortrijk
Foto Kaft
Toerisme Knokke-Heist

102
Redactioneel
Het Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen
en ruimte voor werken, wonen, verplaatsen en recreatie

107
Toeristische kwaliteitszorg in gemeenten

113
P. Van Cauwenberghe
De verbinding van de haven van Zeebrugge
met het binnenvaartnet: een stand van zaken

121
Ph. Tavernier
Charter 99 Milieuverklaring,
stimulans voor het milieubeleid van West-Vlaamse bedrijven

128
Tabel: Evolutie van de jeugdwerkloosheid en de jeugd-
werkloosheidsdruk in België per arrondissement, 1986-1991-1996

130
Het verloop van de sociaal-economische indicatoren
en de conjunctuur in West-Vlaanderen, toestand juni 1997

133
Kort genoteerd

135
Spectrum
informatievergadering GOM / Ruimtelijk Structuurplan zone
Zuidwest / WVEM / West-Vlaamse intercommunales / Barco /
distributiewerkgroep / VMH / De Blokker / Euro Task Planner /
Doortocht Kortrijk / Actieplan Vlaamse kust 2002 / Gaselwest /
Bekaert / Deceuninck / Leiedal / Milieudoorlichting /
Koramic / Airport Kortrijk-Wevelgem / EAS / RailEDI /
doelstelling 5b / milieucontactadag

139
Agenda

144
Technologietransfer

154
Voordrachten

Bij naamvermelding verschijnt de bijdrage onder de verantwoordelijkheid
van de auteur

Beschermcomité
Prof. Dr. O. Vanneste,
Ere-gouverneur,
Voorzitter WES
De heren G. Defreyne,
J. Durnez, G. Naeyaert,
F. Peuteman,
Mevrouw M.C. Van der
Stichele-De Jaegere,
de heer W. Vens
Leden van de
Bestendige Deputatie

Redactiecomité
A. Calus, P. Claeherhout
G. Declercq,
P. Delafontaine,
P. Kerckaert,
P. Meurrens, J. Pattyn,
J. Theys,
P. Van den Avenne,
N. Vanhove

Redactiesecretaris
B. De Proost

Redactiesecretariaat en
publiciteitsvoorwaarden
WES, Baron Ruzettelaan 33,
8310 Brugge-Assebroek

Verantwoordelijke uitgever
N. Vanhove,
Krakkestraat 3,
8200 St.-Andries (Brugge)

Het Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en ruimte voor werken, wonen, verplaatsen en recreatie

Eind 1996 werd het Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, hierna afgekort RSV, in openbaar onderzoek gebracht. De raad van beheer van de GOM - West-Vlaanderen besteedde veel aandacht aan dit document. Opmerkingen en aanbevelingen werden overgemaakt aan Vlacoro, de Vlaamse Commissie voor Ruimtelijke Ordening.

Het Ontwerp RSV is in zijn globaliteit een waardevol document. Het is een werkstuk waarin - voor het eerst als officieel standpunt - een visie geformuleerd wordt over de ruimtelijke ontwikkeling van heel Vlaanderen. De opties en standpunten die daarin vervat zijn kunnen in grote mate onderschreven worden.

Inzake de economische activiteiten zijn een aantal concepten uitdrukkelijk bij te treden:

- het concentreren van economische activiteiten (niet-agrarische) in bepaalde gebieden volgens het principe van de gedeconcentreerde bundeling;
- het erkennen van de eigenheid van subregio's;
- het ondersteunen van verweving van economische activiteiten met wonen voor zover aanvaardbaar (verweven waar het kan, scheiden waar het moet);
- het onderscheiden van regionale en lokale bedrijventerreinen;
- het onderscheiden van gemengde en specifieke regionale bedrijventerreinen;
- het statuut van bedrijventerreinen: te realiseren door de overheid;
- het inbouwen van een gecontroleerde flexibiliteit door het voorzien van reservegebieden;
- het erkennen van het belang van, en het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden aan bestaande bedrijven buiten de bedrijventerreinen.

In de evaluatie van het Ontwerp RSV zijn er evenwel een aantal punten waar de meningen in West-Vlaanderen grondig afwijken van de RSV-tekst. In het vooruitzicht op de besprekingen van het Ontwerp in de Vlaamse Raad willen we hier een aantal beschouwingen maken die niet zonder belang zijn.

Een eerste bedenking betreft het subsidiariteitsbeginsel. Dit beginsel is voorzien, doch meerdere vragen rijzen wanneer het ontwerp handelt over de toepassing. Is het logisch dat het gewest zich inlaat met de afbakening van de regionaalstedelijke gebieden? Hetzelfde geldt voor de aanduiding van de regionale bedrijventerreinen bij de regionaalstedelijke gebieden, de selectie van de economische knooppunten (zie onder meer Oostrozebeke), en andere. Dit zijn taken van provinciaal niveau. Het gevaar bestaat dat, door gebrek aan inzicht in concrete situaties, verkeerde 'bindende' of 'richtinggevende' bepalingen worden vastgelegd.

Een tweede essentiële bemerking houdt verband met de 'normering'. Het Ontwerp RSV is te sterk normerend (kwantitatief). Dit uit zich in allerlei vastgelegde verhoudingen zoals aandeel woningen in het buitengebied, aandeel regionale en lokale bedrijventerreinen in economische knooppunten, minimale woningdensiteit in stedelijke gebieden en in het buitengebied enz. Een te sterk normerend optreden leidt tot rigiditeit en gebrek aan soepelheid. Dit zal uitmonden in de niet-uitvoerbaarheid van het plan. Bovendien zijn de normen soms niet onderbouwd en/of aan de werkelijkheid getoetst. Deze werkelijkheid verschilt overigens in functie van de deelgebieden van Vlaanderen.

Het Ontwerp RSV gaat ook voorbij aan de ongelijke opmaak van de gewestplannen in het verleden. Deze laatste werden 25 tot 30 jaar geleden niet overal op dezelfde wijze opgemaakt. Voor sommige gewestplannen - onder meer deze in West-Vlaanderen - stond de herzieningsdatum 1980 centraal. De behoeften inzake woningbouw en bedrijventerreinen werden berekend in functie van een tijdsperiode en de voorziene herziening in 1980. In bepaalde andere provincies werden de voorraden veel ruimer gesteld. Dat verklaart onder meer waarom West-Vlaanderen thans aandringt op 'ruimte voor werk'. Een analoog probleem uit zich voor de huisvesting.

Een doorn in het oog van West-Vlaanderen is de 'Vlaamse Ruit', zijnde een stedelijk netwerk met een internationaal karakter en roeping. Het is de bedoeling de hoogwaardige activiteiten bij prioriteit onder te brengen in de ruit, zijnde de vierhoek Antwerpen-Leuven-Brussel-Gent. Dit zou met andere woorden behelzen dat in principe een Researchpark te Kortrijk of de ontwikkeling van 'Flanders Language Valley' als uitvloeisel van de T-zone (Tewerkstellingszone) te Ieper, niet opportuun worden geacht. Dergelijke stellingname is theoretisch en werkelijkheidsvreemd. Veeleer had men moeten denken aan een Vlaamse as Kortrijk-Brugge-Gent-Antwerpen-Leuven-Hasselt. Dit zou een tegengewicht vormen voor de overconcentratie in de vierhoek en de overbelasting van Brussel. Hierbij wordt onvoldoende aandacht gegeven aan de vele negatieve effecten (verkeerscongestie, tijdverlies, milieuschade, onveiligheid) in de grote concentratiegebieden. In het document 'Europa 2000+' van de Europese Commissie, gepubliceerd in 1994, wordt uitdrukkelijk gesteld dat de extra-kosten van de grote agglomeraties expliciet onderdeel moeten zijn van het beleid op het ruimtelijk vlak en de vereiste om het 'endogene potentieel' van regionale en lokale gemeenschappen te handhaven.

De bedrijventerreinen vormen een afzonderlijk aandachtspunt. Het Ontwerp RSV voorziet 10.000 ha bedrijventerreinen waarvan 4.000 als reserve. Hierbij moeten twee bedenkingen worden gemaakt. Primo is er een interpretatieprobleem gerezen inzake de termen zonevreemde bedrijven en historisch gegroeide bedrijven. Indien de oppervlakten van

deze laatste twee groepen onderdeel uitmaken van de 10.000 ha, dan zal deze oppervlakte niet volstaan voor de periode 1992-2007. De praktijk leert dat de nodige oppervlakte voor zonevreemde ondernemingen veel groter is dan aanvankelijk werd ingeschat. Belangrijk hierbij is de vaststelling dat de uitbreidingen van de zonevreemde bedrijven niet zijn opgenomen in de behoefteraming van de Vlaamse GOM's inzake bijkomende bedrijventerreinen. Afzonderlijk staande bedrijven (al of niet zonevreed) zijn immers geen bedrijventerreinen.

Secundo, is het noodzakelijk dat de reserveterreinen kunnen worden aangesproken bij een bezetting van 50% in plaats van 70%. Onder bezetting moet worden verstaan het toekennen van een aankooprecht aan een onderneming met voorwaarden inzake activiteit, start bouw, bezettingsgraad en terugkoopformule, zoals trouwens toegepast door de intercommunales Leiedal, WIER en de GOM - West-Vlaanderen.

Het Ontwerp RSV voorziet ook in het begrip 'poorten' en stelt 'Van uitzonderlijk belang voor de economische structuur van Vlaanderen zijn de poorten, met name de zeehavens met de internationaal georiënteerde multimodale logistieke parken, de internationale luchthaven Zaventem en het HST-station Antwerpen-Centraal. Het zijn strategische plaatsen binnen de economische structuur'. Voor West-Vlaanderen behelst dit de zeehavens Zeebrugge en Oostende in samenhang met de luchthaven. De vraag rijst waarom de transportzone LAR niet is weerhouden. De LAR-zone heeft een internationale functie en speelt in op twee transportmodi.

Inzake lijninfrastructuur is de bezorgdheid van West-Vlaanderen vooral georiënteerd op:

- de doortrekking A18 Jabbeke-Westkapelle als hoofdweg;
- de verbetering van de relatie Ieper-Westkust met functie van een primaire weg.

Een aantal wegen zijn in het RSV op een te laag functioneel niveau geselecteerd. Zoals onder meer:

- de N36 tussen het kruispunt Izegem/Sint-Eloois-Winkel en de N43 te Harelbeke : te selecteren primaire weg;
- de A10 sectie Oostende-Jabbeke: te selecteren als hoofdweg;
- het deel van de N58 bezuiden de N8: te selecteren als primaire weg;
- een deel van de oostelijke ring N32 te Menen bezuiden de N8: te selecteren als primaire weg.

De evaluatie van het Ontwerp RSV van de GOM - West-Vlaanderen bevat een meer uitgebreide lijst.

Ook inzake waterwegen en spoor zijn er twee punten van centraal belang met name:

- het opnemen van de spoorlijn Oostende-Brugge-Kortrijk-Rijsel bij het hoofdspoorwegnet.

- *de achterlandverbinding over water van de haven van Zeebrugge door de verruiming van het Afleidingskanaal van de Leie, beter gekend als Zeebrugge-Merendree of Noorderkanaal.*

Op het recreatieve vlak zijn er twee hoofdbekommernissen. Inzake kusttoerisme is de kwalitatieve verbetering essentieel en niet de uitbreiding van de logiescapaciteit. Productontwikkeling staat centraal, waarbij de publieke en de private sector moeten inspelen op de nieuwe tendensen op de markt. Verder is een vergroening van West-Vlaanderen aangewezen. Een gedeelte van de voor Vlaanderen voorziene 10.000 ha extra bebossing zou er welkom zijn. De vraag stelt zich op welke wijze deze het snelst wordt verwezenlijkt: een strikte planning en grootschaligheid - met alle weerstand - of een pragmatische aanpak.

Deze acht aandachtspunten doen geen afbreuk aan de waarde van het Ontwerp RSV. Een bijsturing is echter wenselijk. Daarenboven moet het nieuwe decreet op de ruimtelijke ordening in wording meer het accent leggen op het provinciaal niveau. Dit zal de werkelijkheidsrijpheid en de efficiëntie van de structuurplanning verhogen. Zoniet vrezen we dat het RSV zijn taak als referentiekader zal voorbijschieten.

West-Vlaanderen kan de uitdaging aan. De provincie beschikt reeds over een Voorontwerp van Structuurplan bestaande uit drie delen: de Kustzone, de Zone Zuidoost en de Zone Zuidwest. Thans komt de integratie van de drie delen aan de orde in het licht van een hopelijk aangepast RSV.

Het WES biedt een brede waaier van begeleiding aan op volgende terreinen:

1. Bedrijfsinterne milieuzorg:

- ➔ Bedrijfsmilieuanalyse op maat van uw bedrijf:
 - ☎ Milieu-impact;
 - ☎ Milieukosten;
 - ☎ Milieuadministratie;
 - ☎ Milieubeleid;
- ➔ Milieuzorgsysteem: ISO 14001, EMAS-registratie en BS 7750;
- ➔ Emissiepreventie (procesgeïntegreerde saneringsstudie);
- ➔ Opsporen en evalueren van milieuvriendelijke productietechnieken (BATNEEC);
- ➔ Controle productverliezen via emissies (vast afval en afvalwater);
- ➔ Opleidingsprogramma's intern en extern.

2. Decreet bedrijfsinterne milieuzorg:

- ➔ Uitvoeren van milieuaudit;
- ➔ Opstellen van een milieujaarverslag.

3. Vergunningen:

- ➔ Milieuvergunning;
- ➔ Vergunning voor winning van grondwater;
- ➔ Vergunning voor captatie van oppervlaktewater.

4. Relevante milieuwetgeving:

- ➔ Meldingsplicht afvalstoffen en emissiejaarverslag;
- ➔ Briefing naar aangesloten bedrijven op contractuele basis.

5. Afvalwaterbehandeling:

- ➔ Dimensionering afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Optimalisatie en rendementsbepaling afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Kosten/baten-analyse van het afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Evaluatie offertes afvalwaterzuiveringsstation;
- ➔ Financiële impact milieuheffing;
- ➔ Slib als additionele bemester in de landbouw;
- ➔ Begeleiding klaarmeester (bedrijfsgericht).

6. Milieueffectenrapportering (MER):

- ➔ Erkende MER-deskundigen in alle disciplines vereist volgens het MER-Besluit.

Voor meer informatie kunt U zich richten tot:

WES Milieuonderzoek en -Advies,
Baron Ruzettelaan 33,

8310 Assebroek-Brugge

050/36.71.36

050/36.31.86

vragen naar ir. Johan Lammerant of ir. Frank Lagaisse

TOERISTISCHE KWALITEITSZORG IN GEMEENTEN

R. De Keyser, *Directeur WES*
F. Lantsoght, *Stafmedewerker WES*

Probleemdefinitie en basisprincipes

Binnen de sector van het toerisme, is er op vandaag een sterk verhoogde concurrentie, als gevolg van een groeiend aantal vakantiebestemmingen, producten en diensten, wereldwijd gemakkelijk toegankelijke informatie en transportmiddelen, het verdwijnen van taalbarrières, enzomeer. Bovendien hebben de consumenten hun kwaliteitsbewustzijn flink aangescherpt en zijn van attitude veranderd. Ze werden veeleisender, mondiger, kritischer en gesofisticeerder.

In de Europese toeristische sector is er omzeggens geen spontane groei meer. Voor bepaalde regio's, zoals bijvoorbeeld de Vlaamse Kust, is de tendens zelfs negatief. Daarom moet de toeristische sector steeds grotere inspanningen doen op het vlak van marketing en promotie om voldoende nieuwe klanten aan te trekken en de bestaande klanten te overtuigen tot een herhaalbezoek. Het is echter duidelijk dat men niet kan blijven steeds grotere communicatiebudgetten reserveren.

Onderzoek wijst daarnaast telkens weer uit dat de positieve ervaring van een vroeger verblijf én de aanbevelingen door familie, vrienden en kennissen veruit de meest dominerende beïnvloedende elementen vormen in het beslissingsproces van de toeristisch-recreatieve consument.

Deze evoluties hebben als gevolg dat het onderhouden van de band met het bestaande cliënteel steeds belangrijker wordt en indirecte werving via aanbevelingen meer gewicht moet krijgen in vergelijking met de werving via directe communicatie (reclame, en dergelijke). In dit kader is de evaluatie van de ervaren kwaliteit van het toeristische aanbod door de consument van cruciaal belang.

Een kwaliteitsbeleid zal meer dan ooit noodzakelijk zijn om de eigen organisatie te onderscheiden van die van de concurrent. Voor de producent wordt het steeds moeilijker om zijn product/dienst te profileren op de markt.

Deze opsomming toont ook aan dat het streven naar een optimale kwaliteit inspanningen vergt van zowel de publieke sector als van de diverse geleidingen van de private sector en zelfs ook van de eigen, lokale bevolking.

Het kwaliteitsdenken zal een cruciale plaats moeten krijgen in het toeristisch beleid van de toekomst. Gesteund op een uitgebreide kwaliteitsaudit bij toeristen heeft het WES een kwaliteitsaanpak ontwikkeld die moet leiden tot een aanzienlijke kwaliteitsverbetering van het toeristisch product.

Hij ziet zich genoodzaakt om allerlei middelen te zoeken teneinde op de (relatief) verzadigde markt stand te houden. Kwaliteit dient een differentiatie factor te zijn. Men dient vlugger en vooral beter te zijn dan de concurrentie.

Vanuit deze problematiek is het kwaliteitsbeleid ontstaan, eerst in de industriële sector, daarna ook in de dienstensector. De kwaliteitsaanpak heeft duidelijk één hoofddoel: winst en groei realiseren dankzij tevreden klanten.

Maar wat is kwaliteit ?

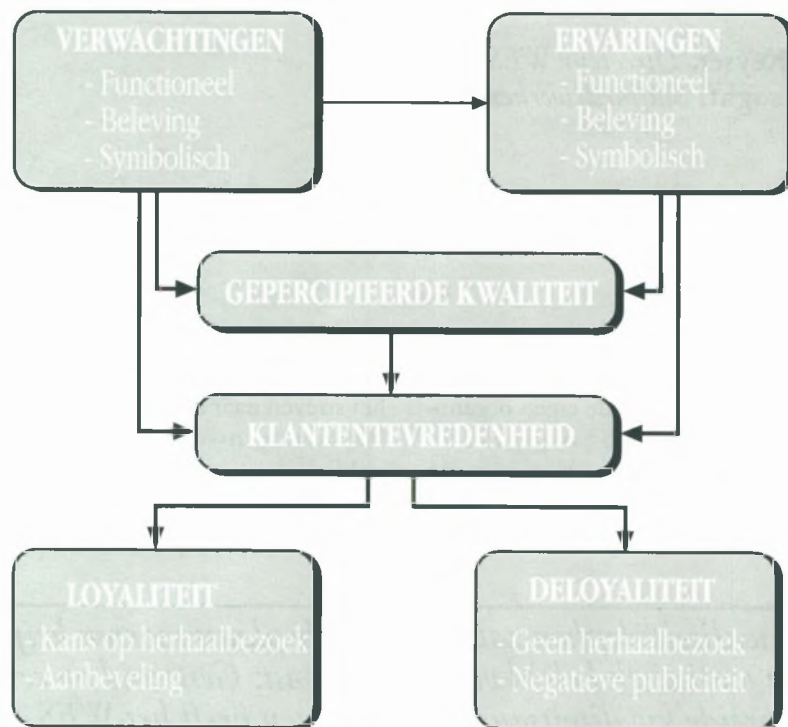
Kwaliteit is een complex begrip dat vanuit zeer verschillende gezichtspunten wordt omschreven. In deze context moet kwaliteit in zijn ruimste betekenis worden gezien. Het gaat dan zowel over omgevingsfactoren (stedebouwkundig kader, kwaliteit van de natuurlijke omgeving...) als over de uitrusting en voorzieningen van de toeristisch-recreatieve bedrijven en overheden (dienst voor toerisme...) en de geboden dienstverlening en de ervaren gastvrijheid van de toeristisch-recreatieve sector.

Gelet op het subjectief karakter van het begrip kwaliteit dient het uitgangspunt van elke kwaliteitsmeting de beleving ervan door de consument zelf te zijn. Een mogelijk denkkader is weergegeven in figuur 1.

Vooraleer een toerist vertrekt naar een bepaalde bestemming heeft hij een aantal verwachtingen. Deze komen voort uit zijn eigen ervaringen uit het verleden, de ervaringen van anderen, het beeld dat hij zich heeft gevormd van de bestemming... De verwachtingen hebben zowel te maken met de concreet observeerbare en rationeel aantoonbare eigenschappen van het toeristisch product (bijvoorbeeld de strandlengte, het comfortniveau van logiesinrichtingen, parkeermogelijkheden...) als met meer gevoelsmatige belevingselementen (wat kan ik allemaal beleven of doen in en nabij de gekozen bestemming) en meer symbolische elementen waarmee het toeristisch centrum wordt geassocieerd (uitstraling, status, ...).

Tijdens en na afloop van het verblijf wordt de toerist geconfronteerd met de realiteit en doet hij ervaringen op die hij zal stellen tegenover zijn verwachtingen. Het is mogelijk dat de ervaring pre-

Figuur 1
Overzichtsschema met betrekking tot kwaliteit in toerisme.

cies aan de verwachtingen beantwoordt. In de meeste situaties zal er echter een verschil zijn. Indien de reële ervaring de verwachtingen overtreft zal de consument tevreden zijn en mogen we besluiten dat de kwaliteit van het geleverde product in orde is. Indien echter de realiteit beneden de verwachtingen blijft, zal de consument ontevreden zijn en schort wellicht één en ander aan de geboden kwaliteit.

De consument is tevreden wanneer zijn ervaringen overeenstemmen met zijn verwachtingen en verlangens. Bijgevolg kan kwaliteit gezien worden als het *positieve verschil tussen verwachtingen en ervaringen*.

In het algemeen is een tevreden klant ook een loyale klant. Zijn loyaliteit zal zich uiten door een herhaalbezoek en/of aanbevelingen aan vrienden, familie en kennissen. Een ontevreden klant zal zeker niet terugkomen en zal enkel negatieve informatie verspreiden inzake zijn ervaring.

Zowel de ervaring als de verwachtingen zijn afhankelijk van de visie van de gast. Deze kan bij iedereen verschillen. Daardoor is het zo belangrijk het oor voortdurend te luisteren te leggen bij de klant.

Het kwaliteitsniveau van het toeristisch aanbod zoals het ervaren wordt

door de consument dient dus grondig en accuraat onderzocht te worden. Een dienstverlener die poogt de toekomst te beveiligen, moet regelmatig de tevredenheid van zijn clientele in vraag durven stellen, want teleurgestelde consumenten zijn veeleer ontrouw en een groot deel van de mistevreden klanten zal hun ongenoegen uiten tegenover anderen.

Ontevredenheid en de daaruit voortvloeiende reacties komt voor in diverse

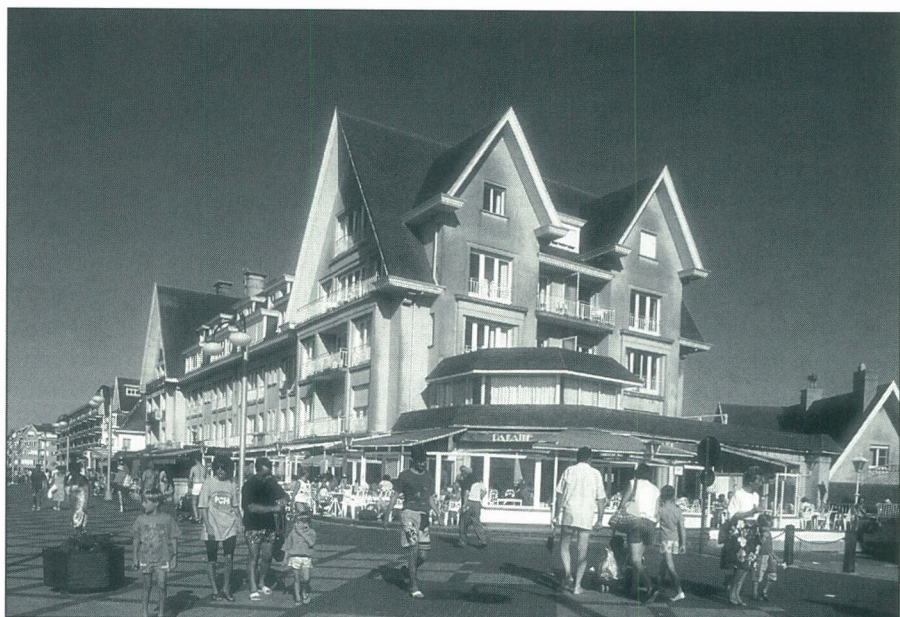
graden van intensiteit. Ontevreden consumenten kunnen in verschillende categorieën worden onderverdeeld: de passieven (die ontevreden zijn maar niets ondernemen), de klagers (die ontevreden zijn en dit dan ook aan de dienstverlener mededelen), de misnoegden (die hun ontevredenheid uiten vooral in hun directe omgeving), en de actieven (die hun klachten direct richten aan externe partijen zoals redacties van kranten, consumentenverenigingen, overheidsinstanties, enzomeer).

Naast het ontwikkelen van consumentenkwaliteit en het zich onderscheiden van de concurrenten, brengt het kwaliteitsbeleid ook positieve neveneffecten met zich mee.

Inderdaad, een kwaliteitsaanpak verplicht de diverse actoren tot samenwerking te komen en bestaande structuren in vraag te stellen. De implementatie van een toeristisch kwaliteitsplan brengt ook een sneeuwbaaleffect in de sector teweeg. Wanneer bepaalde logiesinrichtingen, steden, gemeenten en vakantieoorden werk maken van kwaliteitsverbetering, zijn de omliggende entiteiten geneigd hun voorbeeld te volgen. Niemand wil onderdoen voor de buur...

Werken aan de kwaliteit van het toeristische aanbod heeft als bijkomend, niet te verwaarlozen voordeel, dat veel van de inspanningen ook ten goede komen aan de lokale bevolking die eveneens gebruik maakt van veel aan de toerist geboden faciliteiten (openbaar domein, strand, ...) en dienstverleningen (restaurants, cafés, shopping, ...).

In feite is kwaliteit bieden veel meer dan klanten tevreden stellen. Het impli-

ceert een vergaande aanpak waarbij het steeds verbeteren centraal staat. Het is als het ware een verplichting, een filosofie en vrijwillige attitude die ons toelaat een belangrijke pijler van de strategie op te bouwen. Kwaliteit helpt om het behoud of de ontwikkeling van economische activiteiten te waarborgen.

Op dit ogenblik is Total Quality Management (TQM) de meest gangbare vorm van aanpak en baseert zich op de idee dat kwaliteit de volledige bedrijfscultuur moet raken. Iedereen dient zich erbij betrokken te voelen. Totaal kwaliteitsmanagement draagt bij tot de verhoging van de waarde van een organisatie. Deze waarde wordt niet alleen uitgedrukt in financiële resultaten, maar ook in tevredenheid van de klanten als in een gunstig imago. Dit principe ondersteunt het feit dat kwaliteit geen absolute standaardnorm is, maar veeleer een *permanent kwaliteitsstreven in het kader van vaak veranderende omstandigheden*.

Hoe dan ook, binnen enkele jaren zal het hebben van tevreden klanten wellicht niet meer voldoen, maar zal het hoofddoel het verkrijgen van enthousiaste klanten zijn. Gezien de toeristische markt gesofisticeerder wordt en consumentenbehoefte zich verder diversifiëren, zal enkel regelmatige kwaliteitsevaluatie en -bijsturing de bedrijfsleiders en gemeentelijke verantwoordelijken kunnen helpen bij het nagaan of ze de consumentenverlangens en -verwachtingen hebben beantwoord.

In het kader van een toenemende concurrentie in de toeristische sector is dit synoniem voor lange termijn behoud. In dit geval is niet evolueren zoveel als achteruitgaan. Om het even welke organisatie die nalaat naar de verlangens en verwachtingen van zijn consumenten te luisteren en niets onderneemt om hun tevredenheid te bewerkstelligen, zal het volgende millennium waarschijnlijk niet halen.

Toeristische kwaliteitszorg: bijzonderheden

De evaluatie van klantentevredenheid en klachtenbehandeling vormt de basis voor een kwaliteitsbeleidmethode. De specifieke problematiek van het toeristisch gebeuren maakt kwaliteitsmanagement nog ingewikkelder. Hierna volgen enkele eigenheden van de toeristische sector die de toeristische kwaliteitszorg in een speciaal daglicht stellen.

Toerisme Vlaanderen

- De verscheidenheid van de toeristische actoren, die al dan niet samenwerken en waarbij elke schakel het kwaliteitsconcept beïnvloedt of bepaalt, maakt de gehele kwaliteitsaanpak tamelijk ingewikkeld. Inderdaad, tussen de beslissing van de vakantiekeuze en de thuiskomst, consumeert de toerist heel wat toeristische producten en diensten zoals de dienst voor toerisme, toeroperator, reisbureau, luchtvaartmaatschappij, musea, douane, taxichauffeurs, horeca-uitbaters, politie, openbaar vervoer, winkeliers,... Teneinde de beste kwaliteit te bieden en ook een totaal kwaliteitsbeeld te scheppen, moeten alle structuren en partners zich mobiliseren en engageren om samen te werken naar hetzelfde doel.

- Gezien de quasi-simultaneïteit tussen 'productie' en 'consumptie', worden kwaliteitsfouten vrijwel onmiddellijk opgemerkt door de gebruiker. Bovendien is toerisme niet erg tastbaar. Het is zeer moeilijk om sfeer, vriendelijkheid, gastvrijheid, het zich thuisvoelen, te managen. Diensten zijn ook veranderlijke producten en gebruikers hebben verschillende verwachtingen van hetzelfde dienstenproduct.

- De toeristische sector situeert zich in een mondiaal referentiekader. Zo kan de gebruiker producten en diensten gemakkelijk vergelijken dankzij de overvloed aan informatie beschikbaar via catalogi, folders, televisiereportages, verhalen van vrienden en familie, internetaanbiedingen, en dergelijke.

- Wij moeten er ook rekening mee houden dat kwaliteitsvereisten kunnen

verschillen naargelang het type klant (zaken- of vrijetijdsreiziger), doel van de vakantie (actief/passief) en kenmerken van de klant (bijvoorbeeld de nationaliteit).

- Kwaliteit komt voor op alle prijsniveaus omdat elk(e) product/dienst kan gezien worden als een kwaliteits-element zodra het klanten bevredigt. Door verschillende prijsniveaus te hanteren, verwachten gebruikers automatisch verschillende voordelen bij het 'kopen' van een product/dienst. Bij het toeristisch gebeuren zijn hoge prijzen dikwijls gekoppeld aan de exclusiviteit van het product, een voordeel dat bepaalde klanten precies zoeken. Voor vele klanten is het niet de prijs die telt, maar veeleer het concept 'value for money'.

- Men neemt algemeen aan dat (kader)personeel in de toeristische industrie goed presteert, en daaruit voortvloeiend de kwaliteit van het product/de dienst helpt behouden, als het zich goed voelt op persoonlijk en professioneel niveau. In een sector die zo sterk afhangt van part-time en seizoengebonden personeel, waar werkuren dikwijls lang en onregelmatig zijn en inkomens dikwijls bescheiden, vertegenwoordigt dit een uitdaging voor toerismemanagers.

- In een industrie zoals toerisme, waar winstmarges zeer laag kunnen zijn en de effecten van recessie goed voelbaar, is kostenbesnoeiing de norm in moeilijke tijden. Hoewel dit nodig kan zijn op korte termijn, heeft kostenbesparing echter een directe invloed op de kwaliteit van het product/de dienst en de toeristische ervaring en kan het dus

een bedreiging inhouden op lange termijn.

Een algemene kwaliteitsevaluatiemethode

Kwaliteit in toerisme is niet direct kwantitatief meetbaar. Dit is meestal het geval bij dienstenkwaliteit, gezien het niet tastbaar karakter en het feit dat productie en consumptie meestal samenvallen. Niettegenstaande deze probleemkenmerken, kunnen wij kwaliteit grondig analyseren en evalueren door het doorlopen van een aantal opeenvolgende stappen (zie figuur 2).

- Eerst en vooral analyseren we de *huidige situatie*. Dit omvat de doorlichting van de kwaliteit aangeboden door de voornaamste toeristische actoren / dienstverleners (museum, hotel, toerismebureau, fietsverhuur, en dergelijke). De behoeften en verwachtingen van klanten, evenals de meningen en ideeën van personeel en directie van toeristische ondernemingen zullen in dit stadium de basis vormen voor het kwaliteitsonderzoek. Deze aanpak zal onder meer toelaten convergenties en

divergenties tussen aangeboden kwaliteit en waargenomen kwaliteit te ont-hullen.

- De verzamelde informatie in de eerste fase zal gebruikt worden om een *coherente kwaliteitsstrategie te ontwikkelen*, waarbij prioriteiten duidelijk bepaald worden, en dit voor verschillende aspecten. Inderdaad, kwaliteit en toeristische producten of diensten zijn op verschillende manieren met elkaar verbonden. Ten eerste is er wat we de kwaliteit van de uiterlijke karakteristieken kunnen noemen, de algemene fysische aspecten van het product/de dienst. Dan is er het dienstenelement, namelijk de service die de gast ontvangt en de houding en bekwaamheid van het personeel. De betrouwbaarheid van de kwaliteit of het gemis ervan is een ander aspect. Dit houdt in dat het product/de dienst beloofd aan de klant dikwijls onvoldoende wordt verwezenlijkt. Dit brengt ons bij het vierde aspect, het (niet) bestaan van een systeem om misgelopen zaken weer recht te zetten.

- De derde stap bestaat uit de *formulering van een verbeteringsplan* dat jaarlijks

kan worden aangepast. Dit vereist professionele begeleiding en advies alsook een algemene coördinatiestructuur. Bij een permanent streven naar kwaliteitsverbetering moet men oog hebben voor structurele aanpassingen die een blijvende invloed hebben. Trouwens, kwaliteitsbeheer is nooit af. Weten wat en waar we op een bepaald ogenblik iets kunnen verbeteren is één zaak. Het doel van kwaliteitsbeheer is echter het garanderen van blijvende kwaliteitsverbeteringen.

- Vervolgens komt het erop neer de *kwaliteitgerichtheid te introduceren op alle niveaus* van de toeristische sector en in alle nieuwe initiatieven te integreren.

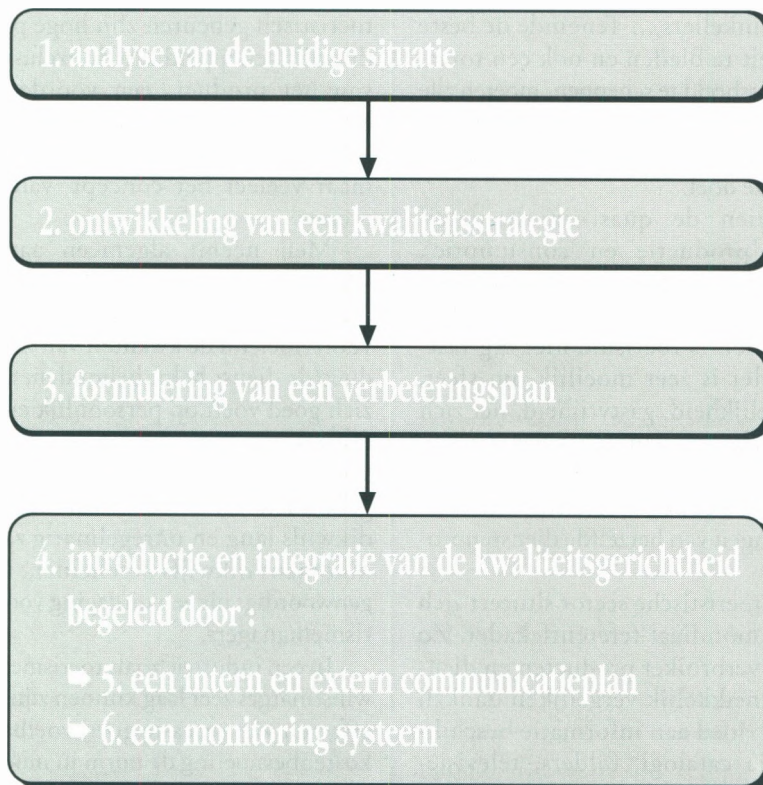
- Teneinde deze specifieke houding zo veel mogelijk te propageren, zou deze kwaliteitsaanpak moeten begeleid worden door een *intern en extern communicatieplan*, zodat de gehele bevolking (lokale bewoners en toeristen) geïnformeerd wordt over de kwaliteitsfilosofie en de geplande verbeteringsacties.

- Eens kwaliteit en een hoge graad van klantentevredenheid bereikt zijn, is het zeer belangrijk om het zo te behouden. Omdat kwaliteitsverwachtingen en klantenbehoeften veranderen in de tijd, is het verstandig om te voorzien in een *monitoring systeem* om de nodige veranderingen en aanpassingen te kunnen doorvoeren.

De bijdrage van het WES tot kwaliteitsverbetering

Het kwaliteitsbeleid zal in elke toekomstgerichte toeristische strategie een belangrijke plaats moeten krijgen. Het WES wil dit mee helpen verwezenlijken door op basis van diepgaand onderzoek een kwaliteitsaanpak te ontwikkelen die moet leiden tot een aanzienlijke kwaliteitsverbetering van het toeristisch product/dienst.

De gemeenten vormen de doelgroep omdat zij een centrale plaats innemen in het toeristisch gebeuren, met het openbaar domein een belangrijk deel van het toeristisch product beheren en in staat moeten zijn om de betrokken partijen in de toeristische en vrijetijdssector te overtuigen van het belang van een degelijk ontwikkeld en ondersteund kwaliteitsbeleid. Elkeen dient concrete richtlijnen te krijgen, zodat een specifiek actieprogramma gericht op kwaliteitsverbetering kan gerealiseerd worden.

Figuur 2
Diverse stappen van de kwaliteitsevaluatiemethode

Het WES wil dit bereiken in drie stappen:

- definitie en bepaling van de doelstellingen van de studie;
- uitvoering van de kwaliteitsaudit;
- opstelling van het kwaliteitsplan.

1. Doelstellingen van de studie

Vooraleer te starten met de kwaliteitsaudit, is het duidelijk dat de *objectieven* klaar en duidelijk moeten bepaald worden. Dit omvat de inhoud van het onderzoek, de doelgroepen, de verwachte resultaten, enzomeer.

2. Kwaliteitsaudit

De kwaliteitsaudit vormt het centrale deel van het onderzoek. Deze audit is gericht op de *evaluatie van alle relevante aspecten van het toeristisch product* door de confrontatie van verwachtingen en ervaringen van de consument omtrent dit toeristisch product.

Het toeristisch product moet gezien worden in de breedste zin en omvat:

- ruimtelijke aspecten: toegankelijkheid, parkeermogelijkheden, openbaar domein, natuurlijke omgeving...;
- toeristisch-recreatieve infrastructuur en voorzieningen: logies, attracties...;
- menselijke aspecten zoals gastvrijheid, dienstverlening, enzomeer.

De kern van de kwaliteitsaudit van het toeristisch product bestaat uit drie delen:

- de analyse van bestaande data;
- groepsdiscussies met huidige klanten;
- een grootschalige kwantitatieve toetsing van de verkregen resultaten uit de groepsdiscussies bij de klanten.

De *analyse van bestaande data* betreft de huidige klachtenformulering en -behandeling in hotels, attracties of toeristische informatiebureaus, enquêtes of evaluatieformulieren die voorhanden zijn in logiesinrichtingen, en dergelijke.

Het consumentenonderzoek moet idealerwijze starten met voorbereidende *groepsdiscussies* met een kleine groep toeristen (8 à 9 personen) gedurende ongeveer 2 uren. Deze activiteit moet plaatsvinden in de vakantiebestemming met toeristen voor wie het verblijf bijna ten einde is.

Deze groepsdiscussies hebben een exploratief karakter en zijn nodig om in de wereld van de klant binnen te dringen om zijn motivaties, verlangens en verwachtingen te begrijpen. Het zal de onderzoekers inzicht geven in de manier waarop de toerist-consument de vakan-

Toerisme Knokke-Heist

tiebestemming waarneemt en ervaart, zodat een exhaustieve criterialijst voor de evaluatie van het toeristisch product wordt verkregen. Deze informatie zal dan worden gebruikt om een goede vragenlijst op te stellen voor de kwantitatieve toetsing.

De groepsdiscussies zijn opgebouwd rond vragen als:

- waarom koos u deze bestemming voor uw (korte) vakantie? Wat maakt het zo speciaal?
- wat verwachtte u van uw verblijf in deze bestemming? In welke mate beantwoordt deze bestemming aan uw verwachtingen?
- welke aspecten of criteria zijn belangrijk voor de evaluatie van uw verblijf in deze bestemming?

De *kwantitatieve verificatie* van de resultaten van de groepsdiscussies op een grotere schaal zal gebeuren door middel van mondelinge enquêtes bij een steekproef van ongeveer 750 vakantiegangers in de onderzochte bestemming. De interviews worden afgenomen aan de hand van gestructureerde vragenlijsten bij verblijftoeristen voor wie de vakantie bijna voorbij is.

Het is belangrijk om de resultaten te kunnen bekijken voor verschillende doelgroepen, bijvoorbeeld Belgen ten opzichte van buitenlandse toeristen, voor de verschillende toeristische periodes van het jaar zoals de winterperiode, de schouderperiode (mei, juni en september) en hoogseizoen (juli en augustus) en voor de belangrijkste logiesvormen.

De onderzoeken zijn specifiek gericht op verblijftoeristen, maar een uitbrei-

ding naar andere categorieën van toeristen (eendagstoeristen, tweede verblijftoeristen) of zelfs naar de lokale bevolking, kan in overweging genomen worden.

De vragenlijst bestaat uit een gedetailleerde opsomming van alle voor de consument relevante aspecten van de vakantiebestemming. De toerist wordt gevraagd om de bestemming op deze criteria te beoordelen en tevens het belang van deze criteria aan te geven. De voornaamste te evalueren categorieën van criteria zijn:

- vakantieoord in het algemeen;
- toeristische attracties;
- algemene voorzieningen (op strand, parkeermogelijkheden...);
- logiesinrichtingen;
- restaurants, bars, tearooms;
- winkelmogelijkheden;
- toeristische informatie;
- algemene tevredenheid en aanbevelingen.

De geïnterviewde toerist wordt ook gevraagd wat hij heeft gemist gedurende zijn vakantie en wat er ontbrak in de vakantiebestemming.

Al deze gegevens zullen in verband worden gebracht met demografische en sociaal-economische karakteristieken van de respondent zoals geslacht, leeftijd, verblijfplaats, samenstelling van het reisgezelschap, verblijfperiode en gekozen accommodatie.

3. Kwaliteitsplan

De resultaten van de kwaliteitsaudit leveren een duidelijk inzicht in de factoren die een essentiële bijdrage leveren tot de klantentevredenheid.

Zij tonen ook de tekortkomingen van het toeristisch product en hun impact op de klantentevredenheid. Deze cruciale zwaktes kunnen systematisch worden verbeterd en weggewerkt door de implementatie van een kwaliteitsplan.

De ontwikkeling van een dergelijk kwaliteitsplan omvat onder meer:

- de inventarisatie van de probleemgebieden en de bepaling van de prioriteiten ten aanzien van de te ontwikkelen activiteiten op het vlak van kwaliteitsbeheer, rekening houdend met de financiële mogelijkheden van de doelgroep;
- de formulering van concrete voorstellen ter verbetering van de knelpunten;
- de toetsing van de analyseresultaten alsook de voorstellen bij een aantal personen representatief voor de toeristische sector (publiek en privaat) of werkzaam

in de probleemgebieden waar kwaliteitsproblemen gesignaleerd werden;

- de finalisatie van het kwaliteitsplan rekening houdend met de voorstellen en opmerkingen van de geraadpleegde personen;

- de uitwerking van een voorstel van een structuur voor het opvolgen van de aanbevelingen van de kwaliteitsaudit en het bestendigen van de kwaliteitsinspanningen.

Men kan enkel een concurrentieel voordeel door middel van kwaliteit bereiken als de kwaliteitsperceptie van de consument tegemoet komt aan zijn verwachtingen. Dit betekent dat het niet voldoende is om kwaliteit te bieden, het moet ook als dusdanig worden erkend. Daarom is het vanuit marketingoogpunt belangrijk dat de kwaliteitsinspanningen duidelijk wor-

den gecommuniceerd naar de doelmarkten.

Het is uiterst belangrijk de verscheidene (gemeentelijke) toeristische dienstverleners te overtuigen van de noodzaak van een dergelijk kwaliteitsplan en hen nauw te betrekken bij de uitvoering van het kwaliteitsactieprogramma. Kwaliteit is duidelijk een onderwerp dat de gehele toeristische en vrijetijdsindustrie beïnvloedt en niet genegeerd kan worden. Kwaliteitsbeheer is van cruciaal belang voor het overleven van zo een omvangrijke en gefragmenteerde industrie die ten dienste staat van een complexe en veeleisende markt.

gang'maker .m. (-s), 1 (bij wielervedstrijden) persoon die op een motorfiets vóór de renner rijdt om hem op gang te brengen en tot grote snelheid te prikkelen en de luchtweerstand voor hem te verminderen, pacemaker (zie ook ald.); -(fig.) propagandist, ijveraar voor het genoemde of bedoelde; animator:

De full-service van een bedrijfsbankier

U wenst een gesprekspartner die redeneert vanuit uw standpunt en een full-service kan bieden, aangepast aan de behoeften van uw bedrijf.

Wij denken met u mee... en zoeken de beste oplossing: moderne en efficiënte betaalsystemen, financieringsformules op maat, aantrekkelijke beleggingsformules en allround advies. Onze knowhow staat tot uw dienst.

We willen uw "gangmaker" zijn. Samen geven wij uw bedrijvigheid een nieuw elan, ook op het moeilijkste parcours.

Samen bouwen aan uw toekomst.

ASLK

KREDIET en NIJVERHEID

Contactpersoon: Annita Lejeune,
Sterrenkundelaan 14, B-1210 Brussel
Tel.: 02 214 15 23

DE VERBINDING VAN DE HAVEN VAN ZEEBRUGGE MET HET BINNENVAARTNET: EEN STAND VAN ZAKEN

P. Van Cauwenberghe, *Adjunct van de Directeur, Havenbestuur Brugge-Zeebrugge*

Inleiding

De haven van Zeebrugge kende een snelle groei gedurende het laatste decennium. Om een duurzame trafiekgroei te kunnen bestendigen dient de haven te kunnen beschikken over vlotte aanvoer- en afvoermogelijkheden via de verschillende transportmodi (weg, spoorweg, binnenvaart). In december 1996 werd de projectnota 'De ontsluiting van de haven van Zeebrugge via de binnenvaart' gepubliceerd. Dit artikel wil een inzicht verschaffen in de bestaande toestand voor de transportmodus binnenvaart en het schetst de mogelijkheden om Zeebrugge aan te sluiten op het Europese waterwegen-net.

Situering van de haven van Zeebrugge

De haven van Zeebrugge is één van de weinige West-Europese diepzeehavens, aan de Noordzee gelegen, die de huidige en toekomstige generatie van mega-container carriers, bulk carriers, roll-on / roll-off en vrachtschepen op een snelle wijze kan behandelen.

In de haven vinden volgende activiteiten plaats:

- Intra-Europese roll-on / roll-off lijndiensten bedienen een groot aantal havens in Europa (Groot-Brittannië, Scandinavië, het Iberisch schiereiland en Noord-Afrika). De totale roll-on / roll-off trafiek bedroeg 12.8 miljoen ton in 1996.
- Trafiek en distributie van nieuwe wagens: alle belangrijke Europese autofabrikanten gebruiken de haven voor het uitwisselen van reserve-onderdelen, voor de distributie van auto's naar de Europese dealers, voor de verdeling naar overzeese markten en als transshipment haven voor deepsea en shortsea trafieken. In 1996 werden 612.000 voertui-

gen behandeld. Hierdoor kan Zeebrugge haar tweede plaats op de Europese ranglijst van overzethavens voor nieuwe wagens consolideren.

- Voor de trafiek van de overige stukgoederen (verschillende landbouw- en voedselproducten zoals vers fruit, vlees, vis, zuivelproducten, suiker, aardappelen, granen en veevoeders) noteerden we een lichte terugval na een sterke opgang in de voorbije jaren.

en voorziet verdere uitbreidingen. De haven van Zeebrugge behandelde 4,8 miljoen ton vloeibare massagoederen (2,9 miljoen ton vloeibaar natuurlijk gas) in 1996.

Modal split

Aangezien we de goederenstroom in haar geheel dienen te bekijken, zijn de hinterland verbindingen van groot

De verschillende alternatieven voor een verbinding van de haven van Zeebrugge met het binnenvaartnet werden bestudeerd. De enige oplossing om de verbinding met de Schelde, Maas en Rijn te herstellen is een kanaal dat Zeebrugge rechtstreeks met Zelzate verbindt en toegang tot de Schelde biedt via het kanaal Gent-Terneuzen. Dit kanaal zou tevens een oplossing betekenen voor het waterbeheer in de streek rond Gent en Brugge.

- Zeebrugge is uitgerust om de grote containerschepen van de '+ 6.000 TEU en meer' generatie te behandelen. De haven heeft een sluisvrije toegang tot de containerterminals met een gegarandeerde waterdiepte van 52 voet (een verdieppingsprogramma voor een toegangskanaal van 55 voet zal in de volgende jaren worden uitgevoerd). De eerste 4.229 TEU schepen maakten hun entree in Zeebrugge in 1996. De haven behandelde 553.172 TEU in 1996.
- De haven is een aanleghaven voor droge bulkgoederen: de diepte van het toegangskanaal en de diepwaterkade maken het mogelijk grote bulk carriers (schaalvoordelen) te ontvangen.
- Specifieke ladingen zoals bosbouwproducten en zware ladingen kunnen behandeld worden op gespecialiseerde, veelzijdige terminals.
- De gasindustrie heeft een uitgebreide infrastructuur opgebouwd in Zeebrugge

belang. Het goederentransport van en naar het hinterland van de haven van Zeebrugge vertoont de volgende opsplitsing volgens vervoersmodus (cijfers van 1996):

Totale modal split:

Transshipment	9 %
Spoorvervoer	14 %
Wegvervoer	66 %
Binnenvaart	1 %
Pijplijn	10 %
Totaal	100 %

Uit deze cijfers kunnen we de volgende conclusies trekken:

- Transshipment vervult met 9% slechts een bescheiden rol in Zeebrugge. Er komt waarschijnlijk een positieve verandering in deze situatie doordat de

haven meer en meer een centrum voor intra-Europees ro-ro transport en een feeder haven voor container trafiek wordt. De nodige infrastructuur hiervoor is reeds beschikbaar in de haven, of is op zijn minst gepland.

- Wegtransport komt nog steeds op de eerste plaats (66% in totaal). Deze situatie zal zich waarschijnlijk verder zetten, ondanks pogingen om het aandeel van het wegtransport te verminderen teneinde de steeds toenemende overbelasting op de wegen te verlichten. Het steeds stijgende totaalvolume van de vracht zal ervoor zorgen dat het wegvolume verder toeneemt.
- Zeebrugge is een belangrijke spoorhaven (14% in totaal). Bepaalde types van vracht bereiken zelfs nog hogere percentages, bijvoorbeeld containers en vaste bulk. Het relatieve belang van spoortransport moet verder verhoogd worden om de overbelasting op de weg te verlichten.
- Zeebrugge staat praktisch nergens wat betreft het transport via de binnenvaart, vooral als we kijken naar de cijfers van andere havens (50% voor Antwerpen en 60% voor Gent). De bestaande binnenlandse waterwegverbindingen zijn totaal ontoereikend, wat de zwakke cijfers verklaart. Het Europese beleid is sterk pro-barge, en terecht, in het licht van de grote voor-

delen inzake het verminderen van de overbelasting van de wegen, het milieu, verkeersveiligheid en kosten. Het vervoer via de binnenvaart is een heel efficiënt transportsysteem: het kan voldoende capaciteit voorzien om tegemoet te komen aan de toenemende vraag naar transportmiddelen. Zeebrugge moet daarom volledig geïntegreerd worden in de Rijn-Maas-Schelde delta via de binnenwateren.

Binnenscheepvaart: huidige situatie

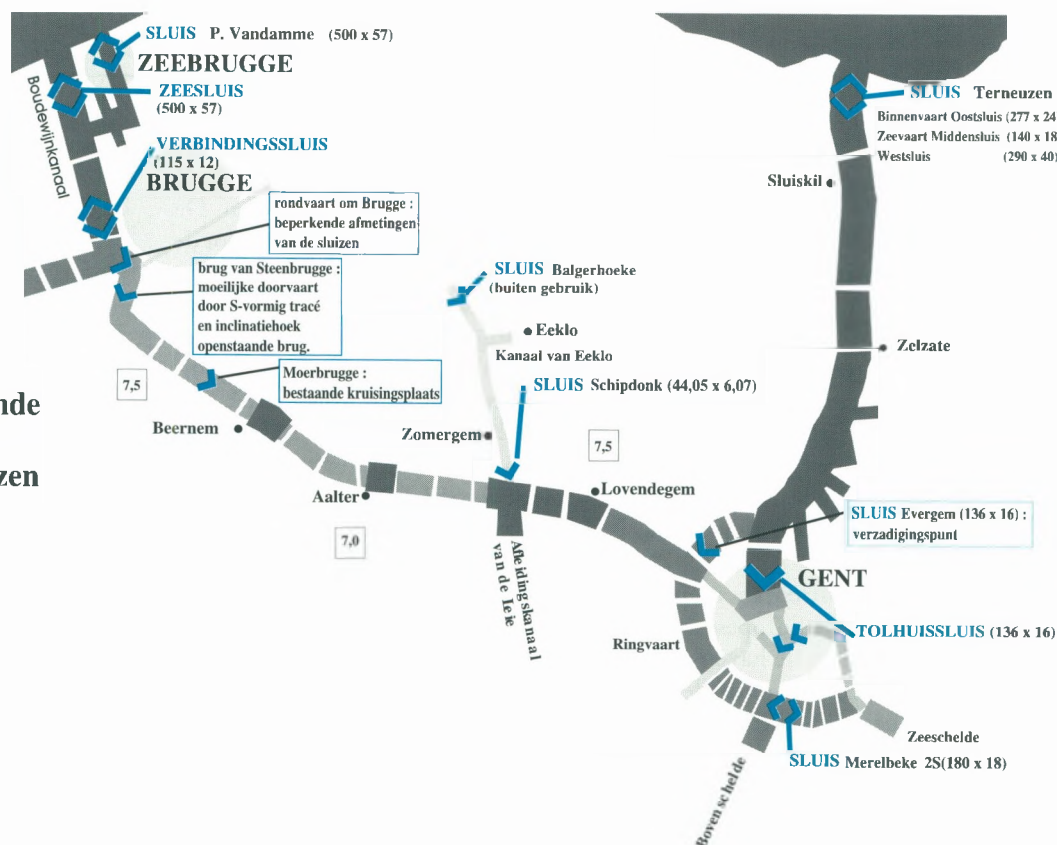
Tussen 1980 en 1995 verdubbelde de maritieme trafiek in de haven van Zeebrugge. Gedurende dezelfde periode daalde de binnenvaarttrafiek tot 0,4 miljoen ton in 1996. De verhouding tussen de behandelde binnenvaarttrafiek en de maritieme trafiek is zeer bescheiden in de haven van Zeebrugge. Het aandeel bedroeg 1% in 1996. Contrasterend hiermee zijn de cijfers voor de overige Vlaamse havens: de haven van Antwerpen (50%) en de haven van Gent (60%). In Zeebrugge vervult de binnenvaart door haar isolatie van het Europese waterwegennet een zeer bescheiden rol in relatie met de maritieme trafiek. Dit wijst erop dat de bestaande binnenvaartverbindingen tussen Zeebrugge en het hinterland niet voldoen.

Het bestaande binnenlands waterwegennetwerk (kanaal van Brugge naar Gent) is een enkel kanaal met een verouderde diepgang en onvoldoende capaciteit (zie figuur 1). Bovendien kronkelt het zich langs de wallen en poorten van de historische binnenstad van Brugge, zodat aanpassingen (verbreden en verdiepen) onmogelijk zijn. Het kanaal van Brugge naar Gent is slechts bevaarbaar voor schepen met een lengte van 89,7 meter, een breedte van 11,5 meter en een diepgang van 2,3 meter. De afmetingen van verscheidene sluisen rond Brugge vormen een obstakel voor de conventionele, moderne duwbakken. De theoretische maximumcapaciteit voor de binnenscheepvaart rond Brugge bedraagt 3,5 miljoen ton. Dit cijfer is een hoge schatting gezien het feit dat een sluis niet gevolgd kan worden met een maximum combinatie van schepen tijdens elke versassing. Een intensief gebruik van de sluisen zou een groot aantal problemen opleveren voor een vlotte afwikkeling van de verkeersstromen in Brugge.

Het ontbreken van een waterwegverbinding op hetzelfde niveau als deze waarover de concurrentiële havens beschikken (9.000 ton - klasse VIB (C.E.M.T.-Classificatie = Conférence Européenne des Ministres de Transport)

Index

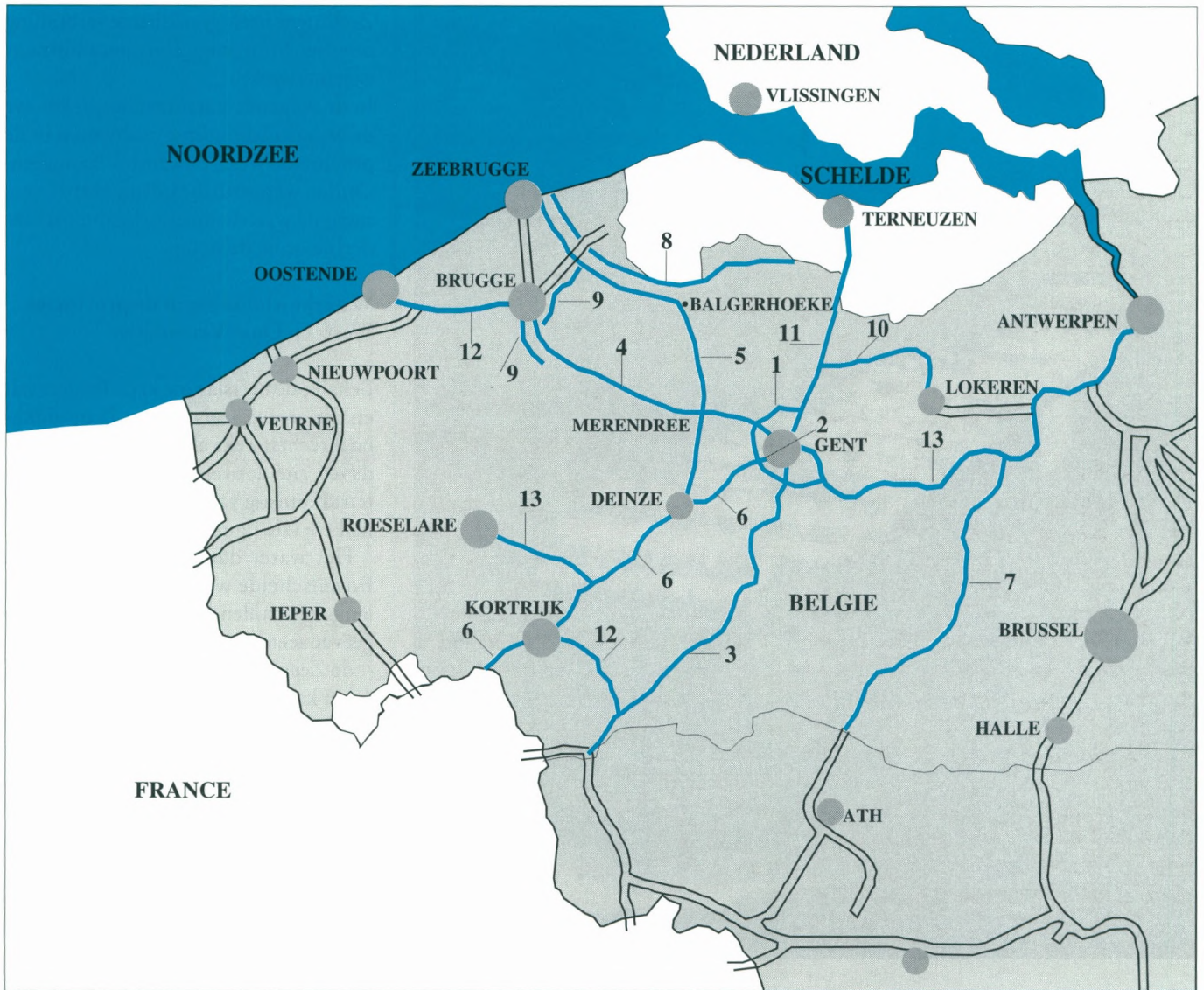
- bevaarbaar tot 300 T
- bevaarbaar tot 600 T
- bevaarbaar tot 1350 T
- bevaarbaar tot 2000 T
- bevaarbaar meer dan 2000 T
- Sluis
- Gemeenten
- 6,5 Vrije hoogte per pand in meter

Gent - Brugge - Oostende Boudewijnkanaal Kanaal Gent - Terneuzen Ringvaart om Gent

KNELPUNTEN

Voornaamste waterwegen in Oost-, West- en Zeeuws-Vlaanderen

1. Ringvaart Gent	8. Leopoldkanaal (onbevaarbaar)
2. Doortocht Gent	9. Zuidervaart (onbevaarbaar)
3. Bovenschelde (grens Henegouwen-Gent)	10. Moervaart
4. Kanaal Gent-Brugge	11. Zeekanaal naar Gent (Belgisch grondgebied)
5. Afleidingskanaal van de Leie en Eeklovaart	12. Kanaal Bossuit-Kortrijk
6. Leie (grens Henegouwen-Gent)	13. Kanaal Roeselare-Leie
7. Dender (grens Henegouwen-Dendermonde)	

of minimaal V met 9 m vrije hoogte) hypothekeert sterk de verdere ontwikkeling van de haven van Zeebrugge naar de toekomst toe.

De mogelijkheden van de verbinding Gent-Brugge moeten maximaal benut worden. Een investeringsprogramma van ca. 200 miljoen BEF laat toe het vaarcomfort beduidend te verhogen. Dit bedrag dient op de begroting te worden voorzien. Een aanpassing van het kanaal Gent-Brugge voor 2.000 ton schepen is duur (1,5 miljard BEF) en wordt voorlopig niet aanbevolen. Een aangepaste

verkeersregeling laat een maximale capaciteitsbenutting toe.

Het is noodzakelijk om de bestaande verbinding via het kanaal Gent-Brugge te verbeteren en te optimaliseren. Zodoende kan worden geanticipeerd op de realisatie van een adequate verbinding via de waterweg voor de haven van Zeebrugge. Het verdiepen van het bestaande kanaal zou de niet-conventionele duwbotten de mogelijkheid geven om een hogere beladingsgraad te bereiken. Verbeteringswerken geven een tijdelijke tussenoplossing. De vele

mobile bruggen zullen conflicten genereren tussen weg en binnenvaart bij de verkeersafwikkeling in de Brugse conurbatie.

Binnenvaart: Trafiekprognose voor 2010

Een groep deskundigen (Mobiliteitscel Vlaamse Gemeenschap; vertegenwoordigers van de diverse transportmodi en het havenbestuur) werkten een prognose uit over de potentiële binnenvaarttrafiek in de haven van Zeebrugge

Archief MBZ

in 2010, bij beschikbaarheid van een adequate hinterlandverbinding.

De prognose is gebaseerd op:

- de trafiekcijfers voor de binnenvaart in de overige havens. De binnenvaart heeft een aandeel (verhouding van de binnenvaarttrafiek tegenover de maritieme trafiek) van 50% in Antwerpen en zelfs 60% in de haven van Gent. Deze verhouding bedroeg in de haven van Zeebrugge slechts 1% in 1996. Een aandeel van 30% kan als realistisch worden beschouwd voor de haven van Zeebrugge.
- Een prognose van de totale maritieme trafiek werd uitgevoerd met de volgende hypothesen:
 - een consolidatie van het marktaandeel van de haven van Zeebrugge in de Hamburg-Le Havre range,
 - het verwerven van een groter marktaandeel van de haven van Zeebrugge in de Hamburg-Le Havre range.

In de haven van Zeebrugge is een potentiële binnenvaarttrafiek aanwezig

die in 2010 kan geraamd worden op een volume variërend van 7,7 miljoen ton (bij pessimistische inschatting van de kansen voor de binnenvaart) tot 22,0 miljoen ton (in de meest gunstige omstandigheden). Een potentiële goederentrafiek van 14,9 miljoen in 2010 is realistisch. Na 2010 zal deze goederentrafiek blijven stijgen. Dit goederenvolume kan niet verwerkt worden door de bestaande waterweg Gent-Brugge (Zeebrugge), omwille van de bovengrens van de capaciteit van het huidige kanaal, de beperkte vaardiepte, de beperkte vaarbreedte aan enkele beweegbare bruggen, de knelpunten aan de ring om Brugge, het instellen van wisselend éénrichtingsverkeer en dergelijke.

De bestemmingen van de goederen die via de binnenvaart worden vervoerd zijn de havens die gelegen zijn aan de Rijn. De grote Europese trafiekassen liggen vanuit België richting Nederland en Duitsland. Daarom moeten de Belgische vaarwegen geconstrueerd wor-

den op het gabarit van de Nederlandse en Duitse vaarwegen. De haven van Zeebrugge heeft geen directe verbinding met het fijnmazige Europese binnenvaartnetwerk.

In de volgende paragraaf bespreken we de waterhuishoudingsproblemen in de provincies West- en Oost-Vlaanderen. Onder waterhuishouding wordt verstaan de waterbemeesting bij uitzonderlijk grote debieten.

Waterhuishouding in de provincies West- en Oost-Vlaanderen

Behalve de neerslag die in de Polders valt en die grotendeels via het Leopoldkanaal rechtstreeks afgevoerd wordt naar de zee, zijn de overige af te voeren debieten afkomstig van de Boven-Schelde en de Leie (zie figuur 2).

Het water dat zo door de Leie en Bovenschelde wordt aangevoerd, kan langs verschillende waterwegen worden geëvacueerd, namelijk via:

- de Zeeschelde;
- het kanaal Gent-Terneuzen;
- het Afleidingskanaal van de Leie (vak Schipdonk-Merendree-Heist);
- het kanaal Gent-Brugge.

Daarbij is de Ringvaart rond Gent regulerend.

Elke vorm van waterafvoer heeft zijn eigen voor- en nadelen:

- De Ringvaart rond Gent beschermt de binnenstad van Gent tegen overstromingen en kan enkel de watertoevoer vanuit de Boven-Schelde en de Leie regelen.
- Op de Beneden-Schelde is er een getijverschil waardoor de evacuatie van water niet altijd mogelijk is. Het springtij en de krachtige wind zorgen voor nog meer problemen.
- De evacuatie via het kanaal Gent-Terneuzen vereist een onderbreking van het commerciële verkeer in de zeesluizen van Terneuzen. De evacuatielijd in Terneuzen wordt eveneens beïnvloed door het getij.
- De impact van de waterwerken uitgevoerd aan het kanaal Gent-Brugge, de platte bodem van het kanaal en het feit dat er tussen Gent en Brugge slecht één niveau is, zorgen voor een zeer geringe waterweerstand. Bovendien is de capaciteit van de waterafleiding in Brugge erg beperkt.
- Het Afleidingskanaal van de Leie (Deinze-Zeebrugge) heeft een ontoereikende capaciteit. De waterafleiding in Zeebrugge wordt ook door het getij beïnvloed.

De periode tussen december 1993-januari 1994 en januari-februari 1995 werd gekenmerkt door een bijzonder hoge watertoevoer. In Gent werd een continue toevvoer van 500 m³/s opgemeten.

De maximale evacuatievolumes werden als volgt gemeten:

- naar het evacuatiekanaal Deinze-Zeebrugge: 72 m³/s
- naar het kanaal Gent-Brugge: 34 m³/s
- naar het kanaal Gent-Terneuzen: 90 m³/s
- naar de Beneden-Schelde (Gent-Zee): 310 m³/s.

Als men er rekening mee houdt dat de verdeling van waterstromen over deze verschillende waterwegen afhangt van de fysische situatie van elke waterweg en de evacuatiemogelijkheden bij elk afleidingspunt, wordt het duidelijk dat het probleem van de waterbeheersing groot is.

In elk geval waren de mogelijkheden ontoereikend om de waterwassen, gemeten in 1994 en in 1995, doeltreffend te beheersen en snel af te leiden. De grootste overstromingsdreiging deed zich voor te Brugge waar het water in de Ringvaart en de Coupure steeg tot 6,40. Indien de brandweer geen nood-dijk had kunnen aanbrengen met zandzakjes over meer dan 500 meter, dan was een groot gedeelte van de Brugse binnenstad overstroomd.

Door de realisatie van verdere aanpassingswerken aan de Boven-Schelde, de Leie en aan het Franse waterwegennet, zal het probleem van de waterwassen in de toekomst nog erger worden.

Om de veiligheid te garanderen van de mensen die in de steden of langs het waterwegennet in Oost- en West-Vlaanderen wonen, zullen kleine, lokale projecten niet volstaan om het kernprobleem, de additionele waterafleiding, op te lossen. Er is dan ook een dringende nood om bijkomende afwateringsmogelijkheden te realiseren.

Alternatieven voor een ontsluiting via de waterweg van de haven van Zeebrugge

Geleidelijk aan krijgt het geïntegreerd Europees netwerk van binnenwateren vorm. De delta van Schelde, Maas en Rijn, met verbindingen naar Duitsland en Frankrijk is de ruggengraat van dit netwerk. Zeebrugge wordt met deze delta verbonden via een enkel kanaal

(het kanaal Brugge-Gent). Een andere mogelijkheid bestaat erin om de verbinding met de 'Gouden Delta' te herstellen via de zee, door gebruik te maken van kruiplijncoasters (naar de Rijn via Rotterdam) of van het estuaire verkeer.

Onder *estuaire vaart* verstaat men de vaart met binnenschepen die aan Dienstnorm nr. 8 (20 februari 1962) voldoen (technische uitrusting en voorziening). Deze binnenschepen is het toegestaan om vanuit Zeebrugge verderop te varen via de kustroute en de Westerschelde. De estuaire vaartuigen worden jaarlijks geïnspecteerd door de Zeevaartinspectie.

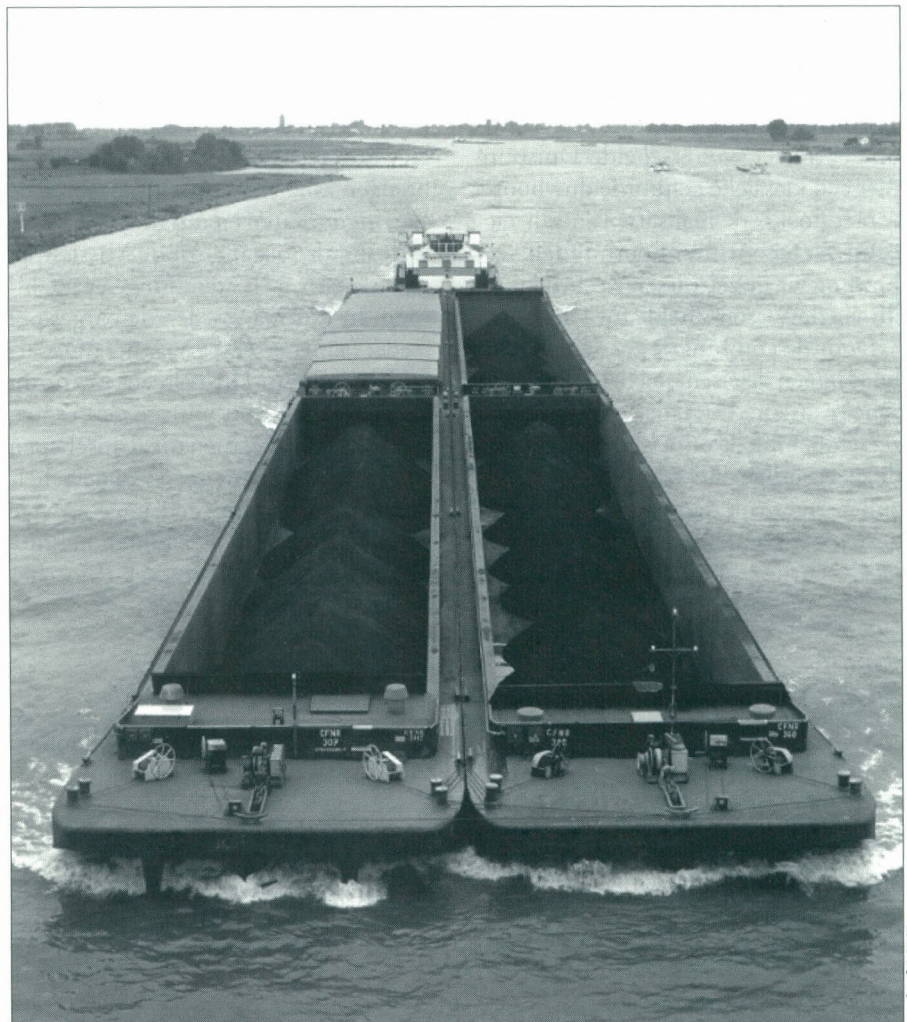
Estuaire vaartuigen impliceren niet enkel een kostennadeel dat volledig ten laste is van de private sector, maar ook een meteorologisch nadeel (bij een sterke windkracht kan een just-in-time levering van de containerlading op de terminals niet gegarandeerd worden). Grote rederijen leggen hun vaarschema's zodanig vast dat ze Westeuropese havens op een wekelijkse basis bedienen. De vracht moet dan ook aan- en afgevoerd kunnen worden door

vaartuigen die strikte tijdsschema's kunnen respecteren. Estuaire vaartuigen zijn door meteorologische omstandigheden hiervoor niet geschikt. In België zijn er slechts 21 estuaire schepen in gebruik; bovendien gaat het om tankschepen die voor het vervoer van containers niet gebruikt kunnen worden.

Kruiplijncoasters zijn zeeschepen die ook de mogelijkheid hebben om te varen op de Rijn. Er zijn momenteel slechts enkele kruiplijncoasters die geschikt zijn voor het vervoer van containers. Deze schepen kunnen ongeveer 200 TEU vervoeren.

De kruiplijncoasters zijn niet geschikt door de hoge investerings- en exploitatiekosten. Bovendien zijn ze onderhevig aan een reeks beperkingen: de kruiplijncoasters kunnen niet verder varen dan Karlsruhe op de Boven-Rijn (door de beperkende afmetingen aan de sluisen).

Hoewel er op dit vlak reeds beperkte initiatieven werden genomen met relatief succes, is deze mogelijkheid nauwelijks een volledige oplossing te noemen, noch op grote schaal, noch

in termen van de gewenste diversificatie van de vracht, noch op lange termijn.

De oplossing 'via de zee' heeft immers vele nadelen:

- Capaciteit: er bestaan te weinig geschikte barges om grote volumes op deze manier te vervoeren;
- Flexibiliteit, in vergelijking met het conventionele bargetransport;
- Toegankelijkheid : dergelijke barges kunnen slechts één bestemming bedienen, met name de Rijn. De rest van het Europees waterwegennetwerk kan niet rechtstreeks worden bediend;
- Kostprijs : de kosten voor de bouw en de uitbating van dergelijke hypothetische schepen verhinderen de financiële haalbaarheid.

Momenteel worden er studies uitgevoerd omtrent de technische en economische haalbaarheid van een *zeegaande duwbak* voor het containerverkeer. De bestudeerde oplossing is een zeewaardige duwbak zonder luiken. Hij is zo ontworpen dat hij :

1. met behulp van de bestaande, licht aangepaste sleepboten vanuit Zeebrugge naar Vlissingen/Terneuzen geduwd wordt. De koppeling tussen de zeesleper en duwbak dient uiteraard betrouwbaar en snel uitvoerbaar te zijn. Tevens mag zij het klassieke voortduwen op de binnenwateren niet hinderen.

2. conventioneel kan worden geduwd op het traject Westerschelde-Duisburg met een klassieke gehuurde duwboot.

Het doel is de realisatie van een zeebrug : een continu onderhouden verbinding via de zee tussen Zeebrugge en dit via de Westerschelde tot Duisburg.

Door de combinatie zeesleper/duwboot liggen de eisen qua bemanning en scheepsuitrusting lager dan voor een zeeschip. Ook de ontwerp-eisen die aan de zeewaardige duwbak gesteld worden, zullen lager zijn dan voor een zeeschip gezien het relatief beschermde vaartraject Zeebrugge-Vlissingen. Om op een

economisch rendabele manier te werken, zijn relatief grote volumes containers nodig.

De verschillende alternatieven voor een ontsluiting van de haven van Zeebrugge werden bestudeerd. Om diverse redenen bieden de estuaire vaart, de kruiplijncoaster, de zeegaande duwbak geen oplossing voor een snelle en betrouwbare aan- en afvoer van goederen naar de haven van Zeebrugge

Alle bovenvermelde oplossingen, met de huidige scheepstypes, zijn voor de verlader duurder dan de traditionele binnenvaart. Bovendien is hun haalbaarheid nog onzeker. Uit een vergelijking van de actuele marktprijzen blijkt dat de binnenvaart het goedkoopste van de verschillende alternatieven is. Bovendien blijft de Brugse regio bij gebruik van niet-binnenvaart-transportmodi kampen met enorme waterbeheersingsproblemen.

Bijgevolg kunnen deze mogelijkheden wel perspectieven bieden op korte en middellange termijn, maar ze vormen in geen geval een lange-termijn strategie.

Gezien de ingebruikname van een vlotte verbinding van de haven van Zeebrugge via de binnenvaart toch nog enkele jaren van hier verwijderd is werd ook het LASH-systeem onderzocht. LASH staat voor lighters aboard ship (lichters aan boord van een groot schip) en wordt reeds toegepast voor het overbrengen van barges tussen Europa en de Verenigde Staten en meer bepaald New Orleans als toegang tot de Mississippi en de "up river" bestemmingen tot Chicago. In Europa worden de barges per feeder (aanvoerschip) naar het moederschip gebracht. Dit systeem wordt nu als model gebruikt om een gelijksoortig schip te ontwerpen die Rijnschepen zou kunnen overbrengen van de Scheldemonding tot in Zeebrugge en vice versa. De troef is de flexibiliteit in functie van de soorten lichters en Rijnsche-

pen die vervoerd kunnen worden. Momenteel worden de economische implicaties (investeringskosten en de exploitatiekosten) en technische vereisten grondig onderzocht.

Het LASH-systeem zou een tijdelijk alternatief kunnen zijn en het zou het beste bijkomende bewijs leveren van de noodzaak van een binnenvaartverbinding voor de verdere rentabilisatie van de Zeebrugse ro/ro-en containerterminals. Tevens zou op korte termijn een groot gedeelte van het steeds groeiende wegverkeer kunnen worden geabsorbeerd.

Kwaliteitsbeoordeling van de verschillende transportmodi

In tabel 1 worden de transportmodi beoordeeld op hun verschillende kwaliteiten: --(slecht) naar ++(goed).

Een nieuw kanaal: het herstel van de verbinding met de Rijn

De enige oplossing om de verbinding met de Schelde, Maas en Rijn te herstellen, ligt al geruime tijd op de tekenafel, namelijk een kanaal dat Zeebrugge rechtstreeks met Zelzate verbindt en toegang tot de Schelde biedt via het kanaal Gent-Terneuzen. Dit kanaal zou vaartuigen tot 9.000 ton moeten toelaten en zou geschikt zijn voor duwkonvoeien met 4 barges. Deze aanpassingen en graafwerken moeten erop voorzien zijn om het maximale volume zeevracht te verwerken dat ooit kan worden gegenereerd in Zeebrugge, namelijk ver boven 100 miljoen ton per jaar bij een maximale uitbreiding en volledige bezetting van de haven.

Dit kanaal zou ook een oplossing betekenen voor het waterbeheer in de streek rond Gent en Brugge; de haalbaarheid van dit kanaal moet dan ook in dit perspectief worden bekeken.

Tabel 1
Multi-criteria beoordeling van de transportmodi

	binnen vaart	spoor	weg	estuaire vaart	kruip- lijn- coasters	zeegaande duwbak pontoon
Ruime, multifunctionele vloot met grote capaciteit	++	-	+	--	--	--
Steeds operationeel inzetbaar	++	+	++	-	+	-
Investeringskosten en exploitatiekosten	+	-	--	-	-	+
Uitgebreid, fijnmazig infrastructuurnetwerk	+	+	++	-	-	+
Collectieve kosten	++	+	--	+	+	+

Gelet op de stijgende wasdebieten in de Leie en de Bovenschelde, zijn de huidige waterafvoermogelijkheden onvoldoende, zodat de beveiliging van Gent en Brugge tegen overstromingsgevaar ontoereikend is. De keersluis te Beer- nem lost het probleem van Brugge op termijn op, maar de beveiliging van Gent en omgeving moet verbeterd worden.

Als mogelijke oplossingen kunnen vooropgesteld worden: de aanleg van een 4.400 ton kanaal Schipdonk-Zee- brugge door aanpassing van bestaande waterwegen ofwel vergroting van de waterafvoer via het sluisencomplex te

Tabel 2

1. vak Zeebrugge - Balgerhoeke (met mogelijkheid tot latere verruiming tot 9.000 ton) en vak Balgerhoeke - Merendree:	4.400 ton 4.400 ton
2. vak Zeebrugge - Balgerhoeke: verruiming tot: vak Balgerhoeke - kanaal Gent-Terneuzen aanleg op:	9.000 ton 9.000 ton

Terneuzen. Een afvoer van zeer grote wasdebieten via de Zee-Schelde is niet in alle omstandigheden als afdoende veilig te beschouwen.

Het alternatief via het kanaal Gent-Terneuzen kadert in de bouw van een bijkomende uitwateringssluis, al of niet

gecombineerd met een nieuwe zee- vaartsluis. Deze optie moet verder onderzocht worden in samenwerking met Rijkswaterstaat.

De verbinding van Zeebrugge met de binnenvaartwegen kan worden verbe- terd door de aanleg van kanalen. Er zijn twee mogelijkheden:

- het 4.400 ton kanaal Schipdonk-Zee- brugge
- het 9.000 ton kanaal Zeebrugge- kanaal Gent-Terneuzen.

Indien tot de uitvoering van een kanaalverbinding van Zeebrugge met het hinterland wordt overgegaan, is een stapsgewijze uitvoering mogelijk (zie tabel 2).

Er zijn nog verfijningen op deze fase- ring mogelijk.

De aanleg van deze kanalen lost de afwateringsproblemen van de regio Gent en Brugge definitief op. Boven- dien zullen deze kanalen een stimulans zijn voor de verdere ontwikkeling van de haven van Zeebrugge en scheppen ze een hele reeks opportuniteiten voor natuurontwikkeling, actieve en passieve recreatie.

Archief MBZ

Brusselle Enterprises nv

Westendelaan 1, 8620 Nieuwpoort

Tel. 058/23.25.13

Fax 058/23.05.76

Aanneming van draai-, frees-, slijp- en kotterwerk,
zowel conventioneel als op CNC-machines
Vol- en halfautomatisch lassen

TIV

Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen vzw Gemeenschappelijke Cel van de Vlaamse GOM's

Als innoverende KMO wenst U: een goed product, een geschikte partner,
een klare kijk op de nieuwste technologische ontwikkelingen,
een passende strategie, de juiste informatiekkanalen, een snel resultaat

TIV: uw rechterhand voor een succesvolle innovatiestrategie

Tot uw beschikking staan:
een multidisciplinair team
jarenlange ervaring in het opsporen van de
nieuwste producten, processen of projecten
toegang tot databanken, instituten, federaties, ...
waar ook ter wereld
een flexibele, uitgeteste methodiek
technologie-monitoring
geleide workshop voor het initiëren van productideeën

TIV biedt U een volledig gepersonaliseerd programma aan

startbespreking en formulering van uw
interesseprofiel
wereldwijde prospectie en contactname
analyse van de respons
evaluatie van de voorstellen
rapportering van de resultaten
opvolging van de contacten

**De Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen vzw
werd opgericht door de vijf Vlaamse GOM's en
wordt door hen en de Vlaamse Executieve gesteund.**

Contactadressen:

GOM-West-Vlaanderen
Baron Ruzettelaan 33, 8310 Brugge-Assebroek
Tel. 050/36.71.00. - Fax 050/36.31.86

TIV
Bisschoffsheim 25, 1000 Brussel
Tel. 02/219.56.10 - Fax 02/219.82.27

CHARTER 99 MILIEUVERKLARING, STIMULANS VOOR HET MILIEUBELEID VAN WEST-VLAAMSE BEDRIJVEN

ir. Ph. Tavernier
Hoofd afdeling Milieu GOM-West-Vlaanderen

Inleiding

Op een academische zitting op 28 april 1997 in de PIH te Kortrijk ontvingen 26 West-Vlaamse bedrijven het certificaat 1997 van de Charter 99 Milieuverklaring. Hiermee werden deze bedrijven gehonoreerd voor de milieu-investeringen en de positieve milieumaatregelen die ze het voorbije jaar hadden gerealiseerd. Tegelijk gingen nog 5 andere Westvlaamse bedrijven over tot de ondertekening van de Milieuverklaring waardoor deze bedrijven zich eveneens engageren om in de toekomst een milieubeleid te voeren gericht op continue verbetering van de milieuprestaties.

Inhoud en procedure van de milieuverklaring

De Charter 99 Milieuverklaring is een initiatief van Charter 99 CV in samenwerking met de Milieuafdeling van de GOM - West-Vlaanderen. Dit initiatief werd opgestart in september 1993 en richtte zich aanvankelijk tot bedrijven uit het Zuiden van West-Vlaanderen. Sinds 1995 werd het opengesteld voor alle bedrijven uit de provincie West-Vlaanderen.

De Milieuverklaring brengt bedrijven samen die op vrijwillige basis 10 milieudoelstellingen onderschrijven en zich daarbij bereid verklaren om op jaarbasis maatregelen te treffen ter verbetering of ter realisatie van één of meerdere van de onderschreven doelstellingen. Deze doelstellingen worden weergegeven in kader 1 en hebben betrekking op het rationeel gebruik van water en energie, het beperken van verpakkingsafval, het stimuleren van afvalpreventie en -recuperatie, de beperking van water- en luchtverontreiniging en van lawaai- en geurhinder, de landschappelijke integratie van bedrijfsgebouwen, het stre-

ven naar een goede nabuurschap met omwonenden en het integreren van de milieuzorg in het bedrijf.

Deze bedrijven engageren zich om een open communicatiepolitiek te voeren naar personeel, overheid en omgeving omtrent het gevoerde milieubeleid, de geleverde inspanningen en de bekomen resultaten. Ze beogen tevens een ruimere toepassing van de onderschreven

en aan de aanbevelingen die bij een vorige evaluatie door de commissie werden gemaakt;

- een bespreking met de bedrijfsleiding omtrent het gevoerde milieubeleid en de getroffen milieumaatregelen;
- een bedrijfsbezoek.

Op basis van de bevindingen en geformuleerde opmerkingen beslist de volledige commissie na bespreking over de

26 West-Vlaamse bedrijven gehonoreerd voor hun milieuprestaties in 1996.

doelstellingen te bevorderen door ervaringsuitwisseling met andere bedrijven.

Bedrijven die toegelaten worden tot het ondertekenen van de Milieuverklaring stellen vervolgens voor het behalen van het Jaarcertificaat jaarlijks een summier rapport samen waarin een overzicht wordt gegeven van de geleverde inspanningen en de bereikte resultaten in verband met de onderschreven doelstellingen. Tevens dient een planning bijgevoegd met de acties voor het komende jaar. Deze rapporten en de concrete realisaties worden geëvalueerd door de Evaluatiecommissie, gecoördineerd en voorgezeten door de Milieuafdeling van de GOM - West-Vlaanderen en samengesteld uit deskundigen van Aminal - Afdeling Milieuvergunningen, Ovam, VMM, het Kabinet van de Vlaamse Minister voor Leefmilieu, en het Provinciebestuur West-Vlaanderen.

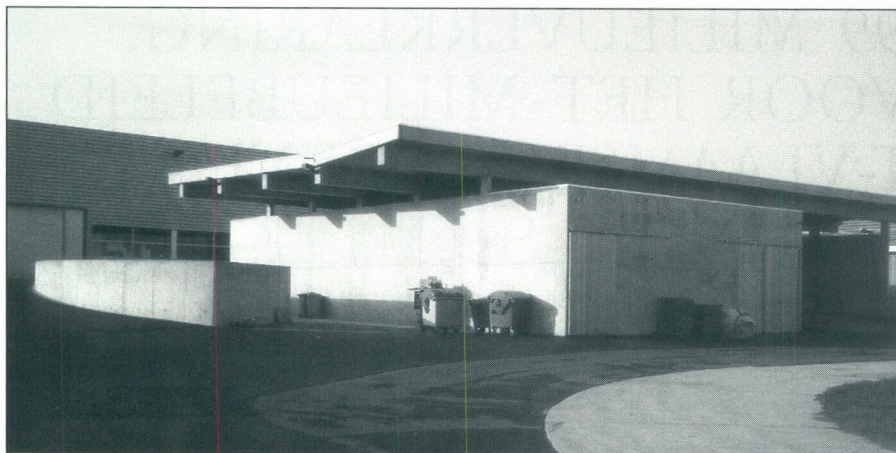
De Evaluatie die gebeurt door een delegatie van drie personen uit de Evaluatiecommissie omvat:

- een grondige analyse van het ingediende milieurapport;
- een toetsing van de effectieve realisaties aan de vooropgestelde jaarplanning

toekenning van het jaarcertificaat. Er dient opgemerkt dat deze commissie zich niet opstelt als een inspectiedienst maar vertrekt vanuit een constructieve benadering. Na de jaarlijkse evaluatie krijgt het bedrijf een verslag overhandigd waarbij een score wordt gegeven aan het gevoerde milieubeleid en de gerealiseerde acties, waarbij knelpunten en pluspunten worden gesignaleerd en aanbevelingen voor de toekomst worden overgemaakt.

De Evaluatiecommissie onderzoekt tevens de milieusituatie van de bedrijven die een aanvraag tot ondertekening van de Milieuverklaring indienen. Hierbij wordt het bedrijf aan een milieuaudit onderworpen, die gebaseerd is op de Milieuzelftest ontworpen door de Milieucellen van de GOM's. Een vereiste om tot ondertekening te worden toegelaten is immers dat men in regel is met de heersende milieuwetgeving en -reglementering en dat men bereid is maatregelen in te voeren die verder gaan dan hetgeen wettelijk wordt opgelegd en die in overeenstemming zijn met de doelstellingen van de Milieuverklaring.

Het ondertekenen van de Milieuverklaring houdt geen garantie in voor het

Archief Barco

Barco Poperinge, afvalstoffenbunker.

bekomen van het jaarcertificaat. Het bedrijf moet elk jaar nieuwe realisaties kunnen voorleggen die bijdragen tot afval- en emissiepreventie en tot beperking van de milieuhinder voortvloeiend uit de bedrijfsactiviteiten. Dit is voor de bedrijven zeker geen sinecure. Het niet toekennen van een jaarcertificaat betekent echter niet dat een bedrijf in overtreding werd bevonden met de milieu-reglementering maar wel dat onvoldoende realisaties kunnen worden voorgesteld in het kader van de onderschreven doelstellingen. Een bedrijf kan zelf afzien van het indienen van een jaarrapport en pas het daaropvolgend jaar weer aansluiten bij het initiatief in functie van gerealiseerde milieuinvesteringen.

Thans werd de Milieuverklaring reeds ondertekend door 44 West-Vlaamse bedrijven. Een overzicht van deze bedrijven en het jaar van ondertekening wordt weergegeven in kader 2.

Waarom onderschrijven bedrijven de milieuverklaring?

Met de Milieuverklaring willen de initiatiefnemers de bedrijven ertoe aanzetten om een actief milieubeleid te voeren, gericht op een verbetering van het leefmilieu en de woonomgeving in de regio.

Gezien de doelstellingen zich tevens accentueren op rationeel water- en energieverbruik en op afval- en emissiepreventie is de onderschrijving van de milieuverklaring zeker een hulpmiddel voor het bedrijf bij optimalisatie van de bedrijfsvoering. Economie en ecologie gaan hierbij meestal hand in hand.

Bedrijven die effectief milieumaatregelen treffen en daarbij verder gaan dan het louter voldoen aan de opgelegde wettelijke verplichtingen, worden via

dit initiatief geregeld in de kijker gesteld waarbij een positieve ruchtbaarheid wordt gegeven aan de uitgevoerde milieuprestaties van deze 'pionierbedrijven'. Via dit initiatief helpen de bedrijven tevens het al te éézijdige negatieve beeld inzake industrie en milieuverontreiniging te doorprikken.

De jaarlijkse controle door de Evaluatiecommissie op de naleving van de onderschreven doelstellingen kan bij een positieve evaluatie het milieuvriendelijk imago van het bedrijf versterken. Dit milieu-imago kan de marktpositie van het bedrijf verstevigen doordat ingespeeld wordt op het toenemend milieubewustzijn van de consument en op de toenemende vraag naar milieuvriendelijke producten.

Daarnaast stellen bedrijven ook zelf steeds hogere milieu-eisen aan hun toeleveranciers waarbij deze jaarcertificaten als positief bewijs van het gevoerde

milieubeleid kunnen worden voorgesteld. De ondertekende milieuverklaring kan tevens een stimulans zijn om het bedrijfsmilieubeleid in concrete acties te vertalen en om de eigen werknemers te sensibiliseren tot medewerking aan het uitgetekend milieubeleid. Tevens kan hier gewezen worden op het sociaal multiplicatie-effect. Werknemers die in het bedrijf immers dagdagelijks gestimuleerd worden tot milieumaatregelen zullen ook gemakkelijker in de eigen huiskring tot concrete acties zoals selectieve afvalinzameling, rationeel gebruik van water en energie overgaan.

Door een intensere bedrijfscommunicatie met overheid en omgeving, zoals vooropgesteld in de beleidsprincipes van de Milieuverklaring, kunnen ongetwijfeld misvattingen die anders aanleiding kunnen geven tot klachten en/of vertraging bij de milieuvergunningsprocedure ondervangen worden wat de rechtszekerheid van het bedrijf verhoogt.

Tevens komt het initiatief deels tegemoet aan de Europese Verordening betreffende de vrijwillige deelname van industriële bedrijven aan een **Europees milieubeheer en -audit-systeem (EMAS)**. Bedrijven die de Milieuverklaring ondertekenen en daadwerkelijk inspelen op de onderschreven doelstellingen zijn reeds degelijk voorbereid om op korte termijn het EMAS-certificaat te behalen of om een ander milieuzorgsysteem in te voeren. Het behalen van dit EMAS-certificaat vereist immers het opstellen van een 'Milieubeleidsverklaring' waarin gesteld wordt dat een

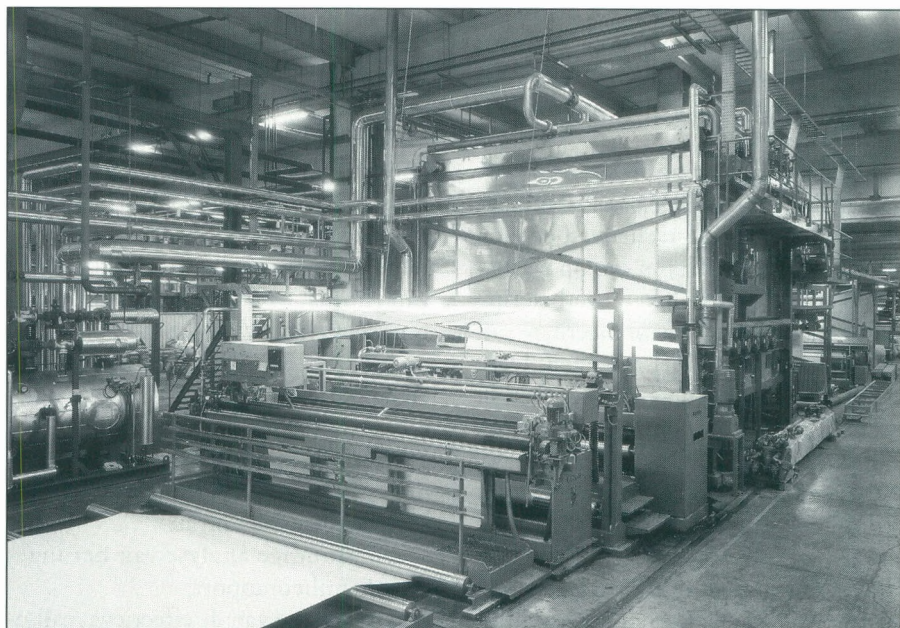

Foto Lano, Harelbeke

Verflijen bij Lano Carpets, Harelbeke

milieubeleid zal gevoerd worden waarbij niet alleen de bestaande wetgeving zal worden gerespecteerd maar waarbij tevens wordt gestreefd naar een voortdurende verbetering van de milieuprestaties teneinde de milieuhinder te beperken tot niveaus die in overeenstemming zijn met het BATNEEC-principe. Het bedrijfsmilieubeleid moet daarbij gebaseerd zijn op een aantal goede beheerspraktijken waaronder preventie van afval en emissies, het gebruik van schone technologieën, informatieverspreiding naar de omgeving en overleg met de overheid. Dit zijn allemaal elementen die in de onderschreven beleidsprincipes en doelstellingen van de Charter 99 Milieuverklaring terug te vinden zijn. Vervolgens dient een bedrijfsmilieu-analyse uitgevoerd te worden en uitgaande van de resultaten hiervan dient een milieuprogramma opgesteld met acties die op korte en lange termijn zullen worden uitgevoerd. De procedure voor het behalen van de Charter Milieuverklaring vereist eveneens het jaarlijks voorleggen van een actieprogramma. Ook de jaarrapportering en de controle van de Evaluatiecommissie zijn aspecten die in de procedure tot het behalen van het Europese logo kunnen worden ingepast.

Uitreiking milieucertificaat 1997

Van de 39 bedrijven die in de periode 1993 - 1996 de Milieuverklaring hebben ondertekend dienden dit jaar 26 bedrijven een dossier in voor het behalen van het Milieucertificaat 1997.

De Evaluatiecommissie ervaarde de geleverde inspanningen van deze 26 bedrijven positief en in overeenstemming met de onderschreven doelstellingen van de milieuverklaring zodat hen het Milieucertificaat 1997 werd toegekend.

19 van deze 26 bedrijven ontvingen eerder reeds één of meerdere malen het Charter-Milieucertificaat (10 bedrijven worden zelfs voor de vierde opeenvolgende maal gehonoreerd) zodat mag worden gesteld dat deze bedrijven hun milieubeleid in positieve zin verder wisten uit te bouwen en continuïteit in de milieumaatregelen weten te realiseren. Het principe van 'continue verbetering' is in deze bedrijven geen ijdele doelstelling meer. Deze 19 bedrijven zijn: Barco Kuurne, Barco Prints en Surface Mounting uit Poperinge, Bekaert uit Zwevegem, Boss Paints uit Waregem, Dumo uit Roeselare, ERTA te Tielt,

Primeur, Waregem.

Gaselwest CV uit Roeselare, Genencor International uit Brugge, Karel Sterckx uit Roeselare, Lano uit Harelbeke, Philips Components Industrial uit Roeselare, Primeur NV uit Waregem, Sioen uit Ardoio, Stow International NV uit Wevelgem, Van Gansewinkel uit Wevelgem, Vandemoortele uit Izegem, VMW - Directie West-Vlaanderen te Kortrijk, Waak - Beschutte Werkplaats uit Kuurne en W.V.E.M te Harelbeke.

Zeven bedrijven die vorig jaar de Milieuverklaring ondertekenden worden thans voor het eerst met het Milieucertificaat 97 gehonoreerd. Ook deze bedrijven hebben een milieubeleid als strategische pijler geïntegreerd in het bedrijfsbeleid en bewezen dit met meerdere concrete milieumaatregelen die volledig kaderen in de onderschreven doelstellingen van de milieuverklaring. Deze zeven nieuw gelauwerden zijn: Brouwerij Rodenbach uit Roeselare, Spicer Clark-Hurth uit Brugge, Levi Strauss Europe uit Wervik, McCain Foods Belgium uit Oostende, Moerman uit Meulebeke, Nerva uit Harelbeke, en Yplon uit Ieper.

Milieurealisaties bij de ondertekenaars van de milieuverklaring

Alle bedrijven die zich voor het jaarcertificaat 97 aanboden voldoen aan de nieuw opgelegde maatregelen van het in juli 1996 in voege getreden decreet bedrijfsinterne milieuzorg. De functie van milieucoördinator werd probleemloos geofficialiseerd. Ingrijpende wijzigingen waren hierbij voor de onderte-

kenaars niet nodig gezien zij eerder reeds een milieuverantwoordelijke hadden aangeduid en deze persoon doorgaans nu in de functie van milieucoördinator werd bevestigd. Alle bedrijven stelden zich ook in regel met de opmaak van het opgelegde milieujarverslag en het verslag van de milieucoördinator. Het voorlopig ontbreken van bindende bepalingen omtrent de lay-out en vereiste inhoud voor deze verslagen stimuleerde velen om hierbij optimaal gebruik te maken van het voor deze milieuverklaring opgemaakte rapport. Het zal in de toekomst een uitdaging blijven voor de coördinatoren van dit initiatief om het rapport voor het Charter-milieucertificaat zoveel mogelijk af te stemmen op de wettelijk opgelegde administratieve verplichtingen.

Er werd immers herhaaldelijk gehoord bij bedrijven die reeds een milieuverantwoordelijke hadden dat deze nieuwe wetgeving eerder een stap terug betekent omdat thans teveel tijd van de milieucoördinator wordt opgeslorpt door rapportering zodat minder tijd overblijft voor de uitbouw van een milieubeleid en de integratie van milieuzorg in het productieproces.

Het 'Pollution Prevention Pays' Principe heeft bij de ondertekenaars algemeen ingang gevonden en primeert steeds uitdrukkelijker op 'end of pipe'-oplossingen. Het aantal procesgeïntegreerde maatregelen die leiden naar minder emissies en minder afval neemt verder toe. Bij nieuwe investeringen wordt vrij algemeen de milieu-impact en het grond- en hulpstoffenverbruik

kritisch meegeëvalueerd in de beslissingsfase. De milieueffingen zijn een belangrijke parameter geworden bij de rentabiliteitsberekeningen voor nieuwe investeringen.

Het *principe 'meten is weten'* als maatregel tot preventie en tot besparing van grondstoffen, hulpstoffen en energie werd in 1996 zeer sterk in beeld gebracht bij onder meer Philips, Dumo, Bekaert, Lano, Nerva, Boss Paints en Rodenbach. Zonder grote investeringen kunnen nog steeds via gerichte metingen en nauwkeurige analyse van de meetresultaten belangrijke resultaten worden voorgelegd inzake reductie van waterverbruik, voorkoming van afval en energiebesparing. De ondertekenaars blijven bewijzen dat 'good-housekeeping' een belangrijke basis vormt voor een doordacht preventiebeleid en ook rendeert. Zo kon een bedrijf door een kritische analyse van het elektriciteitsverbruik tussen de verschillende ploegen, gekoppeld aan enkele eenvoudige maatregelen en het uitschakelen van verlichting gedurende bepaalde perioden op jaarbasis 300.000 Kwh besparen.

Wat betreft besparing op het grondwatergebruik en rationeel waterverbruik werkten heel wat bedrijven het voorbije jaar aan recuperatie van afvalwater en enkele bedrijven realiseren nu zelfs een nullozing van industrieel afvalwater. Succesrijke maatregelen inzake afvalwaterreductie konden worden voorgelegd door onder meer Lano, Nerva, Philips, Sterckx, Stow en Yplon.

Levi Strauss investeerde zwaar in een waterzuiveringsstation met warmterecuperatie en hergebruik van het gezuiverd afvalwater.

Primeur verving de waterontvetting van de gebakken frieten door een luchtontvetting en investeerde tevens in een ontziltingsinstallatie via omgekeerde osmose waardoor bij de koeling veel minder water diende gespuid te worden en bespaarde daarbij tevens op het chemicaliënverbruik bij de regeneratie van ionenwisselaars.

Barco Surface Mounting opteerde bij de bouw van de nieuwe bedrijfshal voor opvang en gebruik van regenwater in de productie.

VMW werkt verder om bij de drinkwaterproductie het gebruik van grondwater te beperken en investeert daartoe verder in de uitbouw van waterproductie via oppervlaktewater.

Het voorbije jaar werd er door de ondertekenaars intens gewerkt aan de

reductie van het verpakkingsafval. Diverse maatregelen terzake konden worden voorgelegd.

Bulktransport in plaats van vervoer in verpakkingen wordt waar mogelijk gepropageerd. Erta kon door het investeren in grondstofsilo's en bulk-aanvoer van grondstoffen het aantal te verwijderen plasticzakken met nagenoeg 50.000 eenheden reduceren op jaarbasis. Naast besparing op afvalverwijdering levert deze maatregel een belangrijke besparing in

werkuren op door het niet meer moeten verhandelen en openen van de verpakkingen en het niet meer moeten afvoeren van de lege verpakkingen.

Sterckx propageert bulkverkoop van zijn champignonsubstraat en investeerde daarbij in speciale volumevrachtwagens waarmee het niet meer verpakte substraat bij de champignonkweker rechtstreeks op de kweekbedden kan worden gebracht. Bijkomend voordeel is ook hier tijdswinst evenals een

Kader 1

CHARTER 99 MILIEUVERKLARING DOELSTELLINGEN

1. Een beleid voeren dat een rationeel verbruik van grondwater-voorraden garandeert. Kwaliteitsvolle grondwaterlagen slechts aanspreken voor die activiteiten die hoge waterkwaliteiten vereisen.
2. In het kader van een globaal rationeel waterverbruik verspillingen voorkomen, het verbruik per productie-eenheid beperken en inspanningen doen om het verbruik in de toekomst te reduceren. Proceswater en koelwater recycleren en de belasting van het afvalwater minimaliseren. Een waterbalans opstellen en geregeld het waterverbruik kritisch evalueren.
3. Het energieverbruik in het bedrijf reduceren door het voeren van een politiek van Rationeel Energie Gebruik. Een energiebalans opstellen en op regelmatige tijdstippen het verbruik kritisch evalueren.
4. Bij de verpakking van producten het verpakkingsmateriaal beperken en tevens verpakkingsmaterialen gebruiken die recycleerbaar zijn of op een milieuvriendelijke manier kunnen worden verwerkt.
5. Afval voorkomen, reduceren en resterende afvalstromen selectief inzamelen. Deze afvalstoffen worden enkel opgehaald door erkende verwerpers en worden slechts verwerkt in hiertoe vergunde inrichtingen.
6. Beperken van luchtverontreiniging, lawaai- en geurhinder naar de directe omgeving.
7. Bedrijfsgebouwen en infrastructuur visueel integreren in het landschap en de omgeving
8. Met het oog op het streven naar een goede nabuurschap, een positieve relatie opbouwen met de omwonenden om hun belangen en bezorgdheden te begrijpen
9. Milieuzorg integreren in de bedrijfsvoering. De werknemers informeren, sensibiliseren, opleiden en betrekken bij de uitvoering van het milieubeleid.
10. Jaarlijks een overzicht maken van de geleverde inspanningen en resultaten in verband met onderwerpen bepaald in de verklaring.

reductie van het besmettingsgevaar van het substraat.

De *retourverpakking* is bij veel bedrijven definitief ingevoerd voor transport van producten tussen bedrijven onderling. Koplopers bij de ondertekenaars zijn Spicer Clark-Hurt en Barco terwijl ook Levi Strauss, Philips, Waak en Boss Paints interessante initiatieven terzake voorlegden. Een bedrijf berekende dat de duurzame verpakking zeven maal diende gerecupereerd te worden vóór aler het een financiële nuloperatie werd ten opzichte van de wegwerperpakking en constateert nu dat deze retourverpakking gemiddeld twintig maal herbruikt wordt.

Tevens leggen steeds meer bedrijven de terugnameplicht voor verpakkingen op aan hun grondstofleveranciers.

Vandemoortele slaagde erin het gewicht van diverse kunststoffen met 30 tot 40% te reduceren, terwijl ook Yplon terzake initiatieven nam. Mc Cain Food werkte aan 'eco-verpakkingen' met minder gewicht, milieuvriendelijker materialen en het gebruik van monomaterialen.

Inzake *afvalreductie en selectieve inzameling* van afvalstoffen leggen alle ondertekenaars concrete maatregelen voor.

Hergebruik van productresten of recyclage on line werden verder geoptimaliseerd bij onder meer Dumo, Primeur, Erta en Barco.

Vermeldenswaard is het initiatief van van Gansewinkel en Boss Paints die samen een systeem van selectieve ophaling van verfstoffen en gevaarlijke afvalfracties bij schilders ontwikkelden en thans concreet uitvoeren.

Het propageren van selectieve inzameling van afval in de bedrijven en de sensibilisatie van de werknemers hiertoe resulteren ongetwijfeld ook in een sterker milieubewustzijn en een positievere attitude ten opzichte van het selectief inzamelen van huishoudelijk afval bij de werknemers thuis. Vooral de inspanningen die Waak - Beschutte werkplaats - hiertoe doet zijn lovenswaardig.

De *solventproblematiek* was ook in 1996 een veelvoorkomend actiethema bij de ondertekenaars. Concrete resultaten of verder onderzoek naar vervanging van reinigingsproducten op basis van gechlorideerde koolwaterstoffen door milieuvriendelijker alternatieven werden door heel wat bedrijven voorgelegd. Trendzeters in deze problematiek zijn onder meer Spicer

Clark- Hurth, Dumo, Philips en Boss Paints.

Genencor investeerde in '96 in de vervanging van het acetonopwerkingsproces van enzymen naar een wateropwerkingsprocédé. Naast het elimineren van het gebruik van aceton en de opslagrisico's hieraan verbonden, slaagde men daarbij ook nog in een belangrijke reductie van het water- en energieverbruik.

Opmerkelijk dit jaar waren de talrijke maatregelen die werden voorgelegd inzake *compartimentering en inkuiping* bij de opslag van gevaarlijke stoffen en inzake het aanbrennen van veiligheidssymbolen. Barco Surface Mounting, Bekaert, Moerman en Sioen leverden terzake belangrijke inspanningen.

Gaselwest en WVEM zetten hun actief *REG-beleid*, zowel naar individuele verbruikers als naar bedrijven en gemeenten verder en dit via opleiding, begeleiding en gerichte acties. Initiatieven ter ondersteuning van dit rationeel energiegebruik in de industrie hebben onder meer betrekking op de invoering van warmtekrachtkoppeling, het opstellen van elektrische motoren met hoog rendement, studies voor hoogrendementsketels, installatie van snelheidsregeling bij elektrische motoren, elektrowarmte-toepassingen, luchtgordijnen en promotie voor spaarlampen en energiezuinige verlichting.

SPE en WVEM startten in 1996 in samenwerking met Vandemoortele een Warmtekrachtkoppelingseenheid van 23 megawatt op te Izegem. Gaselwest zet een proefproject op in de diepvriessector rond absorptiekoeling met ammoniak. Beide energiemaatschappijen investeerden ook verder in de geleidelijke omschakeling van hun wagenpark op aardgas.

Voorbeelden van initiatieven ter *bestrijding van luchtverontreiniging* zijn de omschakeling van zwavelrijke brandstoffen naar aardgas, vervanging van ozon-aantastende stoffen, minimalisatie van de stofuitstoot bij grondstoffenaanvoer en naverbranding van afgassen.

Goede nabuurschap met de omgeving wordt als een vereiste voor bedrijfszekerheid op termijn erkend zodat actief ingespeeld wordt op eventuele klachten of op het voorkomen ervan. Enkele bedrijven organiseren geregeld bedrijfsbezoeken voor omwonenden.

Bij enkele bedrijven ervaarde de commissie zeer sterk de gedrevenheid en het enthousiasme van de bedrijfsleiding naar kwaliteit, milieuzorg en veiligheid. Een meerderheid van de bedrijven is ISO-gecertificeerd, terwijl bij verschillende bedrijven een aanvang wordt genomen met de *uitbouw van een milieuzorgsysteem*.

Milieubeleidsclub

Aansluitend bij het initiatief van de Milieuverklaring kan nog vermeld worden dat de Milieubeleidsclub zijn vierde jaargang is ingegaan. Deze club is een initiatief van het Kortrijkse Vormingsinstituut voor KMO's in samenwerking met de GOM - West-Vlaanderen en Charter 99. De club die zich richt tot bedrijfsleiders en milieuverantwoordelijken startte aanvankelijk uitsluitend met ondertekenaars van de milieuverklaring maar werd nu breder opgesteld. Doel van deze club is via groepsdiscussies rond milieuthema's te komen tot uitwisseling van ervaringen met milieutechnieken, -maatregelen en beleidsvisies. Nieuw dit jaar is, dat naast de thematische besprekingen ook enkele bedrijfsbezoeken plaatsvinden zodat in situ de haalbaarheid van milieumaatregelen kan worden besproken en geïllustreerd. 19 bedrijven maken dit jaar deel uit van de Milieubeleidsclub.

Het initiatief van de milieubeleidsclub kadert tevens in één van de beleidsprincipes van de Milieuverklaring waarbij gestreefd wordt naar verruimde toepassing van de onderschreven milieudoelstellingen door, waar mogelijk, ervaringen uit te wisselen met andere bedrijven.

Navolging in andere provincies

Het initiatief van de Charter 99 Milieuverklaring krijgt navolging in andere provincies. In 1996 werd door het Strategisch Plan Limburg in overleg met de GOM Limburg het initiatief 'Milieuzorg voor Bedrijven' opgestart terwijl dit jaar in Gent de VZW Strategisch Plan Gent - Objectief 2000 een Milieucharter lanceerde. De doelstellingen en procedures van beide initiatieven zijn vrij gelijklopend met deze van de Charter 99 Milieuverklaring en werden ontwikkeld op basis van deze Milieuverklaring. Dertig bedrijven in Limburg en 13 bedrijven in Oost-Vlaanderen zijn thans reeds tot het initiatief toegetreden.

Kader 2
CHARTER 99 MILIEUVERKLARING
ONDERTEKENAARS

1993

B & P Sobry nv, Roeselare	Afvalstoffenverwerking
Barco Prints, Poperinge	Gedrukte Schakelingen
nv Beaulieu, Wielsbeke	Tapijtweverij & Tufting
Bekaert nv, Zwevegem	Draadproductie, Staalkoord
Belgian Sewing Thread nv, Deerlijk	Productie Naaigarens
Boss Paints, Waregem	Productie Gebouwenverven
Destructo nv, Izegem	Afvalstoffenverwijdering
DL Chemicals nv, Waregem	Siliconen en dichtingskitten
Dumo nv, Roeselare	Productie zacht comfortschuim
Erta nv, Tielt	Kunststofverwerking
Etabl. Soubry nv, Roeselare	Deegwaren en bloemmolens
Gaselwest, Roeselare	Distributie elektriciteit, gas
Philips Components Industrial Roeselare	Elektronische onderdelen
Pullmaflex Benelux, Wevelgem	Zetelveringssystemen
Sioen nv, Ardoois	Coating van textieldoek
Van Gansewinkel, Wevelgem	Afvalverwijdering
Vandemoortele nv, Izegem	Oliën, margarines, frituurvet
Vlaamse mij watervoorziening	Drinkwaterproductie
Voeders Hanekop - molens Vanhollebeke, Roeselare	Veevoeders, bakkerijbloem
W.V.E.M., Harelbeke	Prod. & distrib. elektriciteit

1994

Barco nv, Kuurne	Elektronica
NV Karel Sterckx, Roeselare	Grondstofprod. champignonteelt
Primeur nv, Waregem	Aardappelverwerking
Vanmaercke Gebr. nv, Waregem	Textielveredeling

1995

Daikin Europe nv, Oostende	Air-conditioning
Espeel Constructies nv, Roeselare	Metaalverwerking
Genencor International nv, Brugge	Industriële enzymen
Lano nv, Harelbeke	Tapijtenproductie
Recticel nv, Wevelgem	Productie comfortschuim
Stow International nv, Wevelgem	Stapelsystemen
Waak Beschutte Werkplaats, Kuurne	Beschutte werkplaats
Watco West Recycling, Brugge	Afvalstoffenverwijdering

1996

Rodenbach nv, Roeselare	Brouwerij
Spicer Clark-Hurth, Brugge	Transmissiesystemen
Levi Strauss Europe, Wervik	Textiel - Jeans
Mc Cain Frozen Foods, Oostende	Diepvriesmaaltijden
Moerman nv, Meulebeke	Schoonmaakartikelen - Vloerwissers
Nerva nv, Harelbeke	Betonelementen
Yplon nv, Ieper	Detergenten, zeep, cosmetica

1997

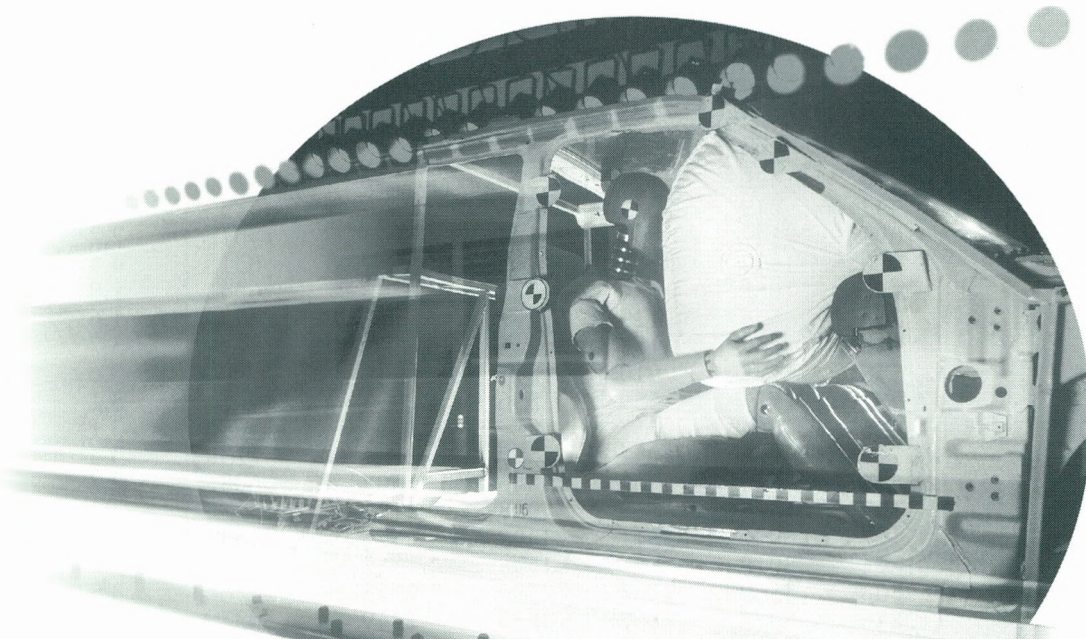
Bonduelle Noord-Europa nv, Kortemark	Conserven, diepvriesgroenten
Desimpel Kortemark Industries nv, Kortemark	Productie bakstenen
Latexo, Tielt	Productie schuimrubberartikelen
Pinguin nv, Westrozebeke	Diepvriesproducten
Vanwijnsberghe Inox Construct nv, Veurne	Metaalconstructies

De blijvende en toenemende belangstelling voor deze drie initiatieven, niet-tegenstaande de strenge toelatingsvoorwaarden, wijst erop dat deze vrijwillig onderschreven milieuverklaringen voor de bedrijven als een waardevol instrument worden beschouwd voor de ondersteuning van hun milieubeleid, maar illustreert vooral dat steeds meer bedrijven daadwerkelijk bereid zijn om milieu-inspanningen en milieumaatregelen te treffen die daarenboven verder gaan dan de wettelijk opgelegde verplichtingen.

Het certificaat dat aan de gehonoreerde bedrijven wordt uitgereikt betekent daarbij ongetwijfeld een stimulans voor de bedrijfsleiding en voor de werknemers voor de verderzetting van het gevoerde milieubeleid en werkt hopelijk ook inspirerend op andere bedrijven uit de regio om eveneens hun milieubeleid te activeren en het milieu-imago van de Vlaamse bedrijfsweld verder te verbeteren.

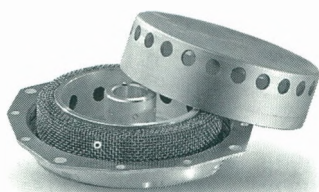
Voor verdere informatie met betrekking tot de Milieuverklaring kunt u terecht bij de Milieu-afdeling van de GOM - West-Vlaanderen (tel.: 050/36 71 00).

BEKAERT STAALDRAAD

TELKENS ALS JE LEVEN ERVAN AFHANGT

Het luchtkussen of de "airbag" die de autopassagiers beschermt bij een fatale klap is uiteraard een zaak van levensbelang. Rond het ontstekingsmechanisme van de "airbag" is een filter gebouwd, gemaakt uit zeer dunne staalvezels. Deze staalvezel-filter staat mede borg voor de perfecte en veilige werking van de "airbag". Een staaltje van Bekaerts leiderschap in kwaliteit en technologie. Bekaert staaldraad is zeer opvallend aanwezig zoals in afrasteringen, maar meestal verborgen en toch van vitaal belang zoals staalkoord voor de versterking van radiaalbanden, wapening van pijpleidingen in zee, gebruik in computers of in kritische filtratieprocessen... De 16.000 medewerkers van de Bekaertgroep uit meer dan 50 productiecentra in 18 landen en uit de vele verkoopkantoren geven in de wereld van staaldraad de toon aan en staan borg voor kwaliteit en betrouwbaarheid.

 BEKAERT

W E K N O W H O W

Evolutie van de jeugdwerkloosheid en de jeugdwerkloosheidsdruk in België per arrondissement (a), 1986-1991-1996

Bron: RVA

Arrondissement	1986		1991		Jeugdwerkloosheid 1996		1986	
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen
Brugge	1624	2385	915	1220	1229	1442	3.6	5.6
Diksmuide	194	420	116	188	132	218	2.3	5.2
Ieper	532	919	322	502	380	573	2.9	5.2
Kortrijk	1094	2142	690	1127	1013	1501	2.2	4.6
Oostende	970	1412	565	758	719	831	4.4	6.7
Roeselare	465	1068	351	522	398	634	1.9	4.6
Tielt	243	544	129	252	164	353	1.6	3.7
Veurne	313	432	184	216	198	273	3.7	5.2
Aalst	1558	2748	910	1311	1416	1632	3.6	6.6
Dendermonde	991	1763	559	896	933	1076	3.1	5.8
Eeklo	426	864	257	829	364	505	3.1	6.8
Gent	2749	4486	2047	2390	2808	3223	3.4	5.8
Oudenaarde	508	824	300	543	508	608	2.7	4.7
St.-Niklaas	1142	1876	718	988	1121	1377	3.0	5.1
Antwerpen	5117	6972	3311	3498	4870	5053	3.4	4.9
Mechelen	1774	3018	977	1578	1282	1566	3.7	6.5
Turnhout	2503	5560	1333	2390	1753	2456	3.5	8.2
Hasselt	2846	5072	1852	2630	2249	3037	4.1	7.7
Maaseik	1196	2890	708	1304	955	1452	3.0	7.7
Tongeren	1388	2599	844	1270	1075	1480	4.2	8.2
Halle-Vilvoorde	2026	3016	1312	1633	1824	1872	2.3	3.6
Leuven	2293	3914	1447	2269	1982	2126	3.3	5.9
Aat	675	645	549	1686	754	886	5.3	5.3
Charleroi	4927	4579	4177	5200	5148	5758	6.8	6.6
Bergen	3130	3246	2215	2576	3186	3266	7.4	8.0
Moeskroen	538	1734	431	893	548	862	4.3	14.8
Zinnik	1704	2548	1309	1806	1777	1894	6.1	9.4
Thuin	1684	1834	1149	1618	1589	1706	6.8	7.8
Doornik	1384	1749	1142	1290	1437	1668	5.8	7.6
Hoei	1166	1302	652	2000	837	922	7.7	8.8
Luik	4783	6624	5193	4600	6026	6674	5.0	7.3
Verviers	1340	2370	1333	2572	1604	2088	3.0	5.6
Borgworm	477	1998	384	682	451	527	4.8	21.4
Aarlen	402	998	192	311	239	311	4.8	12.6
Bastenaken	399	552	168	293	214	340	5.6	8.1
Marche-En-Famenne	779	618	228	359	341	424	9.3	7.5
Neufchateau	428	541	258	396	362	545	4.4	5.9
Virton	675	582	205	440	257	369	8.4	7.5
Dinant	1898	1108	586	1081	810	1000	11.4	6.9
Namen	2038	2718	1937	1900	2465	2886	4.3	6.0
Philippeville	536	935	483	1217	675	694	5.0	9.2
Nijvel	1603	2346	1394	2322	1997	2064	3.0	4.6
Brussel-hoofdstad	7487	6427	4657	3481	7361	7602	5.0	4.5
Provincie								
West-Vlaanderen	5436	9322	3273	4785	4232	5824	2.8	5.1
Oost-Vlaanderen	7374	12561	4790	6958	7150	8421	3.2	5.8
Antwerpen	9394	15550	5622	7466	7904	9075	3.5	6.1
Limburg	5430	10562	3404	5204	4278	5969	3.8	7.8
Henegouwen	14042	16335	10972	15068	14441	16039	6.5	7.9
Luik	7766	12294	7561	9855	8918	10211	4.7	7.8
Luxemburg	2682	3292	1052	1799	1413	1989	6.4	8.2
Namen	4472	4762	3006	4198	3950	4579	6.0	6.7
Vlaams Brabant	4319	6930	2759	3902	3806	3998	2.8	4.6
Waals Brabant	1603	2346	1394	2322	1997	2064	3.0	4.6
Gewest								
Vlaams Gewest	31954	54926	19848	28316	27371	33288	3.2	5.8
Waals Gewest	30565	39028	23985	33242	30719	34882	5.5	7.4
Brussel-hoofdstad	7487	6427	4657	3481	7361	7602	5.0	4.5
Het rijk	70006	100380	48490	65038	65451	75772	4.1	6.2

(a) Jeugdwerkloosheid: werklozen jonger dan 25 jaar; EU-definitie

Jeugdwerkloosheidsdruk: Jeugdwerkloosheid t.o.v. de bevolking onder 25 jaar

Jeugdwerkloosheidsdruk				Jeugdwerkloosheid per kwartaal van 1996							
1991		1996		1° kwartaal		2° kwartaal		3° kwartaal		4° kwartaal	
mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen
2.2	3.1	3.0	3.8	1086	1370	938	1173	1559	1716	1333	1507
1.4	2.5	1.7	3.0	145	199	112	189	152	260	117	222
1.8	3.0	2.2	3.5	360	547	269	442	477	698	414	606
1.5	2.6	2.3	3.5	892	1329	772	1186	1312	1944	1075	1544
2.7	3.9	3.6	4.4	747	847	579	699	814	922	735	856
1.5	2.4	1.8	3.0	368	578	303	498	533	845	388	614
0.9	1.8	1.2	2.6	138	313	101	267	226	462	189	370
2.2	2.7	2.4	3.5	206	310	156	183	235	307	196	293
2.3	3.5	3.7	4.5	1292	1500	1144	1307	1789	2031	1438	1691
1.9	3.2	3.3	4.0	817	962	851	970	1151	1345	914	1027
2.0	7.1	3.0	4.5	347	472	286	413	456	614	367	521
2.7	3.3	3.8	4.5	2699	2925	2388	2746	3321	3977	2825	3245
1.7	3.2	2.9	3.7	473	585	395	505	672	753	493	588
2.0	2.8	3.2	4.1	996	1154	953	1157	1320	1686	1215	1511
2.3	2.6	3.5	3.8	4872	4708	3927	4160	5619	6010	5061	5335
2.2	3.7	2.9	3.7	1253	1499	1041	1250	1554	1942	1279	1575
2.0	3.8	2.8	4.0	1593	2251	1402	2019	2315	3089	1702	2463
2.9	4.3	3.7	5.2	2144	2853	1690	2536	2712	3618	2449	3141
1.9	3.7	2.6	4.2	867	1312	700	1188	1280	1858	972	1449
2.7	4.3	3.6	5.2	1016	1408	871	1273	1311	1781	1101	1460
1.6	2.0	2.2	2.3	1649	1724	1339	1467	2351	2371	1955	1925
2.2	3.6	3.0	3.4	1842	1909	1508	1701	2428	2676	2152	2219
4.5	14.5	6.2	7.8	696	781	620	770	873	1047	829	944
6.0	7.7	7.6	8.8	4984	5490	4585	5267	5686	6371	5339	5903
5.2	6.4	7.8	8.4	3073	3045	2722	2860	3647	3815	3303	3345
3.5	7.7	4.7	7.8	269	818	540	788	733	987	652	853
4.7	6.8	6.4	7.3	1715	1718	1500	1637	2058	2264	1835	1956
4.8	7.1	6.8	7.7	1548	1638	1363	1515	1813	1971	1633	1702
4.9	5.8	6.4	7.8	1371	1547	1176	1454	1688	1959	1514	1711
4.2	13.4	5.3	6.2	815	904	711	775	976	1088	846	919
5.6	5.2	6.7	7.7	5821	6324	5115	5817	6929	7777	6241	6778
3.0	6.2	3.7	5.0	1477	1880	1266	1691	2003	2617	1671	2166
3.8	7.2	4.4	5.5	439	491	359	451	550	640	455	525
2.3	3.9	2.8	3.9	214	284	197	258	323	410	223	291
2.4	4.4	3.0	5.0	193	307	143	286	274	421	247	348
2.7	4.5	4.0	5.3	308	397	265	340	407	500	385	459
2.7	4.2	3.8	6.0	319	524	274	455	453	653	400	549
2.5	5.6	3.1	4.7	230	351	198	314	331	458	268	352
3.6	6.9	5.0	6.4	726	931	649	808	976	1176	888	1083
4.2	4.3	5.3	6.6	2415	2753	2077	2522	2732	3289	2635	2979
4.7	12.7	6.8	7.3	663	662	608	605	743	798	686	709
2.5	4.3	3.5	3.8	1945	1906	1654	1640	2365	2611	2023	2098
3.2	2.4	5.1	5.4	7328	7251	6550	6567	7791	8526	7776	8065
1.8	2.8	2.4	3.5	3942	5493	3230	4637	5308	7154	4447	6012
2.3	3.4	3.5	4.3	6624	7598	6017	7098	8709	10406	7252	8583
2.2	3.1	3.2	3.8	7718	8458	6370	7429	9488	11041	8042	9373
2.6	4.1	3.4	4.9	4027	5573	3261	4997	5303	7257	4522	6050
5.2	7.4	7.0	8.2	13656	15037	12506	14291	16498	18414	15105	16414
4.6	6.3	5.6	6.7	8552	9599	7451	8734	10458	12122	9213	10388
2.5	4.5	3.4	5.0	1264	1863	1077	1653	1788	2442	1523	1999
4.1	6.0	5.5	6.6	3804	4346	3334	3935	4451	5263	4209	4771
1.8	2.7	2.6	2.8	3491	3633	2847	3168	4779	5047	4107	4144
2.5	4.3	3.5	3.8	1945	1906	1654	1640	2365	2611	2023	2098
2.1	3.2	3.0	3.9	25802	30755	21725	27329	33587	40905	28370	34162
4.4	6.4	5.7	6.8	29221	32751	26022	30253	35560	40852	32073	35670
3.2	2.4	5.1	5.4	7328	7251	6550	6567	7791	8526	7776	8065
3.0	4.2	4.1	5.0	62351	70757	54297	64149	76938	90283	68219	77897

Het verloop van de sociaal-economische indicatoren en de conjunctuur in West-Vlaanderen, toestand juni 1997

Werkloosheid

In april 1997 telde West-Vlaanderen 35.487 werklozen¹ (grafiek 1). Op jaarbasis is dit een daling met 5,8 %. De dalende trend op jaarbasis werd ingezet in juni 1996 en bereikte een maximum in januari 1997 (-10,5 %). Sedertdien zwakt de dalende trend enigszins af. De daling van het aantal werklozen is in belangrijke mate te wijten aan de versoepelde uitschrijving van oudere werklozen².

Het aandeel van de jeugdwerkloosheid is in april 1997 0,6 procentpunt lager dan in april 1996. Sedert december 1996 is het aandeel van de jeugdwerkloosheid steeds lager op jaarbasis.

Lopende werkaanbiedingen

Eind april 1997 waren er 4.263 lopende werkaanbiedingen bij de VDAB. Ten opzichte van vorig jaar betekent dit een stijging met 4,2 %. In de eerste vier maanden van 1997 lag het aantal lopende werkaanbiedingen hoger dan in dezelfde periode van 1996.

Bouwnijverheid

In januari 1997 werd in West-Vlaanderen de bouw van 463 woningen³ vergund. In januari 1996 waren er dat 606. In 1996 werden in totaal 15,0 % meer woningen vergund dan in 1995.

Omzet van de bedrijven

In februari 1997 realiseerden de grote bedrijven met zetel in West-Vlaanderen⁴ een omzet van 122,4 miljard frank (grafiek 2). In nominale termen is dit een stijging met 4,3 %. In januari was er een stijging van 6,8 % op jaarbasis. In 1996 waren er 4 maanden met een noemenswaardige omzetstijging op jaarbasis (april, juli, oktober en december).

Investerings van de bedrijven

De investeringen van de grote bedrijven met zetel in West-Vlaanderen⁵ bedroegen in februari 1997 3,9 miljard frank. In nominale termen komt dit neer op een stijging met 2,6 %. De stijging op jaarbasis van de investeringen in de laatste drie maanden van 1996, werd in de eerste maanden van 1997 verdergezet.

Het elektriciteitsverbruik van de bedrijven

De recentste beschikbare cijfers omtrent het elektriciteitsverbruik, zijn deze van het derde kwartaal van 1996. In dit kwartaal verbruikten de West-Vlaamse bedrijven voor 998.366 MWh elektriciteit. Op jaarbasis betekent dit een stijging met 6,0%. Ook in de vorige twee kwartalen van 1996 was er een stijging op jaarbasis.

Conjunctuurindicator Nationale Bank

In april 1997 bereikte de bruto synthetische conjunctuurcurve⁶ een waarde van -7,6 (grafiek 3). In februari, maart en april 1997 noteert de brutocurve opnieuw betere waarden dan eind 1996. De afgevlakte synthetische conjunctuurcurve (die met enkele maanden vertraging berekend wordt), vertoont een afzwakking van de stijging vanaf de tweede helft van 1996. De laatste maanden van 1996 is de stijging weer iets sterker. De afgevlakte curven van de industrie en de ruwbouw vertonen hetzelfde beeld; deze van de handel vertoont een daling vanaf oktober 1996.

Conclusie

De werkloosheid kent een dalende tendens, die echter afzwakt sedert januari 1997.

De lopende werkaanbiedingen bij de VDAB zijn hoger dan vorig jaar.

In 1996 evolueerde de bouwconjunctuur gunstiger dan in 1995; er wer-

¹ Onder werklozen wordt verstaan : het aantal niet-werkende werkzoekenden. Dit komt overeen met de EG-definitie. Een nadeel is wel dat de oudere werklozen (50 jaar of ouder) niet zijn opgenomen.

² Sedert begin 1996 kan elke werkloze ouder dan 50 jaar en minstens 1 jaar werkloos vrijstelling van inschrijving als werkzoekende bekomen. Vroeger bedroeg deze leeftijdsgrens 55 jaar en meer (of 50 jaar en meer met verminderde arbeidsongeschiktheid).

³ Woningen in woongebouwen en in niet-woongebouwen.

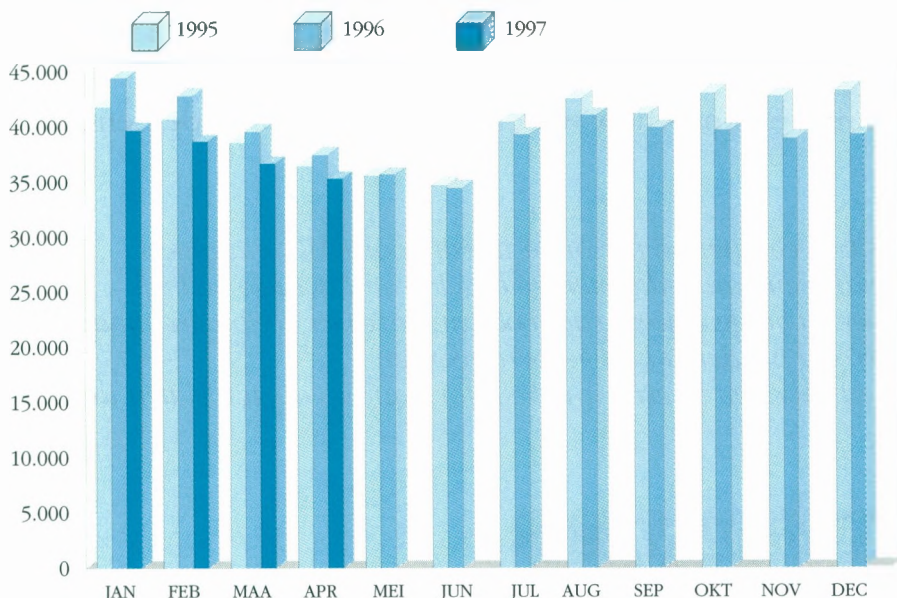
⁴ Het feit dat de registratie gebeurt naar vestiging van de hoofdzetel betekent dat men niet noodzakelijk de economische activiteit in het betrokken arrondissement meet. Dit nadeel wordt afgezwakt doordat het hier over een evolutie doorheen de tijd gaat. Maandelijks procentuele veranderingen zijn dan belangrijker dan absolute gegevens.

Een tweede nadeel is dat enkel bedrijven met een omzet van 20 miljoen of meer aangifte doen op maandbasis. Het kan zijn dat een bedrijf nu eens wel en dan weer niet beantwoordt aan dit criterium. Om dit nadeel te ondervangen is het aangewezen op provinciaal niveau te werken. 'Toetreders' en 'uit-treders' vallen dan minder op en kunnen elkaar misschien meer compenseren dan als men werkt op het arrondissementele niveau. ⁵ zie voetnoot 4.

⁶ De constructie van de indicator van de Nationale Bank verloopt als volgt : er wordt maandelijks een enquêteformulier aan bedrijfsleiders verzonden. Daarin gaat men na hoe het gesteld is met een aantal facetten van de activiteit, de vraag en de vooruitzichten. Er zijn drie antwoordmogelijkheden : stijgend (positief), gelijkblijvend of dalend (negatief). De indicator is het saldo van de positieve en de negatieve antwoorden op deze vragen, en dit voor alle ondervraagden. In tegenstelling tot de nationale indicator worden de antwoorden hier niet gewogen. De maandelijks resultaten van de enquête worden op een grafiek weergegeven. De curve wordt afgevlakt. Zo kan men de trend gemakkelijker onderkennen.

Grafiek 1

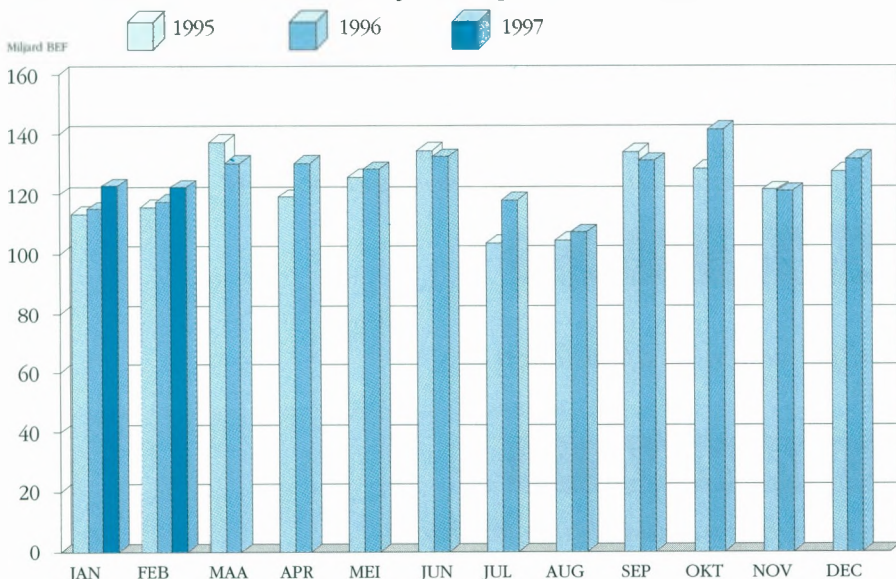
Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen

Bron : VDAB

Grafiek 2

Evolutie omzet West-Vlaamse bedrijven (volgens BTW-aangiften)

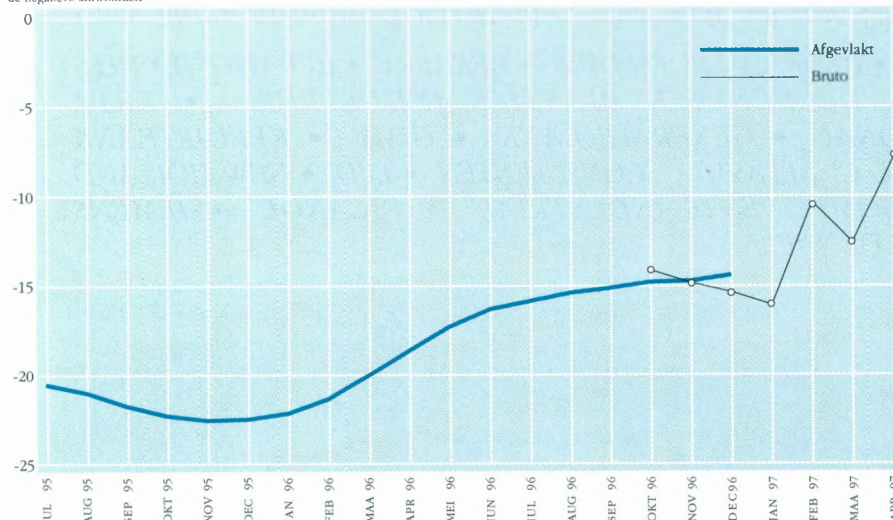

Bron : NIS

Grafiek 3

Synthetische conjunctuurcurve voor West-Vlaanderen

Saldo van de positieve en de negatieve antwoorden

Bron : NBB

den aanzienlijk meer woningen vergund. Het cijfer van januari 1997 wijst op een minder gunstige situatie, maar volstaat niet om een harde uitspraak te doen.

Zowel het omzet- als het investeringscijfer zijn behoorlijk. In de eerste 2 maanden van 1997 is er een stijging op jaarbasis.

Wat de indicator van het elektriciteitsverbruik betreft, zijn recentere gegevens nodig om conclusies te kunnen trekken.

De brutocurve van de Nationale Bank tenslotte doet vermoeden dat na de conjunctuurvertraging in de tweede helft van 1996, de trend waarschijnlijk weer gunstiger zal worden.

Uitwisseling van informatie, ervaring en knowhow tussen grote en kleine ondernemingen

In praktijkgerichte workshops van een tiental personen wordt door KMO-managers en deskundigen van grote bedrijven van gedachten gewisseld rond actuele bedrijfsuitdagingen. Wij stippen hieronder uit het gevarieerde aanbod van onze vier deelprogramma's enkele onderwerpen aan waarrond het debat kan gevoerd worden. Deze informele en ongedwongen debatten leveren unieke informatie op die u toelaten uw beleid te optimaliseren in :

TECHNISCH MANAGEMENT

- ◇ *Strategische innovaties in product en proces*
- ◇ *Procestechnologie en flexibiliteit*
- ◇ *Informatietechnologie en telematica*

EXPORTMANAGEMENT

- ◇ *Afstemmen van de interne organisatie op de exportactiviteiten*
- ◇ *Aanpassen van de productiecapaciteit aan soms drastische omzetverhogingen*
- ◇ *Werken met andere distributiekkanalen en verkoopgewoonten.*

MILIEUMANAGEMENT

- ◇ *Afvalbeheer*
- ◇ *Omgang met gevaarlijke stoffen en afvalstoffen*
- ◇ *Milieucommunicatie*

FINANCIËEL MANAGEMENT

- ◇ *Financiële planning op korte en middellange termijn*
- ◇ *Opvolgingsplanning binnen familiebedrijven*
- ◇ *Subsidiëring*

Link is een initiatief van de GOM West-Vlaanderen in samenwerking met :

- BANK BRUSSEL LAMBERT • BANK VAN ROESLARE • BEKAERT • BEKAERT TEXTILES
- DAIKIN EUROPE • DECEUNINCK PLASTICS INDUSTRIES • ERTA
- GENENCOR INTERNATIONAL • GENERALE BANK • GIMV • KREDIETBANK
- LEVI STRAUSS • LIEVENS & C° BELASTINGSCONSULENTEN • LVD • NEW HOLLAND
- PHILIPS • PHILIPS COMPONENTS INDUSTRIAL • PICANOL • SIEMENS
- VANDEMOORTELE • VAN DE WIELE

Voor meer informatie en een volledige folder kunt u steeds terecht bij :

GOM - West-Vlaanderen
Luc Vermandere
Pascal Walrave
Baron Ruzettelaan 33
8310 Assebroek/Brugge

Tel : 050/35 81 31
Fax: 050/36 31 86
E-mail: wes@innet.be

▪ **In memoriam**

Op 20 maart 1997 overleed Ere-gouverneur Baron P. van Outryve d'Ydewalle op 85-jarige leeftijd. De heer P. van Outryve d'Ydewalle was voorzitter van de Westvlaamse Economische Raad van 27 november 1954 tot 4 december 1978 en voorzitter van het Westvlaams Economisch Studiebureau van 20 november 1959 tot 26 februari 1979. Hij heeft als gouverneur een zeer belangrijke rol gespeeld in de oprichting van de WER/WES. Daarenboven heeft hij de werking er van met meer dan gewone belangstelling gevolgd en tevens gestimuleerd.

▪ Op 6 juni jongstleden werd het **Bedrijfsvoeringscentrum van Electrabel** te Lendeledede officieel in gebruik genomen. Het Lendeledede RTC (regionaal transportcentrum) is het eerste in zijn soort in dit land. Het RTC zorgt voor een vlot energieverkeer in West- en Oost-Vlaanderen. Dit houdt een continue bevoorrading in, ook bij panne, levering binnen de kwaliteitsnormen, controle en onderhoud van de installaties en het adviseren van klanten.

▪ De goederenoverslag in de haven van Zeebrugge steeg in de eerste vier maanden van dit jaar met 10 procent tot 10,6 miljoen ton. Als deze trend aanhoudt, stevent de kusthaven op een nieuw recordjaar af. De goede cijfers gelden zowel voor de containers, de ro/ro, als de bulkgoederen. Enkel het stukgoedverkeer daalde als gevolg van een afname in de fruittrafiek.

▪ **Meeremans & Bloemen** uit Kortrijk en **De Witte & Morel** zijn sedert april 1997 gefusioneerd. Beide bureaus zijn actief in de sector van Human Resources Consultancy en zijn gespecialiseerd in recrutering, vorming, salarisbeleid, assessment en change management. De Witte & Moreel maakt reeds twee jaar deel uit van Ernst & Young Consulting International. Binnen deze groep worden de Human Resources Services voortaan aangeboden onder de naam **De Witte & Morel en Meeremans & Bloemen**. Deze nieuwe entiteit telt 45 gekwalificeerde medewerkers en realiseert een omzet van 180 miljoen BEF. Er zijn vestigingen in Kortrijk, Brussel, Gent en Antwerpen.

▪ **Barco Automation**, een van de vijf strategische pijlers van de Barco-groep, tekende een overeenkomst met het Amerikaanse **Advanced Machine Vision Corporation** voor de overname van **Pulsarr** in Nederland. Pulsarr is een jong bedrijf, gespecialiseerd in de geautomatiseerde visuele inspectie. De inspectiemachines van Pulsarr worden vooral gebruikt in de verwerking van diepgevroren aardappelproducten, garnalen en groenten. Samen met het in 1995 overgenomen **Elbicon** verwerft Barco met deze acquisitie een leidende positie op de gespecialiseerde markt van inspectiesystemen voor de voedingsindustrie.

▪ De Vlaamse regering heeft op 21 mei 1997 de **Leiewerken** op Kortrijks grondgebied gegund. De werken zullen deze maand gestart worden. De Vlaamse regering keurde ook het actieplan van het **Leieconvenant** goed dat de scheepvaart over de Leie en het kanaal Kortrijk-Bossuit moet aanwakkeren. Deze mobiliteits-overeenkomst werd eind vorig jaar afgesloten tussen de GOM - West-Vlaanderen, de intercommunales **Leiedal** en **WIER**, de vzw **Promotie Binnenvaart** en de nv **Zeekanaal en Watergebonden Grondbeheer Vlaanderen**. Het actieplan voorziet dit jaar onder meer in acties naar het bedrijfsleven en een marktstudie naar potentiële binnenvaarttrafiek.

▪ **Picanol**, producent van weefgetouwen uit Ieper verwacht goede resultaten voor de tweede jaarhelft. De verminderde vraag in 1996 met een verminderd orderboekje als gevolg heeft de resultaten van het eerste semester van 1997 echter negatief beïnvloed. Door een aantal factoren, waaronder de heropleving van de Amerikaanse economie, de orders voor de nieuwe grijperweefmachine **Gamma** en de groei van de Chinese joint-venture **SPT**, worden betere cijfers in het vooruitzicht gesteld voor de tweede helft van het jaar. De **Picanol**groep behaalde in 1996 een omzet van 12,9 miljard BEF. De nettogroepswinst bedroeg 324 miljoen BEF.

▪ Het spraaktechnologiebedrijf **Lernout & Hauspie** heeft het Duitse **GMS** (*Gesellschaft für Multilinguale System*) overgenomen voor 514 miljoen BEF. **GSM** ontwikkelt automatische vertaalsystemen voor Slavische talen. In 1996 realiseerde deze firma 90 miljoen BEF omzet met 55 werknemers. Met de overname wil **Lernout & Hauspie** de aangekondigde automatische vertaling op Internet sneller in verschillende taalcombinaties op de markt brengen. De eerste automatische vertalingen van Internetteksten in Spaans-Engels en Duits-Engels worden in het najaar verwacht.

▪ **Spicer Clark-Hurth** is de nieuwe naam van de Brugse fabriek **Clark-Hurth**, producent van transmissies voor industriële en landbouwvoertuigen. Deze vestiging werd begin 1997 overgenomen door de Amerikaanse groep **Dana Corporation**. Voortaan is de Brugse vestiging ook het kenniscentrum en het speerpunt van deze Amerikaanse groep. Dit heeft als gevolg dat het huidige testlaboratorium wordt uitgebreid en dat het ontwikkelingsteam op termijn wordt versterkt. Bij **Spicer Clark-Hurth** werken 625 mensen.

▪ De Brugse firma **VAC Machines nv**, leverancier en installateur van plaatbewerkingsmachines investeerde 14 miljoen BEF in een nieuw bedrijfsgebouw met een oppervlakte van 1.000 m². Gestart in 1988 in het Bedrijfscentrum te Brugge maakte de firma al snel een overstap naar een eigen vestiging op een terrein van 10.000 m² op de **Blauwe Toren** te Brugge. **VAC Machines** wil dit jaar een omzet van 280 miljoen BEF realiseren. Er zijn 12 mensen tewerkgesteld.

▪ **Drukkerij Strobbe bvba** uit Izegem opende in februari 1997 een nieuwe verkoopruimte (600 m²) voor kantoorbenodigdheden en standaardformulieren. Recent investeerde **Strobbe** ook 65 miljoen BEF in een zeskleurenrotatiepers voor formulieren, een vierkleurenspeciaalmaschine voor het drukken van enveloppen en in een nieuwe technologie voor formulierendruk. De jaaromzet van de drukkerij bedraagt 500 miljoen BEF en er zijn 110 mensen tewerkgesteld.

- De firma **Pattyn**, producent van verpakings- en vulinstallaties voor margarines en aanverwante vetten, heeft recent zijn bedrijfsoppervlakte verdubbeld tot 3.500 m². De firma is sinds 1987 gevestigd op het bedrijventerrein De Blauwe Toren te Brugge. In 1996 bedroeg de omzet van de firma 170 miljoen BEF. Voor dit jaar wordt een omzetcijfer van 250 miljoen BEF verwacht. Bij Pattyn werken 37 personeelsleden waaronder 19 bedienden en 18 arbeiders.
- Vier West-Vlaamse steden aan de Leie gaan samenwerken op toeristisch vlak. Onder de noemer **Leievallei** willen Wervik, Menen, Kortrijk en Waregem het toerisme in het zuiden van West-Vlaanderen uitbouwen en promoten. Via een promotiebrochure en een videofilm zullen de troeven van de vier steden zowel op cultuurhistorisch als op recreatief vlak worden voorgesteld.
- **Suikers Lebbe** te Oostkamp heeft de firma **W.T. Mather** uit Manchester overgenomen. W.T. Mather, opgericht in 1893, produceert geconfijt fruit, confituren en 'mincemeat' (fruit- en confijtvulling voor kleine taartjes). Met 58 werknemers realiseert deze Engelse firma een omzet van ongeveer 522 miljoen BEF. Suikers Lebbe is via het dochterbedrijf **James Fleming en Co. Limited** (Edinburgh) reeds goed verankerd op de Engelse markt voor gebak ingrediënten. Met de overname van Mather, die een productengamma maakt dat complementair is aan de huidige productmix van Suikers Lebbe, wordt de positie van Suikers Lebbe op deze markt nog verder versterkt.
- De **luchthaven van Oostende** vervoerde tijdens het eerste kwartaal van dit jaar 22.900 passagiers. In vergelijking met eenzelfde periode van vorig jaar is dit een toename met 26%. Deze forse stijging is vooral het gevolg van het toenemend succes van de chartervluchten naar de Spaanse bestemmingen Alicante en Palma alsook naar Tenerife.
- De Wortegemse bouwfirm **Danilith** heeft een samenwerkingsovereenkomst ondertekend met het Japanse bedrijf **Tekken Corporation**, gespecialiseerd in industriebouw. Volgens deze overeenkomst zal Danilith het volgende jaar 250 prefabwoningen leveren aan Japan.
- De plannen voor de uitbreiding van de **Nieuwpoortse jachthaven** zijn klaar. Het stadsbestuur, de Administratie voor Waterwegen en het Zeewezen, de Nieuwpoortse Handelsmaatschappij en de Vlaamse Gemeenschap werken nog aan een haalbaarheidsstudie die eind augustus zal voltooid zijn. Nieuwpoort, nu al de grootste jachthaven van Noord-Europa met ruim 2.000 ligplaatsen, kan er dan een nieuw jachthavendok verkrijgen met steigers voor 600 bijkomende boten.
- De **Baltagroep** breidt de productie- en opslagcapaciteit van haar tapijtfabrieken uit. In Sint-Baafs-Vijve wordt 18.000 m² aangebouwd, in Avelgem 10.000 m² en in Waregem 8.000 m². De investeringen bedragen 1 miljard BEF. De uitbreiding zorgt ook voor enkele tientallen nieuwe banen. De Baltagroep haalde in 1996 een omzetcijfer van 14 miljard BEF. Voor dit jaar wordt op een groei van 10% gerekend.
- Op 1 februari 1997 lanceerde de **VDAB** de **KISS-sollicitantenbank** voor organisaties op zoek naar gemotiveerde en bekwame werknemers. Deze interactieve werfreserve met meer dan 80.000 kandidaten is gratis toegankelijk via het Internet of Belgacom. De komende maanden kan de KISS-abonnee nu ook gebruik maken van een extra service: selecteren binnen een exclusieve rubriek van uitsluitend schoolverlaters. Dankzij een doorgedreven campusactie in technische en beroepsscholen, hogescholen en universiteiten garandeert de VDAB een uitgebreid aanbod van pas afgestudeerden. Voor meer informatie neemt u het best contact met het VDAB-kantoor in uw buurt of via het centrale telefoonnummer (02)506 16 66.
- De hoge-snelheidstrein **Thalys** zal vanaf 14 december 1997 tweemaal daags heen en terug tussen Parijs en Oostende rijden via Brussel en Gent. De Thalys zal elke werkdag vanuit Oostende vertrekken om 5.49 uur, in het weekend om 6.21 uur en op alle dagen ook nog eens om 14.24 uur. Vanuit Parijs vertrekt de Thalys richting Oostende om 10.00 uur en om 18.00 uur. De rit Oostende-Parijs duurt 2 uur en 40 minuten. Deze uurregeling die gezien het vroege uur 's morgens, nog verre van ideaal is, wordt bij de gehele herziening van de treinregelingen in mei 1998 aangepast.
- De Brugse kaarsenproducent **Hautekiet** investeert circa 120 miljoen BEF in de bouw en uitrusting van een nieuwe kaarsenfabriek op het bedrijventerrein Herdersbrug. De investeringen in nieuwbouw zijn het gevolg van de brand van januari 1996 die de kaarsenfabriek volledig verwoestte. De oppervlakte van het nieuwe bedrijfsgebouw zal 5.400 m² bedragen op een terrein van 15.000 m². In het kader van deze investeringen werd ook het familiale aandeelhouderschap van Hautekiet verruimd en de activiteiten in Polen en Tsjechië werden opgedoekt. IN 1995 realiseerde de Brugse firma een zakencijfer van 91,5 miljoen BEF met 18 vaste medewerkers. Eenmaal de nieuwe fabriek operationeel, zal het aantal werknemers oplopen tot 25.

Algemene informatievergadering GOM-West-Vlaanderen

Op 5 mei jongstleden had in het Provinciaal Hof te Brugge de Algemene Informatievergadering van de GOM-West-Vlaanderen plaats. Gast-spreker was prof. dr. ir. A. Oosterlinck, rector van de Katholieke Universiteit Leuven.

De toespraak van prof. dr. N. Vanhove, directeur-generaal van de GOM-West-Vlaanderen bestond uit twee delen. In het eerste gedeelte behandelde N. Vanhove de evolutie van een aantal socio-economisch indicatoren in West-Vlaanderen. Het tweede gedeelte betrof de eigenlijke werking van de GOM-West-Vlaanderen in 1996. Het uitvoerig verslag van deze toespraak vindt u terug in het tweede nummer van 'West-Vlaanderen Werkt', 1997.

In het eerste deel van zijn uiteenzetting spreekt de directeur van de GOM-West-Vlaanderen de stelling tegen dat de tewerkstelling in onze provincie is afgenomen. Steunend op de gegevens van de enquête, uitgevoerd door de GOM eind 1996 bij de West-Vlaamse ondernemingen, nuanceert N. Vanhove de berichtgeving over de achteruitgang van de West-Vlaamse economie en illustreert dit met de volgende cijfers. Op basis van de reeds vermelde enquête (bij 820 ondernemingen met vijf en meer tewerkgestelden) kende:

- circa 12% een tewerkstellingsgroei
- een derde een toename van de werkgelegenheid;
- een vijfde een status-quo;
- circa 45% een daling van het aantal jobs.

De globale balans is een status quo die nog gunstiger geweest zou zijn mocht de Vlaamse regering ruimte hebben gecreëerd om te werken.

In het tweede deel van zijn toespraak lichtte N. Vanhove de werking van de GOM in 1996 toe, beperkt tot de volgende acht punten.

1. De ontvangststructuur van de ondernemingen

Inzake de ontvangststructuur van de ondernemingen waren er in 1996 vier aandachtspunten: de noodzakelijke bedrijventerreinen, de uitbreidingsmogelijkheden van de zonevremde bedrij-

ven, de doorgangsgebouwen en de bedrijvencentra.

N. Vanhove wees op het feit dat de noodzakelijke ruimte voor economische activiteiten opnieuw zoveel energie vergde. Van alle in 1995 ingediende voorstellen tot gewestplanwijziging werd in 1996 geen enkele behandeld, laat staan goedgekeurd.

Dit is niet langer een technische maar wel een politieke zaak. De demonstratie van West-Vlaanderen te Brussel op 30 april is hiervoor tekenend.

Gebrek aan ruimte is echter niet beperkt tot regionale terreinen en ambachtelijke zones. Historische redenen liggen aan de basis van een gespreid patroon van economische activiteiten. Vele ondernemingen die niet op een bedrijventerrein gevestigd zijn - de zogenaamde zonevremde bedrijven - wensen uit te breiden doch kunnen niet. De GOM-West-Vlaanderen beschikt nu reeds over een lijst van ruim 200 ondernemingen die wensen uit te breiden buiten een bedrijventerrein.

Een derde aspect van de ontvangststructuur voor de bedrijven vormen de doorgangsgebouwen. Naast de doorgangsgebouwen te Ieper, Poperinge, Diksmuide, Brugge en Oostende is nu ook Wevelgem afgewerkt en volledig volzet. Samen met de nv Belgomilk zal de GOM-West-Vlaanderen dit jaar starten met een ambachtelijk doorgangsgebouw te Wingene.

Het vierde luik van de ontvangststructuur betreft de bedrijvencentra. Sinds de start ervan in 1983 telt West-Vlaanderen zeven centra.

Een speciale vorm van bedrijvencentra is het innovatie- en incubatiecentrum dat werd opgericht op het researchpark te Kortrijk. Zes belangrijke West-Vlaamse ondernemingen - met name Bekaert, Barco, Electrabel, Koramic, Van de Moortele en de ASLK - vormen samen 30 miljoen van het kapitaal, naast 30 miljoen van de GOM-West-Vlaanderen. De bouwwerken starten na de vakantie.

2. Het verbeteren van de economische structuur

De GOM bleef in 1996 actief in het aantrekken van buitenlandse ondernemingen.

Bij de gerealiseerde projecten trekken vooral volgende investeringen de aandacht: het Amerikaans metaalverwerkende bedrijf Donaldson Europe te Brugge, het Duits kunststofverwerkend bedrijf Duranet te Oostende, de Britse distributiegroep Salvesen in samenwerking met United Biscuits te Veurne en het Frans telecombedrijf Tibco te Wevelgem.

De GOM-West-Vlaanderen is ook actief in de vzw Flanders Language Valley. Deze wil te Ieper het nieuwe bedrijventerrein voor hoogtechnologische activiteiten uitbouwen in samenwerking met Lernout en Hauspie Speechproducts nv.

Ook hier zijn er reeds een aantal concrete projecten te vermelden: de Amerikaanse softwarebedrijven Quarterdeck Flanders, Keyware Technologies, Excalibur Technologies, Dictation Consortium en het servicebedrijf NOC Voice.

Ook de havenzones van Zeebrugge en Oostende en de luchthavenzones van Oostende en Wevelgem moeten tot de verbetering van de economische structuur leiden. Zij zijn gewapend om de internationale distributiefunctie op te nemen. Dit geldt ook voor de transportzone LAR.

De GOM-West-Vlaanderen hecht ook veel betekenis aan de uitbouw van de researchparkzone bij de KULAK te Kortrijk.

3. Het inspelen op het clusterbeleid van de vlaamse regering

De toepassing van het clusterbeleid kan niet enkel leiden tot het verbeteren van de productiestructuur, doch kan ook bijdragen tot de innovatie in product, proces en design.

Het clusterbeleid, door de Vlaamse overheid gelanceerd eind 1994 beoogt het opzetten van economische netwerken van aanverwante bedrijven. De Vlaamse regering erkende in 1995 twee clusters die West-Vlaanderen aanbevelen: het cluster 'Vlaams Centrum voor Kunststofverwerking' en het cluster wooninterieur 'Cepro'. Voor het eerst genoemde cluster werd het convenant met de Vlaamse overheid ondertekend. Hierdoor zijn de financiële middelen vrijgemaakt voor de werking van het cluster en het bouwen van het Vlaams Centrum voor Kunststofver-

werking. In 1996 werkte de GOM-West-Vlaanderen actief samen met het bedrijfsleven om twee nieuwe clusters te realiseren. Voor het cluster 'Agrovoeding' werd de enquête bij de ondernemingen uitgevoerd. De inhoud van het cluster is gedefinieerd. De nodige investeringen in gebouwen, machines en labomateriaal werden vastgelegd. De voorbereidende werkzaamheden voor het cluster 'Aluminium' startten eind 1996.

4. De technologietransfer

Het vierde aandachtspunt is de technologietransfer.

De groei van een regio is niet enkel te verklaren door de ingezette hoeveelheid arbeid en kapitaal. Niemand betwijfelt dat technologieresearch, toepassingen van researchresultaten, procesverbetering en productontwikkeling een vitale rol vervullen in de regionale groei. Om deze reden stimuleert de GOM-West-Vlaanderen sinds meerdere jaren de technologietransfer naar de KMO's via diverse initiatieven.

5. De ondersteuning van KMO's

Als KMO-provincie is het logisch dat de GOM-West-Vlaanderen veel aandacht schenkt aan deze groep onderne-

mingen. Het is de kern van de endogene streekontwikkeling, die zeer centraal staat in de werking van de GOM-West-Vlaanderen.

Voor de KMO werd eind 1996 het opleidings- en vormingsprogramma LINK opgestart. Het programma stelt zich tot doel de uitwisseling van informatie, ervaring en knowhow tussen grote en kleinere ondernemingen te stimuleren. De GOM-formule wijkt af van de klassieke zogenaamde Plato-projecten omdat de benadering thematisch is en niet globaal. Vier deelprogramma's worden aangeboden. Naast het verstrekken van advies, werden voor de KMO's ook

ISO 9002 CERTIFICAAT

Inzet
en **energie,**
met
waarborg.

GASELWEST **Imewo**

ELECTRABEL

MENS, MILIEU EN ENERGIE

groepsstanden georganiseerd op buitenlandse beurzen en diverse toelieferingsacties ondernomen.

6. De milieu- en regionale ontwikkeling

Op het vlak van milieu treedt de GOM ruim een kwart eeuw op als raadgever en begeleider van de ondernemingen. Tevens is de GOM een kanaal voor de nodige feedback naar de Vlaamse overheid.

Voor de mestproblematiek is de GOM voorstander van het voorkomen van de inkrimping van de veestapel. Het belang van de veeteelt en de varkensproductiekolom in het bijzonder, is zeer groot voor de economie en de tewerkstelling in de provincie.

Op initiatief van het provinciebestuur en de GOM richtten zeven partijen het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking op. De GOM neemt het secretariaat van VCM waar.

7. West-Vlaanderen in Europa

Het doelstelling 5b-programma voor de Westhoek voorziet ongeveer 1 miljard Europese middelen voor de periode 1994-99. Het permanent secretariaat doelstelling 5b wordt waargenomen door de GOM-West-Vlaanderen.

In 1996 werden EFRO-projecten goedgekeurd voor een bedrag van 305 miljoen. Het Europees Sociaal Fonds verstrekke 23 miljoen steun en land- en tuinbouwprojecten kregen 112 miljoen EOGFL-steun.

Voor een gedeelte van de West-Vlaamse kuststreek is ook het communautair initiatief PESCO van toepassing. De Europese Commissie heeft 78 miljoen Europese middelen voorzien voor de kustzone.

In 1996 werd ook het communautair initiatief RETEX goedgekeurd. Hierbij zijn 54 miljoen Europese middelen inzetbaar voor de Westhoek. Wij wachten op de installatie van het managementcomité. Een derde communautair initiatief met name LEADER moet ook nog van start gaan.

De GOM bereidde, samen met de GOM-Oost-Vlaanderen en het Innovatiecentrum Zeeland eveneens het Interreg-project 'Milieu en KMO in het Euregio Scheldemond' voor.

Nog in verband met Interreg II zijn zowel voor de Euregio Scheldemond als voor Nord-Pas-de-Calais toelieferingspromotieacties uitgewerkt.

8. Het bevorderen van de infrastructuur

Hoofdaccenten in 1996 waren:

- de verlenging van de A18 van Jabbeke tot Westkapelle
- de doortocht van de Leie te Kortrijk
- de rolbaan op het luchthavengebonden bedrijventerrein te Oostende
- de zeehavens Oostende en Zeebrugge
- de verdere ontwikkeling van de Transportzone Zeebrugge in het kader van de nv TZZ.

Na de toespraak van N. Vanhove, nam prof. A. Oosterlinck, rector aan de Universiteit Leuven het woord. Zijn toespraak handelde over het belang van het wetenschappelijk onderzoek in het innovatiebeleid.

A. Oosterlinck pleit voor een resolute innovatie-gerichte politiek om onze economie te doen meetellen in die sectoren waarin werkelijke groei mogelijk is: 'Het is immers een feit dat onze Vlaamse industrie sterk gespecialiseerd is in schaal-intensieve activiteiten zoals de chemie of de auto-sector en in arbeids-intensieve activiteiten zoals metaal en textiel. Deze sectoren worden eveneens gekenmerkt door een lage R&D-intensiteit. Het zijn echter precies de sectoren met een hoge R&D-intensiteit waar er nog echte groeimogelijkheden bestaan: telecommunicatie, informatica, electronica'.

Aansluitend op de toespraak van rector Oosterlinck, beklemtoonde W. Vens, voorzitter van de GOM-West-Vlaanderen in zijn slottoespraak eveneens het belang van innovatie en technologietransfer. In verband met het Innovatie- en Incubatiecentrum op het Researchpark te Kortrijk, opperde de Voorzitter dat het voor West-Vlaanderen bijzonder interessant zou zijn mocht de KU-Leuven een paar labo's verplaatsen naar het researchpark.

Voorontwerp ruimtelijk structuurplan zone Zuidwest

Reeds in 1991 besliste het Provinciebestuur van West-Vlaanderen om een eigen structuurplan op te maken. Door de verandering van de ruimtelijke omstandigheden drong zich immers een wijziging op van de verouderde, niet-aangepaste gewestplannen. Daarom was het Provinciebestuur genooddaakt om een eigentijdse visie op de ruimtelijke ordening in de provincie uit te werken. Het Westvlaams Economisch Studiebureau kreeg de opdracht drie deel-

plannen, dus drie afzonderlijke structuurplannen, uit te werken voor de Kustzone, Zone Zuidoost en Zone Zuidwest. Zo werd reeds in 1994 een voorontwerp van structuurplan voor de Kustzone aan een grootschalige informatie- en inspraakcampagne onderworpen.

Volgens het 'Decreet van 24 juli 1996 houdende de ruimtelijke planning' moeten de provincies één groot provinciaal structuurplan voor het volledige grondgebied opmaken. Dit globale plan zal de finaliteit zijn van het structuurplanningsproces in West-Vlaanderen.

Voorlopig wordt er verder gewerkt via voorontwerpen van deelplannen. Zo is er eind vorig jaar een voorontwerp voor de Zone Zuidoost aan de gemeenten voorgelegd. In juni gebeurde dit voor de Zone Zuidwest.

Alvorens de drie deelplannen te kunnen integreren tot één globaal plan, moet er volledige duidelijkheid bestaan over de opties van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Vermoedelijk zal de Vlaamse regering ten laatste in september van dit jaar het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen definitief vaststellen.

De definitieve opties van het Structuurplan Vlaanderen vormen samen met de drie voorontwerpen en de reacties van de gemeentebesturen (en de bevolking) de basis voor een globale integratie tot één ontwerp provinciaal ruimtelijk structuurplan West-Vlaanderen. Vanaf het najaar 1997 zal aan deze integratie gewerkt worden.

Voorontwerp van structuurplan voor de Zone Zuidwest

In het voorontwerp worden de uitgangspunten beschreven die een aanzet geven tot de gewenste ruimtelijke structuur. Het geeft ook een beschrijving van de bestaande ruimtelijke structuur en maakt prognoses voor de behoeften aan woningen en regionale bedrijventerreinen.

In tegenstelling tot de Kustzone en de Zone Zuidoost blijft dit voorontwerp beperkt tot een 'aanzet' van gewenste ruimtelijke structuur. Deze structuur wordt enkel beschreven en niet op plankaart weergegeven.

Er bestaan voorlopig immers teveel onduidelijkheden en onzekerheden over de concrete invulling van de structuurplanning op provinciaal niveau. Er is nog geen éénheidigheid over vorm, inhoud en planningshorizon van de pro-

vinciale structuurplannen. Vandaar de eerder voorzichtige opstelling van het voorontwerp voor de Zone Zuidwest.

Landbouw en natuur

Het voorontwerp splitst het agrarisch gebied op in twee soorten gebieden. Die worden niet afgebakend op terrein, maar slechts globaal beschreven.

- Gebieden met een grondgebonden agrarische functie zijn voorbehouden voor grondgebonden bedrijven. Bestaande grondloze bedrijven mogen blijven en uitbreiden.

- Gebieden met een gemengde agrarische functie zijn voorbehouden voor grondgebonden en grondloze bedrijven. Ook in de natuurgebieden wordt een onderscheid gemaakt. Noch de situering, noch de voorschriften worden beschreven, omdat het Vlaamse Gewest hier nog beslissingen moet nemen.

Wonen

Ter ondersteuning van de regionale ontwikkeling van de Zone Zuidwest en van de leefbaarheid van haar buitengebied moeten de drie kleinstedelijke gebieden Ieper, Diksmuide en Poperinge qua uitrustingsniveau versterkt worden. Het wonen wordt gebundeld in steden en dorpen zonder bijkomende nieuwbouw in de open ruimte. De kwaliteit van het bestaand woningaanbod moet verhoogd worden door renovatie of vervanging. De bijkomende woningbehoefte van elke gemeente kan alleen in

haar woonkernen opgevangen worden. In stedelijke gebieden is de eigen groei daarbij een minimum; in woonkernen in het buitengebied is de eigen groei een maximum. De hogere planningsniveaus zullen hiervoor kwantitatieve richtlijnen verspreiden.

De leefbaarheid van kleine dorpskernen moet gerealiseerd worden door een aangepast sociaal-cultureel en economisch beleid. Aandacht moet uitgaan naar de beschikbaarheid en de bereikbaarheid van voorzieningen voor minder mobiele mensen.

Bedrijventerreinen

De confrontatie van vraag en aanbod wijst op een tekort aan bedrijventerreinen. Bijkomende regionale bedrijventerreinen moeten gebundeld worden. Zij worden bij voorkeur in de nabijheid van de grotere kernen ingeplant. In de gemeentelijke structuurplannen zullen de lokale bedrijventerreinen aan bod komen.

Toerisme en recreatie

Het voorontwerp wil voldoende ontwikkelingskansen geven aan streek-eigen vormen van toerisme en recreatie. Een zekere bundeling in de stedelijke gebieden is gewenst. Vooral voor toeristische ontwikkelingen in de open ruimte en in de landelijke kernen moet met randvoorwaarden rekening gehouden worden. Kleinschaligheid en medegebruik voor toeristisch-recre-

atieve mogelijkheden zijn gewenst. De voorzieningen moeten ingepast worden in de eigenheid van de streek. De bestaande (verblijfs-)infrastructuur moet kwalitatief verbeterd worden en ongewenste situaties gesaneerd.

Verkeer

Vooreerst wordt gepleit voor een optimalisatie van het bestaande wegennet. De internationale ontsluiting van West-Vlaanderen en de Zone Zuidwest moet verbeterd worden door een opwaardering van de wegverbinding Ieper-Steenvoorde (N38). Wat betreft de verlenging van de A19 zal de Provincieraad een memorandum stemmen. Nieuwe rondwegen zullen slechts binnen randvoorwaarden aangelegd kunnen worden.

Een beter basisaanbod van het openbaar vervoer en vormen van vraagafhankelijk openbaar vervoer zijn noodzakelijk, samen met de uitbouw van een samenhangend en veilig fietsnet. De modernisering van de Leie moet voltooid worden. Een snellere spoorverbinding Oostende-Brugge-Kortrijk-Rijsel/HST is wenselijk, alsook de opwaardering van de goederenspoorverbinding met Noord-Frankrijk/Kanaaltunnel (via lijn Gent-Adinkerke-Duinkerke of via de Rijksse regio). Een rechtstreekse spoorverbinding vanuit Diksmuide en Ieper met het binnenland (Brussel), zonder overstap te Gent en te Kortrijk, moet gerealiseerd worden.

Uw bankverrichtingen uitvoeren, waar en wanneer u wilt? BACOB geeft u alle vrijheid. Bij u thuis of op kantoor, per telefoon met Multiphone of per computer met Multilink. In de BACOB-kantoren, met de automatische loketten Multiserv of Multimatic. Met het zelfbankieren van BACOB kunt u alle kanten op.

AGENDA

Vakbeursprogramma van de Vlaamse GOM's

De Vlaamse GOM's voorzien de organisatie van een groepsstand voor KMO's op de volgende internationale vakbeurzen:

Naam en plaats	Data	Onderwerp
Anuga Keulen	11/10-16/10/97	voeding
KIE, Kobe (Japan)	october '97	verbruiksgoederen
Batimat Parijs	3/11-8/11/97	bouwmaterialen
Midest Parijs	24/11-28/11/97	toelevering
Pakex Birmingham	30/3-3/4/98	verpakking
VAT Utrecht	27/1-30/1/98	toelevering
Hannover Messe	20/4-25/4/98	toelevering
Interregio Brussel	12/5-16/5/98	toelevering

Deze lijst is niet limitatief.

De groepsstand van de Vlaamse GOM's bestaat uit volledig uitgeruste stands en heeft als voornaamste voordeel dat heel wat organisatieproblemen in verband met de deelname aan de vakbeurs door de GOM's worden behartigd zodat de deelnemers zich maximaal kunnen concentreren op hun commerciële opdracht.

Verdere informatie: GOM-West-Vlaanderen, Afdeling Bedrijfsontwikkeling. Tel. 050/36.71.12.

Multisectorale zending naar Rusland, georganiseerd door Export Vlaanderen van 21 september tot 26 september 1997.

Info: tel. 02/504.88.44;
fax. 02/504.88.95.

Forum for Applied Technology, georganiseerd door de Fakulteit van de Landbouwkundige en Toegepaste Biologische Wetenschappen van de Gentse Universiteit en de GOM-West-Vlaanderen, het Pand, Gent, 25 & 26 september 1997.

Info: tel. 050/35.81.31;
fax. 050/36.31.86.

Workshops 'Bouw en aanneming en milieu in Polen en in de Tsjechische Republiek' voor Vlaamse bedrijven actief in de bouw-, engineering en/of milieusector, georganiseerd door Export Vlaanderen in samenwerking met de VCB, de ORI en het FITA, april 1997.

Info: tel. 02/504.88.13;
fax. 02/504.8894.

Contactdag verpakking georganiseerd door Expert Vlaanderen op 22 oktober 1997.

Info: tel. 02/504.88.14;
fax 02/504.88.94.

Matexpo, 27e internationale vakbeurs voor machines, technieken en materieel voor de hout- en bouwnijverheid, de wegenbouw, de industrie en de openbare werken. De Hallen Kortrijk, 3 tot en met 7 september 1997.

Info: tel. 056/21.08.32;
fax 056/25.79.82.

PC Stuntdag, computerbeurs voor het groot publiek, De Hallen Kortrijk, 21 september 1997.

M+R97, vakbeurs voor industriële meet- en regelinstrumenten voor de procesindustrie - factory automation - georganiseerd door Fairtec, Wommelgem, De Hallen Kortrijk, 16 september 1997.

Tel. 03/354.08.80; fax 03/354.08.10.

Cad Cam 97, internationale vakbeurs voor computergestuurd ontwerpen en fabriceren, De Hallen, Kortrijk, 30 september tot en met 20 oktober 1997.

Info: tel. 056/24.11.11;
fax 056/21.79.30.

WVEM in 1996

De WVEM bedient in West-Vlaanderen 15 gemeenten voor elektriciteit, aardgas en kabeltelevisie. Zij heeft 98.000 klanten voor elektriciteit, 32.000 voor aardgas en 80.000 voor kabeltelevisie.

Uit de jaarresultaten van de WVEM blijkt dat het goed gaat met de intercommunale. De omzet bedroeg 5,3 miljard fr. in 1996. De winst overschreed voor het eerst de kaap van 1 miljard fr., namelijk 1.033 miljoen fr. Daarvan is wel 103 miljoen echt uitzonderlijk te noemen en afkomstig van de operatie stichting Telenet. Aan de aandeelhouders van de WVEM, met name, de aangesloten gemeenten en de provincie West-Vlaanderen werd 615 miljoen fr. uitgekeerd. Dit is 12% meer dan vorig jaar.

De WVEM is niet alleen distributeur, maar ook producent van elektriciteit. De openbare elektriciteitsproductie in België gebeurt door de SPE waarvan de WVEM stichtend aandeelhouder is. De intercommunale bezit 1,7 miljoen fr. volstort kapitaal in de SPE. Het doel van de SPE is de totale openbare elektriciteitsproductie te verenigen. Daarvoor investeert de SPE in centrale en transmissieinstallaties en exploiteert ook zelf een aantal centrales. Zo wordt ook de centrale te Harelbeke van de WVEM door de SPE gebruikt. Dit betekent dat niet alleen alle opbrengsten voor de SPE zijn maar ook alle lasten. Het voltallig personeel van de productie en het transport is echter bij de WVEM in dienst gebleven.

In 1996 verdeelde de WVEM aan 97.600 klanten elektriciteit. Het elektriciteitsverbruik steeg in totaal met 4,10% ten opzichte van 1995. De investeringen bedroegen 438 miljoen fr. De belangrijkste posten waren het aanleggen van nieuwe cabines, verbeteringen van de laagspanningsnetten, het ondergronds brengen van laagspannings- en hoogspanningsnetten en de vernieuwing en uitbreiding van de hoogspanningsnetten.

In 1996 leverde de WVEM aardgas aan 31.700 klanten. Omdat de winter in het voorbije jaar 20% kouder was dan een normaal jaar steeg het verbruik bij de huishoudelijke klanten met 19,5%. Het totale aardgasverbruik steeg echter slechts met 9% door het verminderd gebruik in de industrie. Er werd 222,5 miljoen fr. geïnvesteerd.

In 1996 telde de WVEM 79.700 klanten voor kabeltelevisie. De investeringen bedroegen 119 miljoen fr. Er werd vooral geïnvesteerd in het ondergronds brengen van bestaande luchtnetten en aansluitingen en in het plaatsen van glasvezelkabel met het oog op het aanbieden van nieuwe diensten via het kabelnet. Zo plaatste de intercommunale in het kader van het Telenet-project tientallen kilometers glasvezelkabel.

Inzake warmtekrachtkoppeling realiseerde de WVEM in 1996 een WKK-installatie bij de Sociale woningen Brouwershove te Gistel, waarbij de warmte individueel aan de bewoners werd verkocht.

Vanaf 1996 doet de intercommunale voor rekening van SPE ook de dagelijkse

exploitatie van de grootschalige WKK bij Vandemoortele te Izegem. Deze installatie heeft een elektrisch vermogen van 22 MW en wordt bestuurd en bewaakt vanuit de centrale te Harelbeke.

Tenslotte verkreeg de WVEM in 1996 van haar gemeenten een unaniem mandaat om tot 2023 door te gaan. Inmiddels is het nieuwe pact in uitvoering met hogere gemeentelijke dividenden, financiële mogelijkheden om netten ondergronds te brengen, om de kabel verder uit te breiden en dergelijke. Het onderhoud van de openbare verlichting wordt niet meer aan de gemeenten aangerekend wat voor hen een besparing van 20 miljoen fr. per jaar betekent.

De West-Vlaamse intercommunales in 1996

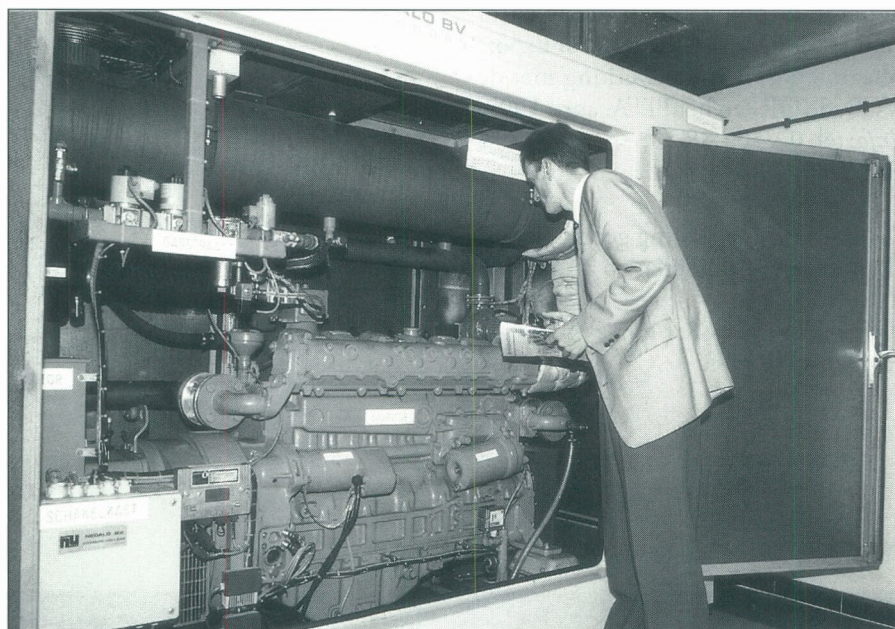
Op het einde van 1996 bereikte de voorraad bouwrijpe gronden van de West-vlaamse Intercommunale voor Economische Expansie en Reconversie (WIER) een historisch dieptepunt: 58 ha, verspreid over slechts 7 gemeenten. Dit gegeven maakte de WIER bekend bij de voorstelling van het jaarverslag.

Belangrijke vertragingen in de procedures tot bestemming van bijkomende bedrijventerreinen, samen met een toename van tijdrovende administratieve procedures bij de ontwikkeling van nieuwe terreinen, zijn de hoofdoorzaken van het tekort aan gronden.

Om de voorraad aan gronden terug op te bouwen, heeft de WIER voor de komende vier jaren een doorgedreven investeringsprogramma uitgewerkt: 500 ha bedrijvzones moeten er in onze provincie bijkomen verspreid over 50 terreinen. Dit vergt een investering van 1,5 miljard BEF aan grondverwervingen en 1,75 miljard BEF aan infrastructuurwerken. Belangrijk hierbij is de maximale aanwending van eigen middelen om de gronden aan een zo gunstig mogelijke prijs te lanceren.

De WIER vreest wel dat de hogervermelde vertragingfactoren een dergelijke krachtige aanpak in de weg staan.

Ondanks het beperkte aanbod van 58 ha verkocht de WIER in 1996 ruim 55 ha voor de vestiging of uitbreiding van 77 bedrijven. Een groot aantal terreinen zijn hiermee in 1996 bijna volzet. Enkel in de recent gerealiseerde terreinen in de gemeenten Beernem, Bredene, Pittem, Roeselare en Brugge is er nog een significant aanbod.

WKK-WVEM, St.-Rembertziekenhuis Torhout

Tot de speciale projecten van de WIER in 1996 behoren de luchthavengebonden industriezone in Oostende, de uitbreiding van de transportzone in Zeebrugge en Flanders Language Valley te Ieper alsook de reconversie- en saneringsprojecten van de oude Belgomilkvestiging te Wingene en de legerkazerne van Sijsele.

Ook bij de **Westvlaamse Intercommunale voor Huisvestingsbeleid (WIH)** is de geringe oppervlakte aan beschikbare gronden kenmerkend voor 1996. De WIH kon slechts een kleine 8 ha grond aankopen gespreid over 8 projecten met een overwegend inbreidingsgericht karakter: gronden in woongebieden waren weinig beschikbaar en de prioriteit wordt gegeven aan de realisatie van inbreidingsgerichte projecten. In totaal werden voor ruim 90 miljoen BEF aan infrastructuurwerken uitgevoerd waarvan ruim 39,4 miljoen BEF gesubsidieerd werd door het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De WIH verkocht 268 uitgeruste kavels verspreid over 26 projecten.

Naast deze traditionele activiteiten zijn stads- en dorpskernvernieuwing en het ombouwen van bedrijfsruimten tot woonwoningen een groeiend segment binnen de WIH-activiteiten. Na de realisatie van 10 sociale appartementen binnen het herwaarderingsgebied Sint-Pieterskwartier te De Panne wordt een tweede fase aangepakt waarbij een verkrotte schrijnwerkerij binnenkort zal plaats maken voor 16 nieuwe sociale appartementen en 14 garages. Ook een aantal projecten rond de herwaarderings van verlaten bedrijfsruimten te Izegem, Wingene, Ruddervoorde, Pittem, Langemark-Poelkapelle en Wielsbeke worden momenteel onderzocht.

Voor de **Westvlaamse Intercommunale voor Technisch Advies en Bijstand voor Ruimtelijke Ordening (WITAB)** was 1996 een belangrijk jaar met heel wat activiteiten. De omzet verdubbelde van 40 naar 70 miljoen BEF in hoofdzaak gerealiseerd door de diensten ruimtelijke planning en milieu.

Voor de dienst Ruimtelijke Planning stond 1996 in het teken van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Op regionale bijeenkomsten gaf de WITAB aan de gemeenten-vennoten informatie over dit document, gelijktijdig met informatie over het Structuurplan West-Vlaanderen, deel Zuidoost. Deze regionale bijeenkomsten hadden als gevolg dat heel wat gemeenten beslisten om een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan

te laten opmaken door de WITAB. Tevens beslisten ook vele gemeenten om een mobiliteitsconvenant af te sluiten en de uitwerking daarvan toe te vertrouwen aan de intercommunale.

De WITAB geraakte in 1996 ook nauw betrokken bij de problematiek van de zonevreemde bedrijven. Voor meer dan 20 gemeenten werd een bedrijveninventaris opgesteld en een globale visie over de toekomstige industriële bedrijvigheid in de gemeente uitgewerkt.

Er werd in 1996 ook grensoverschrijdend gewerkt. Het meest ambitieuze project is Grootstad, een ontwikkelings- en ordeningsschema voor de regio Rijnland-Zuidwest-Vlaanderen-Henegouwen. Een gelijkaardig maar bescheiden project werd voorbereid voor de regio Duinkerke-Westhoek.

Door de milieudienst van de WITAB werden in 1996 22 Gemeentelijke Natuurontwikkelingsplannen (GNOP's) en 13 milieu-inventarissen afgewerkt. Voor de Vlaamse overheid werkte de WITAB aan drie belangrijke opdrachten met name de inventarisatie van potentieel verontreinigde sites, het 'Gewenst Planologisch kader voor het Ecosysteem van de Kust' en het project 'Grensoverschrijdend Krekengebied Euregio Scheldemond'.

Goede resultaten voor Barco

De Barcogroep sluit het boekjaar 1996 af met een groepsomzet van 18,9 miljard BEF, een stijging met 25,5% ten opzichte van 1995. Het courant resultaat (na belastingen) stijgt met 31% tot 2,8 miljard BEF.

Barco Projection Systems kende een groei van 34%. Door het toenemend belang van procescontrole nam Barco in mei 1997 ook twee Amerikaanse systeemintegratoren over. Beide acquisities werden ondergebracht in de nieuwe divisie Barco Visual Systems, die deel uitmaakt van Barco Projection Systems. Met de oprichting van Barco Visual Systems beoogt de Barcogroep zich te positioneren als systeembouwer van visuele subsystemen in de procescontrolemarkt. In dit kader nam de Barcogroep begin 1997 het Amerikaanse bedrijf Electronic Image Systems Inc. over.

Barco Display Systems kende een grote interne groei. De omzet steeg met ongeveer 35%. De groep Avionics & Rugged maakte een belangrijke inhaalbeweging door de productiecapaciteit

uit te breiden. Barco Chromatics kende dankzij een omzetstijging van meer dan 50% een tweede succesjaar op een rij. Binnen de groep Information Displays loste Medical Displays de groeiverwachtingen volledig in. In oktober 1996 werd ook een samenwerkingsovereenkomst getekend met het Japanse Toshiba Medical Systems. Het product dat aan de basis ligt van deze overeenkomst is een electronic board voor diagnostische medische beeldverwerking.

Barco Communication Systems realiseerde een omzetstijging van 61%. De groei situeerde zich vooral in de kopstationsystemen voor kabeltelevisie, zowel in Europa, Oceanië, Azië als in Noord- en Zuid-Amerika. Ook de succesvolle introductie van nieuwe digitale transmissieproducten heeft tot deze uitstekende resultaten bijgedragen. Het kabeltelevisienetwerk-managementsysteem ROSA is uitgegroeid tot een systeem waarbij zowel het kopstation als de signaalkwaliteit in het netwerk bewaakt en geautomatiseerd kunnen worden. Dit systeem is de rode draad doorheen alle nieuwe ontwikkelingen. Het geeft de Barco Communication Systems producten de nodige competitieve voorsprong. Dit verklaart waarom Barco kopstations wereldwijd kon leveren bij telecomoperatoren.

Barco Automation realiseerde een omzetstijging van 11,5%. In 1996 bereikte Sycotex, Barco's CIM-systeem voor de textielindustrie, een aanzienlijke doorbraak in een aantal zeer belangrijke textielmarkten. Het Zwitserse Loepfe AG bleef het ook uitstekend doen. Enkel hierdoor kon Barco Automation zijn omzetzakelijke in de textielindustrie beperken.

Barco Graphics kende een groei van 14%. In mei 1997 nam Barco het Duitse bedrijf Baasel-Scheel Lasergraphics GmbH over, dat onder meer gespecialiseerd is in de ontwikkeling van een grootformaat direct-to-plate belichter voor flexografische druktoepassingen.

De omzet van de groep **Barco Specialized Subcontracting** steeg met 15,4% en er werd voor een totaal van 100 mio BEF aan investeringen gerealiseerd om het productieapparaat uit te breiden en op die manier aan de stijgende interne en externe vraag te voldoen. De bedrijfsoppervlakte in Poperinge werd uitgebreid met 4.400 m² tot 11.600 m² en de activiteiten van Barco Micro Electronics werden overgebracht van Kuurne naar Poperinge, wat een optimale centralisatie van de activitei-

ten betekent. Bij Surface Mounting, waar het machinepark in 1995 al drastisch werd gereorganiseerd, werd een tweede volautomatische bestukkinglijn geïnstalleerd. De verdere uitbreiding van het machinepark bij Barco Special Components zorgde ervoor dat de interne omzet volledig kon gerealiseerd worden en dat de toelevering naar derden verzekerd kon blijven.

De groep Barco telde op het einde van vorig jaar 3.399 medewerkers wereldwijd.

Haven Zeebrugge en GOM-West-Vlaanderen samen in distributiewerkgroep.

De Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen (MBZ) en de GOM-West-Vlaanderen hebben de handen in elkaar geslagen om de vestiging van nieuwe distributiecentra te bevorderen. Hiertoe hebben beide instellingen een werkgroep opgericht die in eerste instantie de opmaak van een standaardinformatieset en een pro-actieve marktverkenning wil ondernemen. Sedert haar oprichting begin dit jaar vergaderde de werkgroep reeds driemaal.

In het licht van de recent afgesloten collectieve arbeidsovereenkomst, die voorziet in een soepele arbeidsregeling voor logistieke en distributieactiviteiten in een havengebied, is de aantrekkelijkheid van Zeebrugge en West-Vlaanderen voor dit soort activiteiten gevoelig toegenomen. Een centrale ligging, een goede bereikbaarheid en actieve zee- en vrachtluchthavens vormen daarenboven unieke troeven voor het aantrekken van logistieke en distributieactiviteiten in onze provincie.

Algemeen wordt aangenomen dat logistieke en distributieactiviteiten tot de creatie van grote aantallen nieuwe arbeidsplaatsen van blijvende aard kan leiden. Het arbeidsintensief karakter en de hoge toegevoegde waarde van activiteiten als value added logistics, industriële subcontracting en fysieke distributie zijn hierbij voordelen die door iedereen worden aanvaard.

Vlaamse milieuholding: verschaffer van risicokapitaal

De Vlaamse Milieuholding (VMH) werd opgericht op 18 januari 1990 door de Gewestelijke Investeringsmaatschappij voor Vlaanderen (GIMV). In

1994 nam het Vlaamse Gewest het aandeelhouderschap over van de GIMV. De VMH heeft als opdracht initiatieven met een bedrijfseconomische finaliteit in de milieusector te nemen en financieel te ondersteunen. Hierbij kan de VMH optreden als referentie-aandeelhouder, wat onder meer het geval is in Indaver nv en Aquafin nv, of als financier of minderheidsaandeelhouder. In dit laatste geval treedt de VMH op als risicokapitaalverschaffer.

De VMH als investeringsmaatschappij heeft een specifieke eigenheid. Zij richt zich uitsluitend tot *ondernemingen of initiatiefnemers die een bedrijfsplan kunnen voorleggen rond een idee dat het leefmilieu ten goede komt*. Het participatiebereik omvat zowel bedrijven actief in de traditionele segmenten van de milieumarkt (recyclage, ...), als vernieuwende ondernemingen bedrijvig op vlak van milieu- of watertechnologie, duurzame energie of milieubiotechnologie.

De VMH onderscheidt zich bovendien door *de aandacht voor starters of bedrijven in een vroege ontwikkelingsfase*. Daarnaast wordt ook belangstelling betoond voor gevestigde ondernemingen die zich bevinden in een fase van versnelde groei of die expansie nastreven in het buitenland.

De VMH heeft een antwoord klaar op de financieringsbehoeften die zich stellen in de verschillende fasen van het ontwikkelingsproces van een onderneming. De meest gebruikelijke vormen van financiering zijn *de kapitaalparticipatie en de inschrijving op een achtergestelde of converteerbare lening*. In geval van een kapitaaltransactie treedt de VMH altijd op als minderheidsaandeelhouder waarbij het strategisch en operationeel beleid overgelaten wordt aan de privé-partners.

De VMH streeft een marktconform rendement na. Het gewenste rendement wordt per dossier bepaald in functie van de kansen, risico's en rendementsvooruitzichten van het desbetreffende financieringsdossier.

Hoewel de verstrekte financiering in principe tijdelijk is, wenst de VMH zich te profileren als een loyale aandeelhouder of financier voor lange termijn. De VMH kan, indien gewenst, risicofinancieringsproducten aanbieden waarbij de terugbetalingsmodaliteiten vooraf bepaald zijn en die rekening houden met het overwegend besloten en familiale karakter van de onderneming in kwestie.

De VMH hecht veel belang aan een goed persoonlijk contact met de directies van de bedrijven in portefeuille en ondersteunt deze naar vermogen en naar behoefte op gebied van strategische ontwikkeling, financiële engineering en internationale netwerken. De VMH beschikt immers over een waardevolle technologische milieudeskundigheid, heeft een goed zicht op de markt en het milieubeleid en heeft veelvuldige contacten en relaties met marktspelers en overheden in het buitenland.

Elk dossier krijgt een dossierbeheerder toegewezen. Deze is de primaire contactpersoon die het initiatief op zijn merites beoordeelt en met de initiatiefnemers onderhandelt over de modaliteiten. De dossierbeheerder legt het dossier geregeld voor aan het managementcomité dat het standpunt van de VMH terzake bepaalt.

Indien het managementcomité een dossier positief beoordeelt, neemt de raad van bestuur de definitieve beslissing. Mits een vlotte samenwerking met de indieners van het dossier, kan deze procedure in korte tijd haar beslag krijgen.

Bedrijventerrein 'De Blokker' te Harelbeke

De raad van bestuur van Leiedal heeft op 20 mei 1997 het plan bedrijventerrein 'De Blokker' te Harelbeke definitief goedgekeurd. Het plan werd ter goedkeuring overgemaakt aan de Vlaamse regering.

Het bedrijventerrein 'De Blokker' ligt op de grens tussen Stasegem en Harelbeke, nabij de Banhoutstraat in Harelbeke en heeft een oppervlakte van circa 5 ha. Het terrein werd reeds in het gewestplan van 1977 opgenomen als industriegebied.

In 1995 werd Leiedal door het stadsbestuur van Harelbeke gevraagd om een deel of het geheel van dit bedrijventerrein te realiseren. Dankzij de recente aanleg van de Blokkestraat (ter ontsluiting van de bedrijfsgronden van de firma Bekaert) en van een deel van de nieuwe gewestweg N391 Kortrijk-Celles (als verbinding tussen de Blokkestraat en de oprit van de E17 in Kortrijk) kan het terrein nu optimaal ontsloten worden.

Ongeveer een derde van de gronden zijn in eigendom van Bekaert, die de gronden wenst te voorzien voor een goederenbehandelingsbedrijf waarmee Bekaert samenwerkt. Op de resterende oppervlakte komen er vestigingsmoge-

lijkheden voor enkele bedrijven. Voor een optimale terreinconfiguratie wordt momenteel de mogelijkheid voor een grondruiling met Bekaert onderzocht. Verschillende bedrijven hebben reeds een aanvraag tot vestiging op 'De Blokken' geformuleerd. Het gaat in hoofdzaak om bedrijven uit de regio die zich omwille van plaatsgebrek willen herlokalisieren.

De Euro Task Planner

De overschakeling naar de euro zal grote gevolgen hebben voor elke onderneming, en zeker niet alleen financieel voor wat betreft wisselkoersverschillen of op boekhoudkundig of informatica-gebied. Ook strategisch zal elke ondernemer gedwongen worden na te denken over zijn eigen positie in de nieuwe ontstane marktsituatie.

Met de Euro Task Planner wordt een extra-en gratis-instrument geboden voor ondernemers die een volledig overzicht willen van de problematiek, en die bovendien zelf een individuele strategie wensen uit te werken.

De Euro Task Planner is een gebruiksvriendelijke software die elke onderne-

mer toelaat na te gaan welke voorbereidingen en aanpassingen dienen plaats te vinden in de verschillende ondernemingsdepartementen om tijdig klaar te staan voor de overgang naar de euro.

De Euro Task Planner geeft een overzicht van de invloed die de euro zal uitoefenen op de algemene ondernemingsstrategie en op de verschillende deelgebieden van de onderneming:

- strategisch;
- juridisch departement: continuïteit van contracten;
- boekhouding: wanneer omschakelen naar euro, wat met kosten voor de aanpassing;
- fiscaal departement;
- personeelsdepartement: uitbetaling van lonen;
- commercieel departement: dubbele prijsaanduiding, prijsvorming en prijstransparantie;
- productie;
- financieel departement: wisselkoersen;
- informatica: aanpassing van systemen, kasregisters, afrondingsproblemen.

Voor deze negen departementen werd in samenwerking met een consultant een checklist opgemaakt, die op basis

van alle op dit moment beschikbare euro-informatie een antwoord geeft op concrete ondernemersvragen.

De Euro Task Planner biedt de ondernemer bovendien de mogelijkheid nog te nemen initiatieven te definiëren en op een tijdsas te plaatsen, zodat een individueel voorbereidingsplan kan opgesteld worden.

De Euro Task Planner is een initiatief van de Belgische Euro Info Centra, een Europees netwerk waartoe NCMV-Internationaal (NCMV Euro Info Center is een onderdeel van NCMV-Internationaal) behoort, en werd gerealiseerd met steun van de Europese Commissie. Het computerprogramma is zowel bruikbaar voor kleine als grote ondernemingen, voor internationaal opererende bedrijven als voor distributiebedrijven, en kan gemakkelijk geïnstalleerd worden onder Windows. Het programma kan in het Nederlands en in het Frans geconsulteerd worden.

Iedere geïnteresseerde onderneming kan zijn exemplaar gratis aanvragen bij het NCMV-Euro Info Center te Kortrijk (tel. 056/26 44 88 - fax 056/26 44 89).

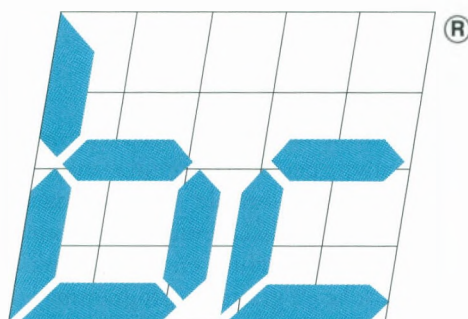
BRUGGE
050/312398

KORTRIJK
056/418900

OOSTENDE
059/807080

**BEDRIJVENCENTRA
WEST-VLAANDEREN**

ROESELARE
051/229309

WAREGEM
056/620211

WESTHOEK
057/209882

Start uw bedrijf met ons

Een samenwerking van

GON
WEST-VLAANDEREN

• **Bedrijfsleven**

TECHNOLOGIETRANSFER

Hierna volgen een aantal opportuniteiten die de TIV uit een internationaal aanbod weerhouden heeft en die potentieel interessant kunnen zijn voor Vlaamse bedrijven.

De TIV is de Gemeenschappelijke Technologische Innovatiecel van de Vlaamse GOM's.

Indien één of meerdere van deze voorstellen U interesseren, dan kan U vrijblijvend bijkomende informatie bekomen via de GOM-West-Vlaanderen, of rechtstreeks bij de TIV.

De GOM-West-Vlaanderen en de TIV zijn eveneens graag bereid meer inlichtingen te verschaffen over de hulp die wordt geboden voor het oplossen van uw concrete problemen inzake innovatie of technologie-overdracht.

Info:

GOM, K. Astaes, 050/36.71.00.

TIV, A. Kemps, 02/219.56.10.

Analoge multiplexer met extreem laag eigenverbruik (ref.: TT-1637-ME)

Oorspronkelijk werd deze multiplexer ontwikkeld voor gebruik in observatiesatellieten. Sensoren voor het infraroodgebied worden gekoeld om de eigenruis te beperken. De koelvloeistof die hiervoor ingezet wordt, is, samen met de sensoren, opgeslagen in een zeer goed geïsoleerd reservoir. De grootste warmteverliezen treden op door de thermische geleiding van de signaaldraden, die doorheen de reservoirrand gaan. Dit aantal doorverbindingen kan beperkt worden door gebruik van een multiplexer. Het is evident dat de warmteontwikkeling van deze multiplexer veel lager moet zijn dan de verliezen die door het gereduceerde aantal geleiders teweeg gebracht werden. Ook moet het aantal controlelijnen zo klein mogelijk zijn. De voorgestelde oplossing heeft een verbruik dat kleiner is dan 5 microW per kanaal en is in Gallium-Arsenide technologie uitgevoerd.

Ontwikkelingsgraad:

toegepast bij ruimte-onderzoek.

Voorstel:

fabricagelicentie.

Optisch detectie- en volgsysteem (ref.: TT-1640-OE)

Oorspronkelijk werd dit systeem ontwikkeld als een intelligent apparaat dat autonoom een onbemand testvliegtuig kan volgen om hiervan video-opnames te kunnen maken. Dit blijkt een extreem moeilijke taak te zijn, omdat men rekening dient te houden met een veelvoud van factoren zoals vorm, grootte, contrast (tegenlicht of schaduw), beweging, weersomstandigheden, en dergelijke. Daarenboven moet de verwerking snel genoeg gebeuren om in real time te kunnen reageren. De eerste gebruikers van dit systeem waren diverse Amerikaanse en Canadese legerafdelingen. Mits aanpassingen aan de software kan men bijkomende toepassingen in andere sectoren realiseren. Bijvoorbeeld automatische beveiliging van terreinen en gebouwen, visiesystemen voor industriële robots, telsystemen voor voertuigen, en dergelijke.

Ontwikkelingsgraad:

productierijp; verschillende systemen worden reeds op de Noord-Amerikaanse markt gebruikt.

Voorstel:

knowhow transfer.

Multimedia databank (ref.: TT-1643-ENG)

De toenemende verwerkingskracht van de nieuwste personal computers maakt het mogelijk om de programma's gebruiksvriendelijker te ontwerpen door integratie van geluid en beeld. Ook didactische en grafische programma's kunnen bij uitstek profiteren van deze groeiende multimedia capaciteiten.

Zowel de ontwerpers van deze programma's als de gebruikers worden nu met een nieuw probleem geconfronteerd: hoe in deze groeiende hoeveelheid beeld- en geluidsinformatie de gewenste selectie te maken.

Dit probleem wordt opgelost met een multimedia databaseprogramma dat een ongelimiteerd aantal beelden, videofragmenten en geluiden kan archiveren, indexeren en er zoekacties op uitvoeren met zeer grote snelheid. Men kan maxi-

maal 100 (zelf te definiëren) tekstvelden toevoegen. Beelden worden in verkleinde vorm getoond, na een muisklik worden ze op schermgrootte weergegeven of is bewerking in een gekoppeld programma mogelijk.

Evaluatieversies van deze software kunnen bekomen worden via de website van de aanbieder.

Huidige gebruikers zijn onder meer diverse universiteiten zoals Duke University en Brandeis University, kunstgallerijen zoals the National Art Gallery, firma's zoals Burlington Industries, Mastercraft, Macy's en overheidsinstellingen zoals het Dept. of the Navy-Office of Naval Intelligence, dat een miljoen satellietfoto's via dit programma beheert.

Ontwikkelingsgraad:

commercieel beschikbaar in de Verenigde Staten.

Voorstel:

exclusieve distributie- en verkooprechten voor Europa (of deelgebieden) beschikbaar.

Robot obstakel detectie (ref.: TT-1641-R)

Een Amerikaanse firma ontwikkelde een hoogtechnologische bescherming voor robots. Op basis van een serie ultrasoon en IR-sensoren, wordt er een beeld gevormd van de omgeving van de robotarm. De reeks sensoren zijn aangebracht op een weefsel en zijn aan elkaar gekoppeld. Het weefsel met de sensoren wordt op maat gesneden en aangebracht als een huid op de robotarm.

Ontwikkelingsgraad:

commercieel beschikbaar.

Voorstel:

te bespreken.

Ultrasoon testen van lijmverbindingen (ref.: TT-1644-MF)

Een Duits instituut ontwikkelde een methode om lijmverbindingen te evalueren. Met behulp van ultrasoon golven wordt de kwaliteit van de verbinding nagegaan, zowel voor gelijmde stukken, als voor laminaten en coatings.

TECHNOLOGIETRANSFER

Men analyseert het ontvangen signaal aan de andere kant van de verbinding en hieruit kan men de adhesiekrachten kwantitatief opmeten. De kwantitatieve waarde is gebaseerd op de amplitudes van de hogere harmonischen van het ontvangen signaal.

Ontwikkelingsgraad:

prototype

Voorstel:

te bespreken.

Conische fundering

(ref.: TT-1645-B)

In Israel ontwikkelde men een conische betonnen fundering die ofwel ter plaatse kan worden gegoten of als prefabstructuur in de bodem kan ingeheid worden. De 'conic concrete ram shells' verhogen de sterkte van funderingen door de fysische eigenschappen van de omringende gronden te veranderen. Deze nieuwsoortige fundering heeft naar hun zeggen aanzienlijke competitieve voordelen zoals verhoogde sterkte, gereduceerde kostprijs en plaatsingstijd, eenvoudige productie en heitechniek en de structuur kan ter plaatse of op voorhand gemaakt worden.

De technologie bevindt zich in een vergevorderd ontwikkelingsstadium en wordt binnenkort gepatenteerd.

Ontwikkelingsgraad:

onderzoek en ontwikkeling.

Voorstel:

strategische partners gezocht.

Dunne polymeer films

(ref.: TT-1647-MA)

Een Amerikaans instituut heeft een methode ontwikkeld om een ultradunne teflonachtige polymeer-monolaag af te zetten op polaire oppervlakken, zoals metalen. Deze films op basis van PSAFs (polymer self-assembled films) kunnen bepaalde eigenschappen meegegeven worden, afhankelijk van de samenstelling van de zijketens van de polymeer. Een eerste toepassing is als beschermende en smerende coating voor computer hard disks. Het geheel

is gepatenteerd en een licentienemer wordt gezocht.

Ontwikkelingsgraad:

prototype.

Voorstel:

productielicentie.

Nieuwe benadering voor het reinigen van Biofouling (ref.: TT-1649-BT)

Biologische begroeiingen op natte oppervlakken zoals scheepsrompen, water-distributiesystemen, warmtewisselaars, en dergelijke veranderen de doorstroomkarakteristieken op een negatieve wijze en veroorzaken eventueel ook oppervlaktecorrosie. Het opruimen van zulke biofilmen is niet altijd eenvoudig of milieuvriendelijk. In Groot-Brittannie ontwikkelde men daarom een behandeling waardoor op eenvoudige en met conventionele reinigingsmiddelen het doden van de micro-organismen kan gebeuren die diep in de oppervlakte ingedrongen zijn.

De techniek bestaat uit een oppervlaktebehandeling waardoor met combinaties van catalysator en actieve stoffen, waterstofperoxide ontstaat aan de oppervlakte van de bio-organismen, waardoor deze veel gemakkelijker loslaten en door lichte frictie kunnen verwijderd worden.

Deze techniek maakt het ook mogelijk antifouling toe te passen in de medische sector voor onder meer catheders, endoscopen, contactlenzen, en dergelijke.

Voor uitvoerige informatie moet een geheimhoudingsakkoord ondertekend worden met de aanbieder.

Ontwikkelingsgraad:

pre-commercieel.

Voorstel:

overeen te komen.

Hybride geluidsdemping (ref.: TT-1650-T)

Vervelende geluiden, afkomstig van airconditioningsystemen of ventilatorkanalen, kunnen met dit hybridesysteem weggevoerd worden.

Het is een verbeterd systeem ten overstaan van de vroegere passieve, reactieve en actieve geluidsonderdrukkingssystemen.

Het nieuwe 'actieve vibratie monitoring' systeem werd ontwikkeld in een Duits onderzoekscentrum en is momenteel in een aantal industriële prototypes uitgetest tot algehele voldoening. Het apparaat bestaat uit een doos van ongeveer 10 liter inhoud die bovenop het luchtkanaal geplaatst wordt. Een passieve absorber, bestaande uit een geschuimde plaat, vangt het geluid op. Hierachter zit een acoustische sensor en een mechanische vibrator gekoppeld aan een signaalprocessor. Deze hybride absorber, vastgemaakt aan een ventilatorpijp, neutraliseert het geluid voor 99% en maakt de luchtstroming volledig geluidsarm.

Ontwikkelingsgraad:

industriële prototypes.

Voorstel:

licentie / knowhow transfer.

Nieuwe glycosidase inhibitor (ref.: TT-1651-BT)

Een Amerikaanse universiteit experimenteerde geruime tijd met nieuwe suiker analogen en afgeleide suikers. Een bepaald analoog bleek de sterkst gekende inhibitor te zijn van het Beta-glucosidase enzyme.

Potentiele toepassingen die voortvloeien uit deze studie omvatten nieuwe methoden voor onder andere de controle van diabetes en nieuwe producten tegen houtrot. In dit laatste geval betreft het componenten die cellulosedegradatie tegengaan. Voor deze vindingen werden octrooi-aanvragen ingediend en momenteel wenst men aan potentieel geïnteresseerden licenties over te dragen om de commercialisatie van deze producten te starten.

Voor meer uitvoerige informatie moet een geheimhoudingsakkoord ondertekend worden met de aanbieder.

Ontwikkelingsgraad:

laboratoriumschaal.

Voorstel:

licentie.

Doortocht Kortrijk

In Kortrijk werden begin juli 1997 de verbredingswerken van de Leie opgestart. De kostprijs van dit grootse project bedraagt 1,6 miljard fr. E. Baldewijns, Vlaams minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijk Ordening stelde op 2 juni 1997 het project op het Kortrijkse stadhuis voor.

Reeds in 1949 werkte het toenmalig Bestuur der Waterwegen van het Ministerie van openbare werken een studie uit die het bevaarbaar maken van de belangrijkste waterwegen beoogde voor schepen van tenminste 1.350 ton.

Een halve eeuw later is dit plan bijna voltooid, vooral wat de Leie betreft. Alleen de doortocht te Kortrijk moet nog verwezenlijkt worden. Nu kunnen enkel schepen met een laadvermogen van 300 ton zonder speciale voorzieningen of begeleiding in de doortocht van Kortrijk varen. Om het verkeer met schepen van 1.350 ton mogelijk te maken moeten er drie knelpunten weggerukt worden: de beperkte breedte van de doorgang te Kortrijk, de geringe kromtestraal van de bochten en de beperkte doorvaarthoogte onder de bruggen.

In 1992 heeft de Vlaamse regering beslist de modernisering van de Leie en de doortocht Kortrijk uit te voeren. Een dergelijk ingewikkeld project is een belangrijke ingreep die het toekomstig uitzicht van de Kortrijkse binnenstad in hoge mate zal bepalen. Er werd dan ook overleg gepleegd tussen de betrokken partijen. Dit resulteerde in een protocol dat door het Vlaamse gewest en de stad Kortrijk werd ondertekend op 20 januari 1992.

Volgens dit protocol werd onder meer een akkoord bereikt over:

- de grote lijnen van het Leieproject;
- de aanleg van een westelijke stadsring, tussen de Minister Tacklaan en de Meensesteenweg omwille van de gewijzigde verkeerssituatie in de binnenstad;
- een voorafgaande studie die het stedenbouwkundig effect van de werken bestudeert.

Ondertussen zijn de eerste werken voor de verruiming van de Leie te Kortrijk opgestart. Het globale project omvat de afbraak van vijf bruggen, de bouw van acht nieuwe bruggen en de verbreding van de rivier op het gabariet van 1.350 ton. Dit houdt het afbreken van de bestaande kaaimuren in, het bouwen

van nieuwe kaaimuren en het verdiepen van de vaarweg.

De belangrijkste bochtafsnijdingen van de Leie situeren zich op de linker-oever ter hoogte van de Nijverheidskaai-Fabriekskaaï en de Diksmuidekaai en op de rechteroever ter hoogte van de Havenkaai en de terreinen van de Wikings.

De werken zullen in fasen verlopen en zeker tot in het jaar 2003 duren.

Actieplan Vlaamse kust 2002

De Beleidsbrief 'Toerisme, onze rijke verscheidenheid ten volle erkennen door productdifferentiatie en een geïntegreerd beleid' van minister-president Luc Van den Brande onderschrijft de noodzaak van een integraal actieplan voor de Vlaamse kust. In uitvoering hiervan heeft de Vlaamse regering de *krachtlijnen van het Actieplan Vlaamse kust 2002 goedgekeurd*.

In het kader van dit actieplan stelt de Vlaamse regering middelen ter beschikking voor de realisatie van een betere toeristische infrastructuur (hefboomprojecten) en voor het bevorderen van nieuwe vormen van toerisme (pilotprojecten). Prioritair is de realisatie van die toeristische projecten die impulsen geven aan de stads- en regionale ontwikkeling en aan de werkgelegenheid. Vanuit die hefboomfunctie zal het aantal projecten beperkt worden.

Het Actieplan Vlaamse kust 2002 richt zich op de steden en gemeenten uit de kustzone, met inbegrip van het onmiddellijke achterland met toeristische relevantie. Zij worden opgeroepen om -al dan niet gezamenlijk- een strategisch hefboom- en/of pilotproject uit te werken en ter beoordeling voor te leggen.

Een technische stuurgroep zal belast worden met de selectie van de projecten. Een deskundige jury zal de door de technische stuurgroep geselecteerde projecten evalueren, een gemotiveerde rangschikking opmaken en een subsidiëeringsvoorstel formuleren. De projecten zullen worden beoordeeld aan de hand van 2 groepen van evaluatiecriteria, namelijk hoofdcriteria en secundaire evaluatiecriteria. De rangschikking en de subsidiëeringsvoorstellen voor de geselecteerde projecten zullen, rekening houdend met de beschikbare budgettaire enveloppe, ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Vlaamse regering.

Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen de projecten die *in het kader van het regulier beleid* van de respectieve departementen zullen worden gefinancierd en de projecten waarvoor een kapitaalsubsidie wordt voorzien.

Op de begroting 1997 van Toerisme Vlaanderen zijn, in het kader van het regulier beleid, extra middelen ingeschreven. Zo werd op de begroting van Toerisme Vlaanderen 65 miljoen BEF extra voorzien voor co-financiering van toeristische projecten in het kader van de Europese doelstellingsprogramma's en communautaire initiatieven, waaronder 5B Westhoek-Middenkust-Zeevisserijgebied. In het kader van een intensieve marketing- en promotiecampagne, zowel in binnen- als buitenland, voor de Vlaamse kust werd 50 miljoen BEF extra voorzien op de begroting van Toerisme Vlaanderen.

Bijzondere aandacht dient te gaan naar het verbeteren, renoveren en heraanleggen van de dijken. Projecten voor renovatie van de zeedijken kunnen worden gesubsidieerd op voorwaarde dat de lagere overheden (stad/gemeente, provincie) hiertoe eveneens een financiële bijdrage leveren. In het kader van het regulier beleid zijn hiertoe middelen voorzien op de begroting van de Vlaamse minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening. Ook aan de andere departementen wordt gevraagd om, binnen het regulier beleid, een aantal projecten aan de Vlaamse kust versneld door te voeren.

Op de begroting 1997 is 100 miljoen BEF voorzien voor *subsidies voor investeringen in kusttoerisme*. In het kader van de begrotingsopmaak 1997 werd uit de opbrengst van de beursgang van de GIMV bijkomend 125 miljoen BEF gereserveerd voor subsidies voor investeringen in kusttoerisme.

Deze middelen zullen worden aangewend onder de vorm van kapitaalsubsidies aan lokale besturen, vzw's of vennootschappen. Deze kapitaalsubsidies worden beperkt tot maximaal 50% van de totale investeringskost. De projectindieners leveren een financiële waarborg inzake de uitvoerbaarheid van het project en verbindt zich ertoe de overeengekomen bestemming van het project voor ten minste 20 jaar te handhaven.

Aangezien het Actieplan Vlaamse kust 2002 een meerjarig programma is, is de Vlaamse regering principieel bereid om de volgende jaren minimaal 100 miljoen BEF in te schrijven op de begro-

ting. Het ter beschikking stellen van middelen voor de komende begrotingsjaren wordt mede afhankelijk gesteld van de intrinsieke waarde van de ingediende projecten. Afhankelijk van de ingediende projecten kunnen deze middelen evenwel progressief toenemen.

De slaagkansen van het Actieplan 'Vlaamse kust 2002' zullen tenslotte ook toenemen naarmate de bereidheid tot cofinanciering vanuit de privé-, de lokale en de provinciale actoren aanwezig is.

Gaselwest in 1996

Het afgelopen jaar was voor de intercommunale Gaselwest een uitstekend jaar met goede resultaten en bemoedigende evoluties.

In dit jaar werden ook de statuten van de zogenaamde derde generatie door de aangesloten gemeenten goedgekeurd. Hiermee verzekeren de gemeenten zich van een jarenlange energiebevoorrading en engageren zij zich om met Gaselwest de energiedistributie te verzorgen tot 2023. Tevens nemen zij voortaan deel aan de productie van elektriciteit dankzij de aankoop van Electrabel-aandelen en versterken zij hun inspraak in de intercommunale.

In 1996 is het **aardgasverbruik** bij Gaselwest sterk toegenomen. De stijging met 18% bij de huishoudelijke gebruikers is vooral te wijten aan het openstellen van nieuwe gasentiteiten en de actieve promotie voor het aardgas als milieuvriendelijke energiedrager. Ook de koude winter van 1996 heeft een invloed gehad op het huishoudelijk verbruik.

Het aardgasverbruik bij de niet-huishoudelijke klanten steeg met 19% en dit is vooral te verklaren door de overschakeling van grote industriële verbruikers van andere brandstoffen naar aardgas.

De Gaselwest-klanten verbruikten in 1996 3,2% meer **elektriciteit** dan in 1995. Het laagspanningsverbruik kende een stijging met 7,1% terwijl het hoogspanningsverbruik ongeveer stagneerde (0,2%).

In 1996 waren er 296.692 aansluitingen op **kabeltelevisie**. Dit is een stijging van 1% ten opzichte van 1995.

Gaselwest voerde in 1996 een doelbewuste politiek van **rationeel energiegebruik** en milieubehoud met extra maatregelen naar de gemeenten.

De voornaamste acties op dit vlak waren:

- de uitbouw van een energievriendelijk openbaar verlichtingsnet

Om de gemeenten aan te zetten tot het vervangen van energieverslindende lampen door zuinige lampen werden bijkomende beslissingen getroffen naar de gemeenten voor een bedrag van 127 miljoen BEF;

- het ondergronds brengen van netten;

- de ondersteuning van REG-projecten in de industrie, in de gemeenten en bij de huishoudelijke klanten;

- de opleiding van energieverantwoordelijken in de gemeente.

1996 werd ook gekenmerkt door *aanzienlijke investeringen*.

Voor elektriciteit investeerde Gaselwest 1.723 miljoen BEF onder meer in de aanleg van nieuwe leidingen waarvan 45 km ondergrondse LS-lijnen en 110 km ondergrondse HS-lijnen. Ook werden 60 km bestaande HS-lijnen ondergronds gebracht. Er werd geïnvesteerd in de aansluiting van 5.487 nieuwe klanten en in de oprichting van 68 nieuwe distributiecabinen.

Voor aardgas werd 858 miljoen BEF geïnvesteerd in de uitbreiding van het aardgasnet met 212 km nieuwe aardgasleidingen en de aansluiting van 4.306 nieuwe klanten.

Voor kabeltelevisie werd 803 miljoen BEF geïnvesteerd onder meer in de verdere uitbouw en modernisering van het

Antennemast te Roeselare.

kabelnet met 166 km nieuwe netten en in de aansluiting van 2.964 nieuwe klanten. Gaselwest investeerde ook in de aanleg van het glasvezelverbindingnet ter voorbereiding van Telenet en in de afwerking van de ombouw van het net op 450 Mhz.

Gaselwest zette in 1996 het licht op groen voor het *project Telenet*. Telenet zal de bestaande kabelnetten ombouwen tot een net dat geschikt is om naast de huidige diensten (TV, radio) ook andere diensten aan te bieden zoals telefonie en multimedia.

De partners in Telenet zijn: GIMV (20%), US West (25%), financiële groepen (20%) en kabelmaatschappijen (35%). Ook Gaselwest stapt als kabelmaatschappij in Telenet en zal haar kabelnetten gedeeltelijk in gebruik geven; 1% van het net zal in eigendom bij Telenet komen. In ruil hiervoor krijgt Gaselwest aandelen in Telenet.

Gaselwest zal ook zijn netten aanpassen en hiervoor een jaarlijkse vergoeding van Telenet krijgen. Verder treedt de intercommunale ook op als exploitant voor Telenet en zal de telefoon-aansluitingen uitvoeren en haar klantenbureaus voor de Telecomactiviteiten

openstellen. Tot de REG-initiatieven van Gaselwest voor 1997 behoren de gedecentraliseerde productie (WKK) en de verbruiksbesparingsacties naar gemeenten, residentiële klanten en industriële en tertiaire sector. Per jaar betekent dit voor de intercommunale een besparing van 40,3 miljoen BEF. Voor deze REG-campagne lanceert Gaselwest REGGIE. REGGIE is een figuurtje dat regelmatig via publiciteitscampagnes praktische tips zal geven en speciale acties aankondigen. Het Symbool REGGIE staat voor Rationeel EnergieGebruik in de Gemengde Intercommunales en Electrabel Distributie Vlaanderen.

Bekaert in 1996

Producent van staaldraad en staalkoord Bekaert realiseerde voor het boekjaar 1996 een geconsolideerde winst van 2,3 miljard BEF. Dit is een daling met 29% ten opzichte van 1995.

Het winstcijfer bevat twee éénmalige elementen, namelijk een meerwaarde van 2,3 miljard BEF op de verkoop van 10,1 miljoen BMA (Bridgestone-

Metalpha Corporation)-aandelen en een financiële provisie van 1,9 miljard BEF voor het structureel verbeteringsprogramma dat aangekondigd werd in december 1996. Zonder deze beide elementen bedroeg de geconsolideerde winst 1,9 miljard BEF, een daling met 40% ten opzichte van het vorige boekjaar.

De daling van de winst werd veroorzaakt door lagere verkochte volumes voor staaldraad en staalkoord en door hogere afschrijvingen. Als gevolg daarvan daalde de rendabiliteit van de groep van 6,4% in 1995 tot 4,5% in 1996.

De geconsolideerde omzet in 1996 van 61,8 miljard BEF was 1,9% hoger dan in 1995. Hier werd een daling van het verkocht volume met 6,7% voor staaldraad en staalkoord gecompenseerd door onder meer prijsstijgingen, de acquisitie van Tréfilest (Frankrijk) en de eerste consolidatie van Rösler die de omzet verhoogden met 3,8%.

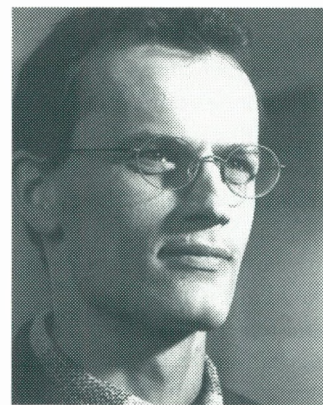
De financiële structuur van de groep blijft sterk. Het eigen vermogen vertegenwoordigde 53,4% van de totale activa op het einde van 1996 in vergelijking met 53,6% op het einde van 1995. Voor dit jaar, alsook voor de vol-

G-BUSINESS • BUITENLANDSE HANDEL

Voor mijn handelsactiviteiten
in het buitenland word ik
bijgestaan door specialisten.
Dat noem ik G-kracht.

Overal waar Belgische bedrijven zaken doen, is de Generale Bank stevig verankerd. Onze ervaren specialisten kunnen u helpen bij alle facetten van de internationale handel zoals transacties met verregaande automatisering, financieringen op maat, beheer van commerciële en financiële risico's en het aanboren van nieuwe markten.

Bel voor meer info gratis onze Cliëntendienst op 0800-16789 van maandag tot vrijdag van 7 tot 22 u. en op zaterdag van 9 tot 17 u.
Of kom langs in een van onze Generale Bank-agentschappen.

"Een bank die me wegwijs maakt in alle aspecten van de internationale handel, dat is pas sterk."

Generale Bank. Mijn Kracht.

POLYVALENTE bedrijfs- en kantoorruimten te huur

Diksmuide - Ieper - Oostende - Poperinge - Veurne - Wevelgem

optimaal gelegen bedrijfsvriendelijk milieu

voor meer inlichtingen,
contacteer :

GOM
WEST-VLAANDEREN

Baron Ruzettelaan 33,
8310 Assebroek-Brugge
tel. 050/36 71 00
fax 050/36 31 86

gende jaren, staat de verbetering van de rendabiliteit bij de Bekaert-groep centraal. Hiertoe lanceerde Bekaert in december 1996 het Structureel Verbeteringsprogramma.

De eerste fase van het herstructureeringsprogramma zal een vermindering van de productiecapaciteit voor staal in Europa omvatten, de reorganisatie van de bedrijven Twil (UK), Rösler (Duitsland) en Tréfilest (Frankrijk). Ook moeten er 800 personen afvloeien waarvan 350 in België. De afvloeiingen in de Bekaert-vestigingen te Lanklaar, Aalter en Ingelmuister kunnen echter gerealiseerd worden via brugpensioering. In een tweede fase stelt Bekaert de vermindering van de personeelskosten in de hoofdvesting van Bekaert te Zwevegem centraal. Volgens Bekaert liggen de loonkosten van Bekaert-Zwevegem 15 procent boven het gemiddelde van de Fabrimetal-sector in de regio West- en Oost-Vlaanderen. Dit is zo historisch gegroeid.

Naast de vermindering van de loonkosten moeten in de tweede fase van het herstructureeringsprogramma ook de

structuurkosten van de groep wereldwijd verminderen.

Bekaert verwacht dat de genomen maatregelen hun vruchten zullen afwerpen; een besparing van 1 tot 1,2 miljard BEF wordt vanaf 1999 vooropgesteld.

Succesvol 1996 voor Deceuninck

1996 was opnieuw een belangrijk jaar voor producent van PVC-profielen Deceuninck uit Hooglede-Gits. Er werden nieuwe producten gelanceerd en er werd volop geïnvesteerd in de drie strategische regio's: Noord-Amerika, West-Europa en Centraal- en Oost-Europa.

De markt vraag naar extrusieprofielen in Europa en Noord-Amerika kende naargelang de regio een verschillend verloop. In West-Europa kwam de economie niet echt op gang. In Duitsland was er sprake van een grote recessie. In Frankrijk daalde de globale bouwactiviteit maar kon de PVC-markt zich handhaven door de substitutie van hout

en aluminium. In de Benelux was er sprake van stabiliteit, en zijn er hoopvolle signalen omdat het aantal projecten voor nieuwbouw en renovatie op het einde van 1996 sterk gestegen is. In Engeland was er een opleving: de groei lag er boven de 5%.

In Centraal-Europa daarentegen was er een grote renovatie activiteit en in Oost-Europa, vooral op de Russische markt, kenden de extrusieprofielen van Deceuninck een doorbraak.

In de Verenigde Staten dreef de bouw mee op de sterke economie die nu haar zevende groeijaar begint.

Deceuninck, kon in deze context zijn groei bestendigen en realiseerde een omzet van 5,8 miljard BEF. Dit is een stijging van meer dan 10% ten opzichte van 1995. De prijsdruk werd gecompenseerd door meer verkochte meters, betere wisselkoersen en een toenemend aandeel van de omzet in de Verenigde Staten. De nettowinst verbeterde met 29,6% tot 464 miljoen BEF als resultaat van gunstige grondstofprijzen, 30% meer eigen compounds en beheersing van de interne kosten.

Om de autonome groei in Europa te versterken breidde Deceuninck zijn productengamma dit jaar uit met nieuwe producten zoals Decoroc en gelakte profielen.

Er werd geïnvesteerd in Polen en Rusland en de onderhandelingen voor verdere uitbreiding in Noord-Amerika werden succesvol afgerond met de overname van Dayton Technologies.

Dayton is het tweede grootste extrusiebedrijf van kunststof raam- en deurprofielen in de Verenigde Staten. De firma beschikt eveneens als Deceuninck over geïntegreerde afdelingen waar de grondstoffen worden gecompoundeerd en waar de matrijzen worden ontworpen en vervaardigd. De firma realiseerde in 1996 een omzet van 52 miljoen dollar met 300 werknemers.

Via zijn twee dochterbedrijven Arco/Slacomb en Dayton realiseert Deceuninck in de Verenigde Staten een omzet van 66 miljoen dollar.

Voor 1997 verwacht het bestuur van de Groep Deceuninck een geconsolideerde omzet van 8 miljard BEF. De tewerkstelling zal ruim 1.200 personen bedragen waarvan 37% in België, 26% in de rest van Europa en 37% in de Verenigde Staten.

Leiedal in 1996

De intercommunale Leiedal verenigt 12 gemeenten uit het arrondissement Kortrijk. In 1996 was ook de dienstverlening aan deze gemeenten de kernactiviteit van Leiedal. Centraal bij de dienstverlening aan de gemeenten in 1996 stonden:

- a) de verdere afwerking van de GNOP's;
- b) de opmaak van de algemene plannen van aanleg in het kader van GAPAK en
- c) de verdere implementatie van de GIS-technologie in Leiedal en de weerslag daarvan op de gemeentelijke dienstverlening.

De 12 aangesloten gemeenten kennen een jarenlange overlegcultuur. Leiedal organiseert dit *intergemeentelijk overleg*. Naast het ondersteunen van een aantal overlegstructuren (zoals de Conferentie van Burgemeesters, Overleg Cultuur en de intergemeentelijke werkgroep milieu) werden in 1996 een aantal overleggrondes georganiseerd met betrekking tot het ontwerp Structuurplan Vlaanderen, Geografische Informatiesystemen, de Digitale Regio Kortrijk op Internet en de Europacel.

Bij de organisatie van *regionaal overleg* ontwikkelde Leiedal in 1996 enkele

markante initiatieven in het kader van het Welzijnsconsortium, de Vlasvallei, Open Net en GPCI (Grensoverschrijdende Permanente Conferentie van Intercommunales).

De *streekprojecten* van Leiedal kunnen worden ondergebracht in een zevental domeinen: mobiliteit, economische ontwikkeling, welzijn, cultuur, milieu en natuur, telecommunicatie en grensoverschrijdend en Europees.

In de toekomst werd in het kader van het Beleidsplan 1996-2001, dat eind '95 door de raad van bestuur werd opge maakt, extra klemtoon gelegd op ontwikkelingen inzake telematica en telecommunicatie, mobiliteit en verkeersinfrastructuur, toerisme en recreatie en grensoverschrijdende en Europese integratie.

Met hun akkoord werd hiervoor vanaf 1996 aan de aangesloten gemeenten een verhoging van de jaarlijkse bijdrage gevraagd van 20 fr. per inwoner.

Een laatste luik van de Leiedal-activiteiten omvat de *grondgebonden of immobilaire projecten*. Deze projecten zijn bestemd voor economische activiteiten of voor huisvesting. Goed uitgeruste en goed gelegen ruimte creëren voor de industriële, artisanale en ter-

KB & Ondernemer

De Kredietbank. Daar kom je als ondernemer verder mee.

Als u van een bank louter bankprodukten wilt, dan kunt u uit veel ruiven eten. Maar zoekt u een financieel expert die hard werkt voor uw geld, praat dan eens met een relatiebeheerder van de Kredietbank. Hij of zij is de link tussen uw bedrijf en de bank. Hebt u een probleem, dan krijgt u geen glimmende brochure,

maar een praktische oplossing. Eerlijk, open en zonder nonsens. Kortom, met een relatiebeheerder omringt u uw geld met meer dan hoogtechnologische bankprodukten alleen. U omringt het met een hoop talent. En daar kan ook uw bedrijf alleen maar beter van worden.

KREDIETBANK

THUIS BIJ DE BANK VAN HIER

tiare bedrijvigheid in de streek was van bij de oprichting een hoofdprijs. Sedert 1960 realiseerde Leiedal 825 ha bedrijventerreinen, gespreid over een 25-tal zones en goed voor de vestiging van 675 bedrijven. In 1996 verkocht Leiedal 14 ha aan 18 bedrijven, in zes verschillende zones. Wat de huisvestingsprojecten betreft werden in 1996 voor 2 ha bouwgronden verkocht in de woonzones te Aalbeke, Anzegem, Lenlede, Sint-Denijs en Zwevegem.

Daarnaast zijn enkele projecten in realisatie (Kuurne en Deerlijk) of in voorbereiding (Avelgem).

Vanuit de bezorgdheid om ook voor de woningbouw bescheidener met de beschikbare ruimte om te springen, wordt steeds onderzocht in welke mate Leiedal actief kan zijn op gebied van invullings- en herwaarderingsprojecten.

Twee initiatieven op dat vlak zijn momenteel in volle uitvoeringsfase: te Kuurne (sociale groepsbouw op binnengronden) en te Deerlijk (herbestemming van een verlaten industrieel pand).

Milieudoorlichting in de metaalsector

Vele milieuproblemen in de metaalverwerkende en -bewerkende bedrijven situeren zich in de gebieden van het reinigen en ontvetten, oppervlaktebehandeling van metalen en het gebruik van koelsmeermiddelen bij verspanende bewerkingen. Het grote waterverbruik bij ontvetten en oppervlaktebehandelingen en de dure, nog vaak sterk vervuilende verwerking of behandeling van spoelwaters en afgewerkte procesbaden zijn enkele knelpunten. De huidig gebruikte koelsmeermiddelen zijn weinig biodegradeerbaar, de afvoerkosten zijn hoog en zij kunnen de bodem en luchtkwaliteit aantasten. Bepaalde maatregelen en aanpassingen in deze drie processen kunnen de belasting van het bedrijf op het milieu terugdringen. Hierdoor wordt geanticipeerd op de steeds strenger wordende milieuwetgeving. Tevens leidt dit niet alleen naar ecologische maar ook naar juridische, economische en maatschappelijke voordelen.

Op dinsdag 6 mei 1997 werd over milieuvriendelijke realisaties en alternatieven in deze drie aandachtsgebieden een informatieve namiddag georganiseerd voor KMO-bedrijven uit de metaalsector in OCAS, Kennedylaan 8, Zelzate. Op deze bijeenkomst konden

de bedrijven kennis maken met 'Milieu en KMO/MKB in Euregio Scheldedmond', een grensoverschrijdend initiatief dat kadert in het Interreg II-programma van de Europese Commissie. De uitvoering van dit project berust bij de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen van West- Vlaanderen en Oost- Vlaanderen en het Innovatiecentrum Zeeland.

Het project bood aan een aantal KMO-bedrijven uit de metaalsector de kans om zich individueel te laten doorlichten op milieugebied. Deze evaluatie werd gevolgd door specifieke aanbevelingen rond afval- en emissiepreventie, milieuzorg en schonere technologieën waardoor het bedrijf zijn impact op het milieu kan verminderen. Tevens kunnen deze bedrijven in een latere fase samenwerken rond milieuproblemen waarvoor zij bijgestaan worden door deskundigen in het domein. Tot juli 1998 werden naast de metaalsector, ook de vlees- en visverwerkende industrie en de productie van bouwmaterialen op dezelfde manier benaderd.

Koramic Building Products

Koramic Building Products, met zetel te Kortrijk, realiseerde in 1996 een omzet van circa 30,5 miljard BEF. Dit is een verdubbeling van het omzetcijfer in 1995 als gevolg van de controle die Koramic verwierf in 1996 over de Oostenrijkse groep Wienerberger Baustoffindustrie. Het courant resultaat steeg van 845 miljoen BEF in 1995 naar 1,3 miljard BEF in 1996.

Koramic Building Products is gespecialiseerd in de productie van bouwmaterialen (hoofdzakelijk bakstenen), dakbedekkingsmaterialen, afwerkingsproducten, buizen en leidingen en betonproducten en heeft belangen in 190 productie-eenheden verspreid over 22 landen.

De Groep ontplooit haar activiteiten via:

- Koramic Roofing Systems, een 100% dochteronderneming van Koramic Building Products, en hoofdzakelijk actief in de productie van dakbedekkingsmaterialen.

BR - FONDSSEN

EEN KLARE KIJK OP BELEGGEN

BANK VAN ROESELARE

OP SPAREN STAAN GEEN JAREN.

- Koramic Finishing Products, eveneens een 100% dochteronderneming van Koramic Building Products, gespecialiseerd in de productie van afwerkingsproducten voor de bouw.

- Wienerberger Baustoffenindustrie, waarin Koramic een 50% controleparticipatie en een 25% financiële participatie heeft. Wienerberger Baustoffenindustrie is de grootste baksteenproducent ter wereld en produceert eveneens buizen en leidingen en additieven voor metaallegeringen. De onderneming is tevens actief in vastgoedprojecten.

Naast haar activiteiten in het domein van bouwmaterialen, die 80% van haar groepsomzet vertegenwoordigen, ontplooit Koramic diverse andere activiteiten onder meer in vastgoed en in de chemische en metallurgische nijverheid. Haar vastgoedactiviteiten ontplooit Koramic via Wienerberger hoofdzakelijk in Oostenrijk en meer specifiek in en rond Wenen.

In het kader van deze vastgoedactiviteiten is Wienerberger Immobilien GmbH, een 100% dochteronderneming van Wienerberger Baustoffenindustrie, in 1991 gestart met de realisatie van het grootschalige immobiliënproject 'Business Park Vienna'. Dit project bestond in de bouw, ten zuiden van Wenen, van een kantorencomplex met een totale oppervlakte van 86.500 m².

Het complex werd verkocht aan het Oostenrijkse Immofinanz Immobilien Anlagen AG.

De transactie rond het Business Park Vienna levert voor Koramic Building Products een netto courante winst op van circa 350 miljoen BEF.

Koramic is ook actief in de chemische- en metallurgische nijverheid. Deze laatste activiteit wordt ontwikkeld door de Oostenrijkse Treibacher-groep, een 100% filiaal van Wienerberger Baustoffenindustrie. De Treibacher-groep bestaat uit Treibacher Industrie en uit Treibacher Schleifmittel. De meerderheid van de aandelen van Treibacher Schleifmittel werden verkocht.

De financiële middelen die door de operaties rond het Business Park Vienna en Treibacher Schleifmittel worden vrijgemaakt, bieden Koramic de mogelijkheid zich te concentreren op haar hoofdactiviteiten, namelijk de productie van bouwmaterialen.

Bij de Koramic-groep werken 5.700 mensen verspreid over 190 productie-eenheden in 22 landen.

Airport Kortrijk-Wevelgem

De regionale luchthaven heeft in 1996 goede trafiekresultaten neergezet.

Het totale aantal vliegtuigbewegingen nam met 3,7% toe tot 55.971.

Het aantal passagiers groeide aan met 5% tot 114.239. Er werden 18.346 professionele passagiers geteld. Dit is een toename met 5,4% ten opzichte van 1995 en tevens goed voor een nieuw recordpeil.

De forse groei van het binnenlands professioneel verkeer is onder meer het resultaat van de bijna dagelijkse vluchten van 'Touring Mobilis' (verkeersservice door observatie vanuit de lucht) alsook van de trainingsschema's en een toenemend aantal observatievluchten van de Rijkswacht. Tenslotte werden ook kennismakingsvluchten georganiseerd met de nieuwe fluisterjet voor regionaal verkeer van Sabena, de 'Avro Regional Jet' met 85 plaatsen. Alhoewel het aantal professionele passagiers groeide, noteerde de vlieghaven een iets lager aantal professionele vliegtuigbewegingen (-0,5%).

Uit een passagiersenquête blijkt dat voor de buitenlandse professionele vluchten de helft van de cliënteel uit het arrondissement Kortrijk komt, een kwart uit Roeselare-Tielt en een vijfde uit andere gebieden in de westelijke helft van België en Noord-Frankrijk.

In 1996 stegen de bedrijfsopbrengsten van Airport Kortrijk-Wevelgem met 2,75% tot 24,5 miljoen BEF. De bedrijfskosten vielen met 0,5 miljoen BEF terug tot 26,5 miljoen BEF.

GENENCOR INTERNATIONAL

Genencor International N.V.

Komvest 43, 8000 Brugge

Tel. 050/44.91.11 - Telefax 050/33.68.49

Genencor International N.V. is een productie-onderneming toegespitst op de fermentatie, opwerking en formulering die zich in hoofdzaak richt naar biotechnologische producten voor industriële toepassingen.

De volgende jaren wil de luchthaven zich nog uitdrukkelijker profileren als een snel en comfortabel regionaal alternatief voor de nationale luchthavens. Drie polen zullen hierbij verder ontwikkeld worden:

- charters naar handelsbeurzen en naar toeristische bestemmingen;
- kleinschalig vervoer op maat van de zakenman;
- een regelmatige lijndienst op een belangrijk Europees centrum. Reeds tweemaal toe werd geprobeerd een regelmatige lijndienst in te leggen op London-Stansted. Wegens de relatief hoge opstartkosten heeft men dit initiatief niet kunnen bestendigen.

European Aquaculture Society

Op 19 maart 1997 huldigde de minister J. Vande Lanotte te Oostende de nieuwe kantoren in van de European Aquaculture Society (EAS).

Deze vereniging werd opgericht op 30 april 1976, als een internationale vzw. De vereniging telt momenteel ongeveer 600 leden uit 58 landen die actief zijn op de diverse vlakken van de aquacultuur (onderzoek, farming, opleiding, diensten, productie, consulting...). De doelstellingen van de vereniging kunnen als volgt worden samengevat:

- het promoten van de contacten tussen allen die betrokken zijn of geïnteresseerd in mariene en/of zoetwater aquacultuur;
- het stimuleren van de verspreiding van aquacultuurinformatie;
- het bevorderen van de ondersteuning van multidisciplinaire onderzoeksactiviteiten met betrekking tot aquacultuur;
- het aanmoedigen van samenwerking tussen overheidsinstanties, wetenschappelijke en commerciële organisaties en individuen betrokken bij de aquacultuur.

EAS publiceert een driemaandelijks informatief tijdschrift 'Aquaculture Europe', een tweemaandelijks wetenschappelijk tijdschrift 'Aquaculture International', en een 'Membership Directory'. Regelmatig worden ook publicaties uitgegeven van congressen die EAS mede organiseert.

EAS co-organiseert om de twee jaar conferenties over cruciale aquacultuuronderwerpen, op alternerende locaties in Europa, die telkens een substantiële internationale participatie genereren (± 500 deelnemers). Dit jaar worden congressen georganiseerd in Martini-

que (mei 1997) en in Trondheim (augustus 1997). Daarnaast worden er ook nog workshops ingericht over specifieke thema's. Voor meer info, contacteer EAS, Slijkensesteenweg 4, 8400 Oostende, Tel. 059/ 32 38 59, E-mail eas@unicall.be.

RailEDI: de elektronische vrachtbrief voor spoorvervoer van B-cargo

Het project RailEDI (de elektronische vrachtbrief voor spoorvervoer) stelt de afzenders in staat vrachtbrieven voor spoorvervoer met de computer op te stellen en via E-mail naar de spoorwegen door de sturen. Deze ontwikkeling biedt zowel aan de afzender als aan de spoorwegmaatschappij talrijke voordelen. Ten eerste hoeft de afzender zich niet meer naar het station te begeven om de vrachtbrief te overhandigen. Ten tweede wordt de vrachtbrief reeds bij de afzender aan een aantal ingebouwde controles onderworpen, wat het risico op foutieve of ontbrekende gegevens aanzienlijk vermindert. Bedrijven die hun vrachtbrieven via een PC willen invoeren, kunnen hiervoor gebruik maken van twee verschillende programma's: SEAGHARAIL (SEAGHA) en EDICARGO (NMBS). Via SEAGHARAIL en EDICARGO kunnen ook RAILEASY-berichten, verzonden en ontvangen worden (dit wil zeggen voor de opvolging van spoorwagens op het Belgische en de meeste West-Europese netten). Grote bedrijven kunnen gebruik maken van een zogenaamde COM-COM-verbinding: met een zelf ontwikkeld programma worden de gegevens van de zending rechtstreeks vanuit hun eigen computersysteem, in een door de NMBS opgelegde vorm naar de centrale computer van de NMBS doorgestuurd.

De afzender ontvangt na controle het aannemingsbericht, met het door de centrale computer toegekende zendingsnummer. Derden (bestemming of anderen), die op het systeem aangesloten zijn, kunnen, op vraag van de afzender, een kopie van de aangenomen vrachtbrief ontvangen. Aangesloten bestemmingen ontvangen een aankomstbericht, van zodra de wagens in het bestemmingsstation zijn toegekomen. Voor binnenlands vervoer is de papieren vrachtbrief reeds volledig overbodig geworden. Voor zendingen naar het buitenland wordt een papieren vrachtbrief (en sommige bijlagen) afge-

drukt in het vertrekstation. De elektronische uitwisseling met sommige van de ons omringende spoorwegnetten wordt thans voorbereid.

In de toekomst zullen elektronische berichten ook uitgewisseld worden met de douane, de banken (in geval van kredietbrief) en de dienst accijnzen en zullen elektronische facturen langs dezelfde kanalen verzonden worden. Nog meer papieren documenten zullen dus kunnen verdwijnen.

Voor meer inlichtingen kunt u terecht bij de heer Jan Van den Broeck, B-Cargo, bureau 60.144, Frankrijkstraat 85, 1060 Brussel, tel. 02/525 24 65, fax 02/525 46 58.

Europese steun voor vier projecten doelstelling 5b

Ter uitvoering van het Europees doelstelling 5b-programma voor de regio Westhoek-Middenkust-Zeevisserijgebied werd eind 1995 het 5b-Managementcomité opgericht. Het Permanent Secretariaat dat instaat voor het dagelijkse beheer van het doelstelling 5b-programma werd toegewezen aan de GOM-West-Vlaanderen en is gehuisvest in het Bedrijvenscentrum te Veurne.

Het Managementcomité heeft in mei 1997 beslist om Europese steun toe te wijzen aan volgende vier projecten:

- Voor de bouw van een *industriële mestverwerkingsseenheid* te Ieper door de cv Sagron besliste het Managementcomité principieel steun te verlenen vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Definitieve goedkeuring volgt nadat de Europese Commissie op haar beurt het project positief beoordeelt. Het project reikt een duurzame oplossing aan voor een deel van het mestoverschot, wat ten goede komt van de bestaanszekerheid van de familiale veeveeltbedrijven. SAGRON voorziet ook in een milieuvriendelijke alternatieve elektriciteitsproductie vertrekkend vanuit een hernieuwbare energiebron.
- Met de toegewezen steun van het Europees Sociaal Fonds (ESF) aan het project 'West Communicatie 2000' kunnen werknemers uit de Westhoek cursussen volgen inzake moderne telecommunicatie en aanverwante informatica-onderwerpen, zoals ondermeer ISDN, Netwerking, Voice, Images, Internet en Multimedia.
- Wat demonstratie- en voorlichtingsactiviteiten betreft, kende het Manage-

mentcomité 46% steun toe vanuit het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) aan het project 'bevordering van de biologische land- en tuinbouw'. Via het opzetten van een begeleidingsstructuur wil de initiatiefnemer de omschakeling naar biologische land- en tuinbouw stimuleren als volwaardig alternatief voor de traditionele land- en tuinbouw in de Westhoek-Middenkust.

• Daarnaast kreeg het project 'Agro-informatienetwerk' (afgekort: Agrinet) 50% EOGFL-steun toegewezen voor het verzekeren van de doorstroming van teelttechnische informatie naar de land- en tuinbouwbedrijven in het 5b-gebied en dit via nieuwe communicatiemedia. Tot op heden zijn reeds 56 5b-projecten goedgekeurd, waardoor circa de helft van de voorziene Europese middelen zijn toegewezen. Het doelstelling 5b-programma loopt nog tot eind 1999.

Milieucontactdag

Milieu-investeringen zijn meestal het gevolg van wettelijke verplichtingen en in de praktijk blijken bedrijfseconomische overwegingen een bescheiden rol te spelen in het bedrijfsmilieumanagement. Terecht of niet, milieu-investeringen hebben de naam duur te zijn en op korte termijn weinig meerwaarde aan te brengen. De milieucontactdagen, georganiseerd door de Vlaamse GOM's

gedurende de maanden april en mei, wilden dan ook dieper ingaan op alle financiële aandachtspunten bij milieu-investeringen.

De heer T. Buteneers, bedrijfsrevisor specialisatie milieu, heeft de economische haalbaarheid van milieu-investeringen in een bedrijf toegelicht en aangegeven hoe de milieucoördinator zich kan positioneren bij zijn wettelijk opgelegde taak om advies te geven over elke voorgenomen investering die vanuit milieu-oogpunt relevant kan zijn.

Financiële tegemoetkoming, onder vorm van subsidies, kan de overheid gebruiken als een instrument in het milieubeleid om de milieudoelstellingen te verwezenlijken. De heer P. Zeebroek, ingenieur van de Administratie Economie, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie, lichtte toe welke milieu-investeringen kunnen genieten van extra 'ecologiesteun' in het kader van de expansiewetgeving. Ook de investeringsaftrek kwam aan bod.

Financiële instellingen zijn niet steeds enthousiast om milieu-investeringen te financieren, investeringen in milieutechnologie dragen immers niet onmiddellijk bij tot het bedrijfsresultaat en genereren meestal geen bijkomende cash-flow. De meerkost voor de zogenaamde 'schone technologie' valt ook niet steeds bedrijfseconomisch te verantwoorden. In een derde deel heeft mevrouw C. De Cafmeyer van de Kredietbank een toelichting gegeven over

een aantal belangrijke aspecten bij kredietverstrekking. De contactdag werd afgesloten met een receptie.

Voor West-Vlaanderen heeft deze milieucontactdag plaatsgehad in de Hogeschool West-Vlaanderen-VAH, Departement PIH, Graaf Karel de Goedelaan 5 te Kortrijk.

Voordrachten

Dr. ec. N. Vanhove sprak op 9 februari 1997 te Brugge over de 'Strategische visie ontwikkeling Noord-West-Vlaanderen' voor het NCMV Brugge-Torhout; op 21 april 1997 te Kortrijk over 'Ruimte voor werk' voor de raad van beheer van de Kamer voor Handel en Nijverheid Kortrijk-Roeselare-Tielt; op 3 mei 1997 te Brugge over 'Werkgelegenheid in de Brugse regio' tijdens het Volksunie-congres; op 5 mei 1997 te Brugge op de Algemene Informatievergadering GOM-West-Vlaanderen; op 14 juni 1997 te Brugge over 'Ruimte voor werk' voor de Vereniging voor Ambtenaren en Afgestudeerden van de School voor Bestuursrecht West-Vlaanderen

Handelsir. R. De Keyser sprak op 6 mei 1997 tijdens de '4de Journée nationale de l'incoming' georganiseerd door het Office National du Tourisme

CARL ADAMS N.V.

ERKEND SELECTIEBUREAU
SELECTIE, TRAINING EN ADVIES
VG. WS. 032

PERSONEELSRECRUTERING
ORGANISATIE & MANAGEMENT ADVIES

ARDOOISESTEENWEG 25, 8800 ROESELARE
TELEFOON: (051) 24 16 56 / 24 19 98
FAX (051) 24 02 06

du Grand-Duché de Luxembourg over 'Le comportement touristique des Belges';

Dr. iur. J. Callens nam op 14 maart 1997 deel aan het panelgesprek 'Tewerkstelling in Gistel' georganiseerd door het ACV Oostende-Westhoek; sprak op 9 juni 1997 te Brussel voor het European Multimedia Forum over 'Early stage financing assistance by the RDA at the Researchpark project in Kortrijk'.

Lic. L. Vermandere sprak op 14 maart 1997 te Brugge voor het KWB over 'De toekomst en de vooruitzichten voor de tewerkstelling in Brugge'; op 25 maart 1997 te Brugge voor het NCMV over 'De zonevreemde bedrijven';

op 23 mei 1997 te Diksmuide voor de VU over 'De verhouding West-Vlaanderen-Nord Pas-de-Calais'.

Lic. A. De Raes sprak op 22 april 1997 te Oostende over 'De sociaal-economische situatie van het arrondissement Oostende'.

Lic. J. Hemschoote sprak op 3 maart 1997 te Izegem over 'Bedenkingen bij het Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen' voor de West-Vlaamse beleidsverantwoordelijken;

op 4 maart 1997 te Roeselare over 'Het Roeselaarse in de in wording zijnde structuurplannen, voor de Kamer van het Bouwbedrijf'.

ir. Ph. Tavernier sprak op 23 april 1997 te Kortrijk tijdens de Milieucontactdag 'Milieu-investeringen: Financiële aspecten'; op 28 april 1997 te Kortrijk over 'Milieurealisaties in het bedrijfsleven' naar aanleiding van de uitreiking van het Milieucertificaat 1997 van de Charter 99 Milieuverklaring; op 29 mei 1997 te Oudenaarde tijdens het panelgesprek 'Rendeert Milieubeheer?' voor de KVIV-Oost-Vlaanderen.

ir. K. Astaes gaf op 12 juni 1997 te Tielt een toelichting over de streekvisie van het streekplatform voor het streekplatform Roeselare-Tielt.

Milieuproblemen?

- Vergunningsaanvragen
- Wetgeving
- Integratie van milieuzorg en kwaliteitszorg
- Steunmaatregelen voor onderzoek of voor milieu-investeringen

Voor advies, informatie of begeleiding bij de dossiersamenstelling, contacteer:

Milieucel van de GOM-West-Vlaanderen

Rationeler energieverbruik?

Voorlichting over:

- Rationeel Energiegebruik (REG)
- Energiebesparingsmogelijkheden
- Steunmaatregelen voor onderzoek of REG-investeringen
- Energiezelftest

Voor advies, informatie of begeleiding bij de dossiersamenstelling, contacteer:

Energiecel van de GOM-West-Vlaanderen

KMO-begeleider en Wegwijzer:

GOM-West-Vlaanderen
Baron Ruzettelaan 33
8310 Assebroek-Brugge
Tel. 050/36.71.00
Fax. 050/36.31.86

Publicaties Wer/Wes/Gom - West-Vlaanderen

Tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt'

Abonnement 1997: 595 fr. (BTW en port inbegrepen).
Buitenland: 750 fr. (port en kosten inbegrepen).

Steunende leden ontvangen het tijdschrift en de andere publicaties van het jaar.
België 1997: 995 fr. (BTW inbegrepen).
Buitenland: 1.300 fr. (port en kosten inbegrepen).

Uitgaven Wer en Gom - West-Vlaanderen

- O. Vanneste & G. Declercq, Kust en Hinterland, 1955.*
O. Vanneste & G. Declercq, Le Littoral et son Hinterland, 1955.*
G. Declercq & O. Vanneste, Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957.*
West-Vlaanderens economische groei, 1965, 172 blz.*
Adresboek van de Westvlaamse Industrie, 1978.*
Biotechnologisch Repertorium voor Vlaanderen, 1987, 400 fr.
Toeleveringsrepertorium Elektrotechniek & Elektronica, 1992, 1983, 600 fr.
Toeleveringsrepertorium Metaalsektor, 1994-1995, 1.200 fr.
Toeleveringsrepertorium Kunststoffen en Rubber, 1995-1996, 1.200 fr.
Toeleveringsrepertorium Sektor Industriële diensten West-Vlaanderen. Editie 1995-1996, 250 fr.

Reeks Wes (BTW en port inbegrepen)

- 1 G. Declercq & O. Vanneste, Het Arrondissement Ieper, 1958, 207 blz.*
- 2 O. Vanneste & P. Hovart, De Belgische Zeevisserij, 1959, 358 blz.*
- 3 O. Vanneste & P. Hovart, La pêche Maritime Belge, 1959, 358 pp.*
- 4 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Brugge, 1961, 463 blz.*
- 5 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Oostende, 1962, 444 blz., 297 fr.
- 6 O. Vanneste & J. Theys, Menen, 1962, 256 blz.*
- 7 O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel, Het Arrondissement Roeselare, 1963, 336 blz.*
- 8 J. Theys o.l.v. O. Vanneste, Westvlaamse grensarbeiders in Noord-Frankrijk, 1964, 144 blz., 184 fr.
- 9 J. Theys s.l.d. O. Vanneste, Les Frontaliers de la Flandre Occidentale dans le Nord de la France, 1964, 144 pp., 184 fr.
- 10 O. Vanneste & J. Theys, Veurne, 1964, 189 blz.*
- 11 M. Zwaenepoel & N. Vanhove, De landbouw in West-Vlaanderen, 1965, 352 blz.*
- 12 O. Vanneste, Het groeipoolconcept en de regionaal-economische politiek, 1967, 376 blz., 297 fr.
- 13 O. Vanneste & J. Theys, Het Arrondissement Tielt, 1968, 410 blz., 297 fr.

- 14 J. Theys, Een analyse van de Westvlaamse grensarbeid in Noord-Frankrijk, 1969, 248 blz., 297 fr.
 - 15 M. Zwaenepoel, Vrije Tijd, 1969, 332 blz.*
 - 16 N. Vanhove, Het vakantiepatroon en de toeristische bestedingen van de Belgische bevolking, 1969, 264 blz., 297 fr.
 - 17 N. Vanhove, Structure des vacances et dépenses touristiques de la population belge, 1969, 264 pp., 297 fr.
 - 18 J.M.I. Demeyere, Demografische facetstudies, 1969, 144 blz., 184 fr.
 - 19 R. Branson, J. Theys, H. Van Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove, Tertiaire sektor en verzorgende centra van West-Vlaanderen, 1971, 356 blz., 350 fr.
 - 20 J. Hemschoote, Luchtverontreiniging in West-Vlaanderen, 1972, 209 blz., 290 fr.
 - 21 N. Vanhove, Het Belgisch Kustoerisme - Vandaag en Morgen, 1973, 520 blz., 509 fr.*
 - 22 L. Schepens, Van Vlaskutser tot Franschman, 1973, 294 blz., 403 fr.
 - 23 De Westvlaamse gemeenten in de Volkstelling 1970, 1974, 128 blz., 216 fr.
 - 24 Symarindus. De energiefunctie van de Belgische Kust en de maritieme industrialisering, 1977, 448 blz., 682 fr.
 - 25 P. van Outryve d'Ydewalle, Verzamelde toespraken, 1980, 816 blz., 910 fr.
 - 26 West-Vlaanderen in kaart, 1981, 220 blz., 445 fr.
 - 27 E. Omeij, De Zeevisserij, 1981, 256 blz., 500 fr.
 - 28 Land- en tuinbouw in West-Vlaanderen 1982, 400 blz., 774 fr.
 - 29 E. Omeij, Kwalitatieve discrepanties in de arbeidsallokatie, 1985, 424 blz., 819 fr.
 - 30 O. Vanneste, Verzamelde toespraken, 1980-1989, 1990, 520 blz., 1.060 fr.
 - 31 N. Vanhove, J. Theys, West-Vlaanderen 2000 - Een strategie voor economische ontwikkeling, 1990, 468 blz., 1.020 fr.
 - 32 O. Vanneste, Verzamelde toespraken, 1990-1996, 464 blz., 1.300 fr.
- ## Reeks Facetten van West-Vlaanderen (BTW en port inbegrepen)
- 1 R. Simoen & O. Vanneste, De uitbouw van de haven van Zeebrugge, 1972, 48 blz.*
 - 2 C. Vermeersch, Het recreatief buitenverblijf, 1973, 100 blz., 124 fr.
 - 3 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het IJzerbekken, 1973, 124 blz., 158 fr.
 - 4 Distributiebedrijven en handelscentra in West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 92 fr.
 - 5 S. Beernaert, De waterverontreiniging van de binnenwaters van Midden- en Oostkust, 1974, 105 blz., 151 fr.
 - 6 N. Vanhove, Vakantiespreiding, 1975, 56 blz., 103 fr.
 - 7 S. Beernaert, De waterverontreiniging in het hydrografisch bekken van de Leie en de Schelde, 1975, 88 blz., 151 fr.
 - 8 De Haven van Brugge-Zeebrugge na de chunnel, 1975, 80 blz., 151 fr.
 - 9 P. Boerjan, De toeristische statistiek in België, 1976, 84 blz., 151 fr.
 - 10 S. Beernaert e.a., Waterbeleid in West-Vlaanderen, 1976, 64 blz., 124 fr.
 - 11 J. Theys, Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen, 1977, 104 blz., 177 fr.
 - 12 S. Beernaert, De algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen, 1978, 40 blz., 82 fr.
 - 13 Prognose van de bevolking en actieve bevolking in West-Vlaanderen, 1978, 48 blz., 105 fr.
 - 14 P. Boerjan, De ontwikkeling van het vakantiegedrag van de Belgische bevolking, 1978, 124 blz., 255 fr.
 - 15 Prognose van het aantal gezinnen en raming van de huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1979, 60 blz., 129 fr.
 - 16 Terreinbehoeften voor Teverkstelling, Toerisme en Rekreatie in West-Vlaanderen, 1979, 80 blz., 166 fr.
 - 17 Milieuzorg in West-Vlaanderen, 1979, 76 blz., 159 fr.
 - 18 Infrastrukturele behoeften, 1979, 80 blz., 166 fr.
 - 19 Structuuranalyse van de textielnijverheid in West-Vlaanderen, 1980, 140 blz., 285 fr.
 - 20 Zeebrugge en de maritimisering van zijn achterland, 1981, 120 blz., 248 fr.
 - 21 Structuuranalyse van de metaalnijverheid in West-Vlaanderen, 1982, 156 blz., 314 fr.
 - 22 Structuuranalyse van de voedingsnijverheid in West-Vlaanderen, 1983, 120 blz., 248 fr.
 - 23 Onderzoek naar de mogelijkheden tot inbreiding in vijf Westvlaamse gemeenten, 1983, 104 blz., 211 fr.
 - 24 Vakantie van de Belgen in 1982, 1984, 192 blz., 381 fr.
 - 25 Financiële analyse van de Westvlaamse industriële ondernemingen, 1984, 56 blz., 124 fr.
 - 26 Studie ter voorbereiding van een geïntegreerde actie voor de Westhoek, 1986, 116 blz., 280 fr.
 - 27 Marktstrategie voor de Britse toeristische markt, 1986, 176 blz., 600 fr.
 - 28 Huisvestingsbehoeften in West-Vlaanderen, 1985-95, 1987, 76 blz., 175 fr.
 - 29 Het kanaal Zeebrugge-Merendree, Sociaal-economische verantwoording en milieueffektenrapportering, 1987, 112 blz., 250 fr.
 - 30 Masterplan ter renovatie van de haven van Oostende, 1988, 36 blz., 95 fr.
 - 31 Een vernieuwd toeristisch aanbodbeleid voor West-Vlaanderen, 1988, 32 blz., 85 fr.
 - 32 Ready for the tunnel, 1988, 36 blz., 154 fr.
 - 33 Hoevertoerisme in de Westhoek, 1989, 88 blz., 226 fr.
 - 34 Telecommunicatie morgen - Telematicadiensten en ISDN-netwerk, 1990, 28 blz., 95 fr.
 - 35 Strategisch marketingplan voor het toerisme te Knokke-Heist, een toeristisch beleidsactieplan, 1991, 32 blz., 95 fr.
 - 36 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-88, 1991, 44 blz., 136 fr.
 - 37 De economische betekenis van het toerisme te Brugge, 1992, 96 blz., 260 fr.
 - 38 Mogelijkheden voor het riviertoeerisme in West-Vlaanderen, 1993, 72 blz., 170 fr.
 - 39 Het vakantie- en korte-vakantiegedrag van de Belgen in de periode 1982-1991, 1994, 32 blz., 200 fr.
 - 40 Bedrijventerreinen in West-Vlaanderen, 1994, 52 blz., 550 fr.
 - 41 West-Vlaanderen in cijfers, 1995, 119 blz., 790 fr.
 - 42 Het internationaal toeristisch marketingplan voor België, 1996, 84 blz., 790 fr.

* Uitgeput

DESIMPEL

méér dan 100 jaar ondernemingszin!

osmo

milieuvriendelijke meststoffen ...

**IMMO
DESIMPEL**

immobiliën - clintonpark - roeselare

DOUBLE "88" SALOON

"dubbel acht, ambiance met kracht"

**RC
SYSTEMS**

know - how in aluminium

bedrijvencomplex roeselare

REMI CLAEYS ALUMINIUM

lichtervelde

hotel & business center hooglede

Hostellerie Abdijhoeve

oudenburg

ZEEBRUGGE

EEN NIEUWE HAVEN VOOR EUROPA

HAVENBESTUUR BRUGGE-ZEEBRUGGE
Louis Coiseaukaai 2 8000 Brugge

Telefoon 050-44 42 11 / Fax 050-44 42 24 / Telex 81.201